

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chelminowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 16

Poznań, poniedziałek dnia 12 stycznia 1931

Rok XXVI

Na błędnej drodze

Dawno oczekiwana mowa ministra spraw zagranicznych w komisji sejmowej wywołała ogólne rozczarowanie. Minister mówił o wszystkim, prócz tego, co jest w chwili obecnej najważniejsze.

Jaka jest sytuacja międzynarodowa? Stoimy wobec niebywałego rozwoju agresywności niemieckiej wobec Polski. Rok 1930 przyniósł ewakuację Nadrenji, mowy Treviranusa, zwycięstwo hitlerowców w wyborach do Reichstagu, niestychaną kampanję prasową w Niemczech przeciw Polsce, pierwsze skargi rządu Rzeszy przeciw Polsce w sprawie mniejszości (dotychczas skargi takie były wysyłane jedynie przez organizacje niemieckie), prowokacyjne objazdy pogranicza polskiego przez niemieckich ministrów, dalej otrzymaliśmy bojowe cła niemieckie, napaści na mniejszość polską w Niemczech itd., itd.

Co na to odpowiada polski minister spraw zagranicznych? W suchym i banalnym przemówieniu, mówiącem dużo o ilości zawartych przez Polskę konwencyj arbitrażowych i umów handlowych, wspominał na wstępie ogólnikowo, że społeczeństwo polskie, mimo swego rozbitcia, jest jednolite w obronie swoich praw. Była to jedyna aluzja do kampanji rewizjonistycznej Niemiec. Skargi niemieckie do Rady Ligi potraktował p. Zaleski krótko i przy samym końcu, jak gdyby to była sprawa zupełnie oderwana od ogólnej polityki niemieckiej. Ale co więcej. P. minister zapowiedział, że, choć cła bojowe niemieckie wyrządzają nam szkody, jednak rząd przedkłada parlamentowi do ratyfikacji umowę handlową z Niemcami oraz tak zw. umowę likwidacyjną, która zwłaszcza przez społeczeństwo ziem zachodnich została potępiona, jako wyraz niebezpiecznych ustępstw na rzecz niemieczyzny. A więc na wszystkie prowokacje Niemiec, na ich plany rewizji granic odpowiadamy dalszymi ustępstwami.

I tu należy się uwaga zasadnicza. W czasie wyborów „sanacja” zadęła nagle w surmy bojowe w stosunku do Niemiec. Na zebraniach jej zapadały niesłychanie gwałtowne rezolucje. Uchwalano, że umowa likwidacyjna nie powinna być ratyfikowana; dowodzone, że jedynie „sanacja”, a broń Boże nie obóz narodowy, ma zdecydowaną politykę wobec Niemiec. Dziś po wyborach antyniemieckie występy, mające bałamucić polskie społeczeństwo, są już „sanacji” niepotrzebne. Obie umowy mają być ratyfikowane, a minister spraw zagranicznych wzdycha w swem przemówieniu do dobrych stosunków z Niemcami.

„Im większą była „bojowość” antyniemiecka „sanacji” w czasie wyborów, tem większą jest obecnie gotowość do ustępstw i do łagodności. I dlatego nie dziwimy się, że p. minister Zaleski tyle banalnych komplementów poświęcił i Lidze Narodów i „paneuropie” i komisji rozbrojeniowej. Udając się do Genewy, p. Zaleski pragnął w ten sposób przygotować sobie teren, wykazaniem, jak Polska usposobiona jest ugodowo, jak skora jest do ustępstw nawet wobec Niemiec. Tak więc kosztła kam-

„Przyjęcie” Brüninga we Wrocławiu

Groźne demonstracje — Szarże policji

Berlin, 12. 1. (PAT). Prezydium policji wrocławskiej ogłasza komunikat o zajściach, które wydarzyły się w czasie przyjazdu kanclerza Brüninga do Wrocławia. Bezpośrednio przed nadjeściem pociągu w pobliżu dworca zebrał się tysięczny tłum. Plac przed dworcem zamknięty został silnym kordonem policji, która też rozpedzała siłą gromadzących się na jednej z głównych ulic. Wobec wrogiego nastroju, panującego wśród gromadzących się tłumów, policja przystąpiła do opróżnienia ulicy. W czasie tego doszło do szarży policji konnej. Demonstranci na widok zbliżającego się samochodu kanclerza poczęli wznosić wrogi okrzyki przeciwko rządowi i

zaatakowali policję. Wezwano pomocy policji konnej. W czasie rozpędzania demonstrantów, koń jednego z oficerów policji upadł na bruk, wskutek czego oficer jadący na nim uległ ciężkim kontuzjom. Jeden z policjantów otrzymał cios w głowę i upadł nieprzytomny. Sprawca tego czynu został ujęty. Tłum, wepchnięty przez policję w boczne ulice, próbował przerwać kordon policyjny i przedostać się na główną ulicę, którą przejeżdżał miał kanclerz Brüning. Policja musiała wówczas ponownie szarżować. Na placu przed pałacem arcybiskupim doszło do starcia. Ogółem aresztowano 19 osób.

Śląsk Opolski domaga się normalnych stosunków handlowych z Polską

Berlin, 12. 1. (PAT). W czasie oficjalnego przyjęcia kanclerza Brüninga we Wrocławiu, nadburmistrz dr Wagner wygłosił przemówienie, w którym m. in. z naciskiem wskazywał, że żadne z miast Rzeszy niem. nie ugina się obecnie tak bardzo pod ciężarem kryzysu, jak Wrocław. Chodzi tu już nie o zwykły kryzys, lecz o katastrofę gospodarczą. Handel miasta dotkliwie cierpi, głównie z powodu braku normalnych stosunków handlowych z Polską oraz z powodu groźnego kryzysu w rolnictwie. Przemysł wrocławski dziś jest zrujnowany, lub też dogorywa. W przeszłości Wrocław do- browolnie ofiarowywał znaczne sumy

na pomoc dla innych miast, dziś muszę sam wzywać pomocy innych. Prezydent Izby przem.-handlowej dr Grund podkreślił w swoim przemówieniu, że Śląsk opolski nie rozporządza żadnymi jaskrawymi środkami celem zamantestowania swego upadku gospodarczego. Nie istnieje żaden korytarz a prowincja nie została podzielona na 2 części, jak to ma miejsce z Górnym Śląskiem. Nie było okupacji ani plebiscytu. Powołując się na oświadczenie nadburmistrza dr. Wagnera mówca ponownie stwierdził, że winą katastrofy jest brak normalnych stosunków handlowych z Polską.

Obniżenie cen bez zniżki płac

Uchwały komitetu ekonomicznego ministrów

Warszawa, 12. 1. (Tel. wł.) W piątek popołudniu odbyło się kolejne posiedzenie komitetu ekonomicznego ministrów pod przewodnictwem prezesa rady ministrów p. Ślawnika.

Na posiedzeniu tem, poza załatwieniem szeregu spraw bieżących; została powzięta uchwała, na mocy której ministerstwa i instytucje im podległe winny załatwić w styczniu i lutym wszystkie formalności, związane z uruchomieniem robót sezonowych, a to w tym celu, aby roboty te można było uruchomić wczesną wiosną.

Nadto komitet ekonomiczny ministrów przeprowadził wyczerpującą dyskusję nad zagadnieniem ruchu cen artykułów powszechnego użytku na rynkach zagranicznych i na rynku krajowym, oraz nad znaczeniem tego ruchu dla przebiegu kryzysu gospodarczego. W wyniku dyskusji komitet ekonomiczny ministrów stwierdził, że aktualne u nas zagadnienie dostosowania cen artykułów powszechnego użytku do obecnej siły nabywczej szerokich warstw ludności winno być traktowane ze spokojem i rozumą i że w żadnym wypadku nie może być łączone z obniżaniem płac robotniczych i urzędniczych.

W związku z powyższym komunikatem koła dobrze poinformowane oświetlają stanowisko rządu w sprawie walki z kryzysem oraz w sprawie cen i płac w sposób następujący:

panji wyborczej B. B. płacić musimy również ustępstwami w polityce zagranicznej.

Boć przecież gdyby Polska nie potrzebowała legitymować swej poprawności i swego moralnego oblicza, jakże silnie mógłby minister spraw zagranicznych wystąpić i w komisji sejmowej i w Genewie! Z jaką łatwością mógłby napiętnować politykę niemie-

cką, zakłócającą pokój europejski! Jak świetnie mógłby wyzyskać niedawne przemówienie min. Curtiusa o tem, że polityka Rzeszy od dwunastu lat nie zmierza do niczego innego, jak do rewizji granicy polskiej! Zwłaszcza, że sytuacja w Genewie układa się dla nas znowu pomyślnie.

Niemcy, jak zwykle, przeholowały w kampanji rewizjonistycznej, prowa-

dząc ją jednocześnie na wszystkie strony: przeciw Polsce i przeciw planowi Younga, i przeciw swemu rozbrojeniu. A na to sił nie mają. Coraz więcej uwidacznia się brak przezornego i zręcznego Stresemanna, który umiał stopniować pretensje Niemiec. A pozatem Anglja ze względu na swe rokowania finansowe z Francją nie będzie skłonna do zbytniego angażowania się po stronie Niemiec. Również noworoczne oświadczenia pacyfistyczne Mussoliniego, wywołane potrzebą kredytów we Włoszech, nie mogą robić Niemcom nadziei uzyskania wydatniejszego poparcia we Włoszech. Słowem, gdyby nie zbyt ciężkie wewnętrzne obciążenia, Polska mogłaby doskonale wyzyskać dobrą konjunkturę. Tymczasem zamiast tego mamy ponieść bardzo ciężkie ofiary, zawarte w umowie likwidacyjnej, a częściowo w traktacie handlowym.

Prasa zależna będzie zachwalała „spokój” p. Zaleskiego. Ale spokój nie może być synonimem bierności i owej „wzgardliwej flegmy”, o której pisano zagranicą. Można zachować spokój w stanowczości, można go połączyć z energią i z inwencją polityczną. Oczekuje tego nie tylko kraj, ale i zagranica, która milczeniem Polski tłumaczy słabość, snując możliwości kompromisu.

Mowę p. Zaleskiego omawiała bieżąca szeregów. Nie wiązała je nawet w pewną całość. Nie dawała odpowiedzi, jaki jest system polskiej polityki zagranicznej. Jest rzeczą zdumiewającą na przykład, jak mało miał do powiedzenia p. Zaleski o Rosji, której aktywność polityczna i gospodarcza (tak zw. dumping sowiecki) budzi ogólne zainteresowanie. A przecież stosunki polsko-rosyjskie mają wielką wagę dla naszej polityki.

P. Zaleski zakończył swoją mowę nadzieją naprawy stosunków polsko-niemieckich. I gdybyśmy tego pragneli. Ale złudzeniami temi nie bawimy się. Nawet załatwienie obecnych niemieckich skarg mniejszościowych nie zlikwiduje sporu, który wlecz się od 1000 lat. Skargi te są jedynie ogniwo w ogólnej polityce niemieckiej. Kto tego nie rozumie, postępuje wbrew doświadczeniom historii. Naraża się na rozczarowania i klęski.

Polityka, jaką prowadzi obóz majowy wobec Niemiec, jest w praktyce polityką ciągłych ustępstw, przerywanemi jedynie od czasu jakimiś odruchami bez związku i bez następstw, z których się potem wycofujemy i za które przepraszamy. Niemcy są w ofensywie, my jesteśmy w defensywie. Nie wiemy, o ile polityka ta wychodzi z błędnych założeń, a o ile z nieznamościami psychologii niemieckiej. Ale odmienne zapamiętanie na te zasadnicze i podstawowe sprawy jest jedną z głównych przyczyn, które dzielą obóz narodowy od B. B.

Ostatni hold

Paryż, 11. 1. (PAT.) Dzisiaj popołudniu Paryż złożył ostatni hold marszałkowi Joffre. Przed trumną bohatera z nad Marny przedfilowały tysiące wzruszonych i skupionych mieszkańców stolicy. Wieczorem wrota kaplicy Pałacu Inwalidów zamknęły się dla publiczności. Otwarte one będą za 2 lub 3 miesiące, kiedy nastąpi przewiezienie zwłok marszałka do Louvecienne.

U początku kampanji

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Warszawa, 11 stycznia. Kampanja parlamentarna już się rozpoczęła. Jakkolwiek mieliśmy ledwo dwa dni debat komisyjnych, rzuciły one wiele światła na metody, stosowane przez obecną większość i mogą stanowić pewne perspektywy na przyszłość. Metody stosowane nikogo, kto orientuje się w sytuacji i taktyce „sanacji“, nie mogły zdziwić, ani zdumieć. Uzewnętrznia się teraz to wszystko, czego nie chciano widzieć w całej jaskrawości.

Metody te polegają na stwarzaniu pozorów. Stwarza się tedy pozory legalizmu, jakkolwiek w istocie posunięcia daleko odbiegają od ducha i treści ustaw i praw. Stwarza się pozory parlamentarizmu, jakkolwiek faktycznie operuje się tylko fikcjami.

Klasykny przykład nieszczeroci: W piątek odbyło się posiedzenie komitetu ekonomicznego ministrów. Rozprawiano długo, bo przeszło pięć godzin, nad przesileniem gospodarczym. Noszono się z zamysłami podjęcia takich eksperymentów, jak Mussolini. Ostatecznie nie wystąpiono z postulatem znizenia plac. Proklamowano zato zapowiedź walki o zniżkę cen, zwłaszcza artykułów pierwszej potrzeby. A nazajutrz, w sobotę, na posiedzeniu komisji skarbowej, przyjęto głosami grupy rządowej przedłożenia rządowe w sprawie zmiany postanowień monopolu tytoniowego, które artykuł pierwszej potrzeby, jakim są zapalki, podwyższa o 30 przeszło proc. Daremne były przestrogi i argumenty, przedstawiane przez mówców Klubu Narodowego, zwłaszcza p. Stahla. Minister stanął na stanowisku, że albo ustawę przyjąć in extenso, albo ją odrzucić. Niedawno, przed rokiem, dzisiejszy prezes komisji budżetowej, p. Byrka z BB nazwał pożyczkę zapalczaną p. Wl. Grabskiego „parszywą“, a dzisiaj tych, którzy występują z krytyką pożyczki obecnej kreugerowskiej, zawierającej cięższe warunki, niż poprzednia będą niebawem pomawiali o stanowisko i działalność — antypaństwową!

W sobotę w Komisji budżetowej mówiono o działalności ministerium komunikacji. Z referatem wystąpił pos. Rzóska z B. B. odkryty na Pomorzu fantastyczny referent, budzący sensację swymi argumentami i prostodusznością bezceremonjalną. W toku debaty wszyscy mówcy, nie wyłączając nawet referenta, wyrażali zastrzeżenia z racji pożyczki francuskiej na magistralę węglową. Zwracano uwagę, że wydzierżawia się linię dochodową, posiadającą pierwszorzędną

znaczenie strategiczne i gospodarcze, gdyż daje się jej możliwość regulowania polityki węglowej. P. minister Kühn oznajmił ogólnikowo, że rząd bada warunki umowy. Tegoż samego dnia wieczorem dowiedziano się o charakterystycznym szczególe, dotyczącym pożyczki: oto dzierżawa kolei Gdynia Śląsk ma być dokonana na 55 lat.

Ponieważ zapalki oddajemy na 35 lat, główną magistralę węglową na 55 lat, widzimy silną progresję w latach. Teraz przyjdzie sprawa z monopolem tytoniowym. Ponieważ te pożyczki nie wystarczą na pokonanie przesilenia i trzeba się oglądać za dalszemi, następne warunki będą musiałyby być coraz ostrzejsze. Zaprawdę słusznie powiedziano, że dyktatura jest silna na wewnątrz, w stosunku do swoich, ale jakżeż jest słaba wobec obcych i obcego kapitalizmu.

Ze się orientuje tylko nazewnątrz, nie doceniając wcale nastrojów własnego społeczeństwa, wobec których przechodzi się do porządku dziennego, to widać i z wystąpień politycznych pp. Zaleskiego i Składkowskiego

Panu Zaleskiemu było trzeba powiedzieć mowę przed radą Ligi Narodów. Wypowiedział, raczej odczytał ją taką, że wywołała bardzo surową krytykę nawet w łonie członków komisji zagranicznej z BB. Nie znalazł tam silniejszego żadnego wyrazu w stosunku do Niemiec, raczej przeciwnie: wskazał na konieczność ratyfikacji traktatu handlowego, który wejdzie pod obrady Sejmu już we wtorek (pierwsze czytanie). Nie zareagował na wystąpienia w sprawie rewizji traktatów, jakby tych wystąpień wcale nie było

A p. Składkowski do kogo przemawiał? Do społeczeństwa polskiego? Brześć? O tem na komisji prawniczej. Wybory? Ależ to zwyczajne farmazunki. Ile się opowiadało o nadużyciach w minionym Sejmie, no i cóż? Sąd Najwyższy — nie skazał nikogo.. W rzeczach tak palących, jak praworządność wyborów i Brześć, które przenikają całe społeczeństwo, p. minister nie miał nic do powiedzenia.

Natomiast większą część przemówienia poświęcił sprawie ruskiej. Właśnie tego dnia, gdy mówił, stało się wiadome, że parlamentarny klub ukraiński złożył w sekretarjacie Ligi skargę na Polskę za t. zw. pacyfikację. P. Składkowski, który zbył palące sprawy polskie, szczegółowo odpowiadał Rusinom, jakby się tłumaczył, wyjaśniając, broniąc. Bo to także dla zagranicy.. H. W.

Pytamy p. ministra spraw wewnętrznych

Minister spraw wewnętrznych gen. Składkowski oświadczył w sejmowej komisji budżetowej w odpowiedzi na krytykę postępowania władz w okresie wyborczym:

„Ponieważ uważam, że najlepszą drogą, wiodącą nas w przyszłość, jest ta, którą prowadzi Polskę marszałek Piłsudski, więc postanowiłem i poleciłem starostom wszelkimi legalnymi środkami doprowadzić do tego, by zatriumfowała idea marszałka Piłsudskiego. Uważam, że rząd któryby w tym wypadku nie wziął na siebie odpowiedzialności, nie wypełniłby swego obowiązku“.

A w państwach z kulturą polityczną, przyjęta jest zasada, że władze państwowe nie mieszają się do walki wyborczej.

Min. Składkowski mówi o środkach

legalnych. Czy były to w praktyce środki legalne, o tem orzekną sądy, bo do nich skierowuje się cały szereg spraw. Ze swej strony pytamy tylko przykładowo p. ministra: Czy było rzeczą legalną, że bojówki strzeleckie grasowały po nocy zupełnie bezkarnie i były bezbronnych obywateli? Czy było rzeczą legalną, że bojówki te przy zupełnie biernem zachowaniu się policji oblepiały całe miasto plakatami „jedynki“ wbrew wyraźnemu przepisowi policyjnemu, że natomiast policja aresztowała tych, co bezprawnie nalepione afisze zrywali? I czy było rzeczą legalną, że policja spokojnie na to patrzyła, jak ostatniej nocy pooblepiano afiszami „1“ lokale wybor. i drogi do nich wiodące? I czy był rzeczą legalną stosunek policji do bojówek „sanacyjnych“ na zebraniach wyborczych, o czem mówił w komisji budżetowej marszałek Trąpczyński?

Pytamy p. ministra...

Z przemówienia marsz. Trąpczyńskiego w komisji budżetowej

Zapisałem się do głosu po oświadczeniu p. ministra. Przypuszczam, że stanie on na stanowisku, które zajął w swej mowie we Lwowie i że jakoś umotywuje ten nieszczęśliwy pomysł wezwania podwładnych urzędników, aby brali czynny udział w robieniu wyborów. Mojem zdaniem jest to pomysł bardzo nieszczęśliwy, prawie bez przykładu w zachodniej Europie.

Jednym z warunków powodzenia państwa jest to, żeby cała ludność miała zaufanie do administracji. W Polsce nowoczesnej policja była tą dy-

kasterją, która może najlepiej się udała. W wielu krajach policja nie ma sympatji u ludności, ale w Polsce, w czasach przedmajowych napotykała na sympatje. Ale też wówczas żadnemu rządowi nie przyszło na myśl, żeby jej używać do robienia wyborów. Jakież są skutki? Czy to nie kompromituje Polski prawie tak samo, jak różne inne smutne wypadki, o których mówiliśmy, że w obliczu policji katusze się ludzi, i że ci sami zbóje później rabują drukarnie innych stronnictw, a policjant spokojnie na to patrzy?

Specjalnie w Poznańskim policja wpadła na pomysł, żeby szykanować stronnictwa przeciwne na mocy pewnych formalnych przepisów. Tuż przed wyborami nagle zamknięto prawie wszystkie drukarnie w Poznańskim i na Pomorzu, gdzie drukowano pisma narodowe z powodu, że rzekomo nie odpowiadają przepisom policyjnym, a po wyborach je otwarto. W Wągrowcu wybory uzupełniające już w czerwcu wypadły niespodzianie na korzyść narodowców. W kilka dni później przyjechała komisja, która pozamykała wszystkie restauracje i cukiernie, gdzie narodowcy mieli jakieś zebrania. Pewną cukiernię zamknięto na mocy przepisu, że w lokalu, gdzie są goście, nie wolno przetrzymywać innych rzeczy, oprócz takich, które są do jedzenia. Otóż w jednej w szufladzie były nuty i dlatego cukiernię zamknięto. Coprawda na drugi dzień policja musiała cofnąć te wszystkie zamknięcia.

Opinia publiczna opowiada, że p. minister na kilka tygodni przed wyborami odwiedził Poznańskie i dawał wskazówki starostom. Jakież to miało skutki? Sam byłem świadkiem, że na zebraniu narodowem za zaproszeniami, gdy kilkadziesiąt huliganów szturmowało do lokalu, policja im w tem pomagała. W kilku wypadkach twierdziła, że będą się oni zachowywać przyzwoicie. Rzeczywiście przez kilka minut było spokojnie, potem wszczęło hałas, a na to policjant powiedział, że z powodu hałasu rozwiązuje zebranie.

Radzę tym wszystkim, którzy ucierpieli od nadużyć policji, aby udali się na drogę sądową. Dzisiejsza procedura karna ułatwia sprawę, gdyż wolno także wbrew woli prokuratury przeprowadzić proces karny. Z tego powodu staram się, ażeby w kilkudziesięciu procesach karnych, jeżeli centrala pozostanie przy swoim zdaniu, odzyszczać niższe instancje od podobnych praktyk.

Podkopy pod autonomję uniwersytecką?...

W sferach akademickich stolicy wyrażają obawy o autonomję wyższych zakładów naukowych.

Sprawa to nie nowa. Po zaplanowaniu „sanacji“ chodziły już głosy o rozważaniach czynników wpływowych, czy nie należałoby ukrócić autonomji uniwersytetów. Pogłoski te jednak przycichły.

Podniosły się znowu teraz wobec zmian, dokonywanych w kierownictwie ministerium wyznań religijnych i oświecenia publicznego. Z racji tych zmian prasa „sanacyjna“ wyraźnie podkreślała konieczność „zreformowania“ zasad postępowania i tchnięcia w „zatechle“ szkolnictwo nasze nowych prądów „ożywczych“.

Miałyby one objąć także szkolnictwo wyższe. Mówią nawet o zasadach tych zmian. Tedy np. rektor miałby być mianowany przez Prezydenta; dziekani fakultetów również. Są też tendencje, by profesorów wszechnic powoływał Prezydent sa-

Pw 8 104-1,107

modzielnie, bez wniosków ze strony uniwersytetów.

Należy zwrócić uwagę, że w przemówieniu swoim w komisji budżetowej min. Składkowski kilkakrotnie wspominał z wielkim przekąsem o „profesorach“, tak sarkastycznie, jak gdyby miał do nich urazę, tak cierpko, że zwracało to uwagę, a nawet podejrzenia, czy w ten sposób nie chciał on reagować na akcję profesorów wyższych uczelni w sprawie Brześcia, co znalazło tak silny rezonans w całym społeczeństwie.

„Czystka“ o szkolnictwie na Pomorzu

Warszawa, 11. 1. (Tel. wł.) Kurator okręgu pomorskiego Szewmin ustepuje, a w jego miejsce będzie mianowany kurator okręgu krakowskiego dr. Koczyński. (w)

(Kurator Szewmin, rodowity Pomorzanie ze Sztumskiego, zasłużony organizator szkolnictwa powszechnego w Kuratorjum poznańskim, był jako kurator pomorski od dawna solą w oku „sanacji“. Przy „reorganizacji“ w M. W. R. i O. P. musiała z natury rzeczy przyjść kolej i na niego. — Przyp. red.)

Zgon znanego chirurga prof. Sawickiego

Warszawa, 12. 1. (PAT.) Wczoraj o godz. 6 wieczór zmarł prof. Bronisław Sawicki, znakomity chirurg, profesor honorowy uniwersytetu warszawskiego, członek Polkiej Akademii Umiejętności i b. prezes Towarzystwa Lekarskiego. Polski świat naukowy traci w zmarłym jednego z najwybitniejszych współpracowników. Wieść o śmierci s. p. Bronisława Sawickiego budzi w szerokich sferach społeczeństwa serdeczny żal.

Zamach samobójczy znanego bankiera berlińskiego

Berlin, 11. 1. (PAT.) Dzisiaj przedpołudniem targnął się na swe życie jeden ze znanych bankierów berlińskich Erick Goldschmidt, były współwłaściciel firmy Goldschmidt i Sk-a. Powodem samobójstwa miał być zły stan finansów Goldschmidta z powodu nieudanych spekulacji giełdowych. Goldschmidt przed niedawnym czasem wystąpił z firmy i wyjechał na krótki pobyt za granicę. Po powrocie otoczenie Goldschmidta zauważyło u niego wielką depresję psychiczną.

Grype, kaszel i bronchit uleczysz pićmieniem Szczawnickiej wody Krużycowej „Józefiny“. Do nabycia w aptekach i składach aptecznych. nr 5487

4 książki polskich autorów 4

o których wszyscy mówią

1. A. KALLAS

ZAPOLSKA

Powieść. Cena zł 8,50

„Autorką jest najbliższa przyjaciółka Zapolskiej. Ta książka wywoła niezwykłą sensację“.

2. MIKOŁAJ HERCUŃ

RAKIETY NAD FRONTAMI

z przedmową Aleksandra Gałuzki. Cena zł 8,—

„Pierwsza naprawdę dobra powieść polska w stylu Remarque'a. Dzieło to jest czemś mowem w naszej literaturze...“ kądjo Krakow.

3. MACIEJ WIERZBIŃSKI

ZDOBYCIE GDAŃSKA

Powieść. Cena zł 2,—

„Wizja przeszłości. Powieść rewelacyjna“.

4. MICHAŁ RUSINEK

PÓŁMĘŻCZYŻNA

Powieść. Cena zł 6,50

„Powieść wyborna“! Ilustr. Kurj. Codz. „Fabuła niezwykła, niezwykle zdarzenia. Sygnalizujemy dobrą książkę...“ Naprzód.

We wszystkich księgarniach i kioskach kolejowych

Instytut Wydawniczy „RENAISSANCE“ w Stanisławowie nr 7026

Oszczercy „sanacyjni” skazani na 6 miesięcy więzienia

Za oszczerstwo przeciw b. min. Zdziechowskiemu

Warszawa, 11. 1. (Tel. wł.). Na początku 1928 roku w związku z aresztowaniem w Warszawie przedstawiciela firmy Humhal w Wiedniu, który przywiózł do Polski ubrania bez opłaty cła, pojawiły się w „Kurjerze Czerwonym” oszczercze artykuły, skierowane przeciwko b. ministrowi skarbu p. Jerzemu Zdziechowskiemu, zarzucającemu, ni mniej, ni więcej, jak organizowanie... przemytnictwa.

P. Zdziechowski skierował sprawę na drogę sądową, pocągając do sąłowej odpowiedzialności redaktora odpowiedzialnego p. Wielowiejskiego oraz autora artykułóv p. W. Rzymowskiego.

Onegdaj sprawa znalazła się na wokandyie III. wydz. karnego sądu okręgowego w Warszawie.

Jako świadkowie zeznawali: prezes dyrekcji cel w Warszawie p. Sieworski radca ministerstwa skarbu p. Ostrowski i dwóch innych urzędników. Oskarżenie popierał poseł dziekan Jan Nowodworski. Bronił adwokat Ettlinger. Sąd wydał wyrok, skazujący redaktora „Kurjera Czerwonego” p. Wielowiejskiego oraz p. W. Rzymowskiego na 6 miesięcy więzienia a każdego, a ponadto p. Wielowiejskiego na zapłacenie 1400 złotych i ogłoszenia wyroku w „Kurjerze Czerwonym”.

Jak wygląda „zrzeczenie się” nietykalności

przez posłóv B. B. w świetle procesu p. Burdy

Warszawa, 11. 1. (Tel. wł.). Na wokandyie sądu okręgowego znalazły się dwie sprawy karne posła z B. B. Rudolfa Burdy, oskarżonego w jednej o zniesławienie pułk Romualda Kwiatkowskiego z Przemysła, a w drugiej o zniesławienie majora Jana Duchy, którego obrzucił w „Przedświcie” obelgami, tytułem odwetu za postawione p. Burdzie na zebraniu publicznem zarzuty, „że był twórcą komunistycznych rad żołnierskich”.

Obie sprawy odroczone, gdyż p. Burda zastąpił się nietykalnością poselską i brakiem decyzji Sejmu co do wydania go sądom.

Sąd postanowił zwrócić się do Sejmu z wnioskiem o wydanie posła Burdy.

Nietykalność posłóv z B. B. jest zatem nadal parawanikiem, za który senatorzy radzi się chowają, choć na eksport głoszą, że wyżsi są ponad ten przywilej.

Katedra wrocławska splugawiona przez hitlerowców

Berlin, 11. 1. (PAT). Berlińska prasa wieczorna ogłasza wywiad o splugawieniu we Wrocławiu pałacu i katedry arcybiskupa kardynała Bertrama, któremu miał dzisiaj złożyć wizytę kanclerz Brüning podczas swej podróży po Śląsku. Ubiegłej nocy nieujęci sprawcy w najohydniejszy sposób pokalali pałac i katedrę. Na samym pałacu namalowano czerwoną farbą wielki napis szerokości 5 metrów a wysokości półtora metra „śmierć dyktaturze głodowej”. Na murze, otaczającym parcelę, należącą również do

arcybiskupstwa, zrobiono podobnej wielkości napis: „Śmierć Brüningowi”. Poza tym nieznani sprawcy zalali grubą warstwą farby cenną figurę biskupa w głównym portalu katedry. Wreszcie wylany został kubel farby w głównym przedsionku katedry, tak, iż wejście musiało zostać na jakiś czas zamknięte. Dzienniki przypuszczają, że zamach ten jest dziełem hitlerowców i przypominają, iż w ostatnich czasach między kardynałem Bertrmem a hitlerowcami dochodziło do konfliktów na tle politycznym.

Przed finalizacją pożyczki kolejowej

Szczegółowe warunki pożyczki

Warszawa, 12. 1. (Tel. wł.) Rozmowy co do finalizacji pożyczki kolejowej na budowę magistrali bałtycko-śląskiej prowadzi się w przespieszonym tempie. Ostateczne warunki finansistów francuskich, mianowicie grupy bankowej Schneider-Creuzot et Co., przywozi do Warszawy specjalny delegat, który przybywa 13 b. m. Ma nim być jeden z dyrektorów Banque de Pays du Nord. Potwierdza się, że pożyczka wyniesie 1 miliard franków fr. Strony godzą się, że poszczególne kwoty pożyczki wpłacane będą minister-

stwu komunikacji w miarę postępu robót przy budowie linii śląsko-bałtyckiej, którą wykończy się jako dwutorową. Budowa zostanie wykonana do końca przyszłego roku. Dotąd nieznaną są warunki, na jakich finansisci francuscy udzielają pożyczki. Przewiduje się wszelako, iż konsorcjum francuskie eksploatować będzie magistralę kolejową w okresie lat 55. Taryfa kolejowa będzie ta sama, jak na innych szlakach kolejowych. Tabor kolejowy oraz siły fachowe będą — według umowy — wyłącznie polskie.

Jeszcze jedna nota niemiecka

Nota niemieckiego Volksbundu do Ligi Narodów

Katowice, 12. 1. (Tel. wł.) W nocy, wystosowanej do Rady Ligi Narodów, niemiecki „Volksbund” uzala się na rzekomy terror, który miał mieć miejsce zwłaszcza w miesiącach październiku i listopadzie. Protokoły, dołączone do zażalenia, obejmują przeszło 50 stron pisma. W myśl noty terroryzowali rzekomo mniejszość niemiecką nie tylko powstańcy śląscy, lecz także i urzędnicy.

W końcu noty jest powiedziane, że ponieważ rząd polski nie chce uznać naruszenia traktatu o mniejszościach,

„Volksbund” widzi się zmuszonym skierować swe zażalenie do Rady Ligi Narodów z prośbą o ustalenie faktu naruszenia art. 75 i 83 konwencji genewskiej oraz o spowodowanie rządu polskiego do poczynienia kroków, celem przekonania mniejszości niemieckiej, że podobne wypadki więcej powtórzyć się nie będą mogły. Dalej proszą Niemcy o zastanowienie się nad dalszym tolerowaniem uprzywilejowanego stanowiska Zw. Powstańców.

Blahe incydenty wykorzystane do gwałtownej kampanji przeciwpolskiej

Prasa francuska o przymusowym lądowaniu polskich pod Opolem

Paryż, 12. 1. (PAT.) Z powodu przymusowego lądowania lotników polskich w Opolu „Le Temps” zaznacza, że wydarzenie to przyczyniło się

do jeszcze większego zaognienia stosunków pomiędzy Berlinem a Warszawą. Należy stuznie obawiać się, że incydent ten, który wydarzył się tuż

przed sesją Rady Ligi Narodów, może stać się pretekstem do nowej kampanji germanistycznej przeciwko Polsce. Przedtem nawet, zanim przeprowadzono ankietę, która ma wyjaśnić okoliczności, w jakich lotnicy polscy zmuszeni byli do lądowania na terytorjum niemieckim, już prasa niemiecka podniosła gwałt, podtrzymując nieprawdopodobną tezę prowokowania pacyfistycznych Niemców przez bojowniczą Polskę. Władze niemieckie zdają sobie doskonale sprawę z tego, że jest za duzo hałasu z powodu najzwyklejszego wypadku i niezawodnie rokowania, rozpoczęte między Berlinem i Warszawą, pozwolą wyjaśnić to nieporozumienie. Niemniej jednak nie-miłe wrażenie wywarło gwałtownym tonem protestów prasy niemieckiej, wywoła między obu narodami nowe uczucie niesmaku, które może znaleźć niepomysłny wyraz na przyszłym zgrupowaniu Ligi. Dopóki Niemcy będą tak nieżyczliwie ustosunkowane do Polski, będzie mało prawdopodobne, ażeby stosunki między Berlinem i Warszawą mogły rozwijać się normalnie.

Polityka prawicy niemieckiej polega na nieustannym utrzymywaniu za jakakolwiek cenę podniecenia przeciwko Polsce i na systematycznej eksploatacji wszystkich incydentów, które mogą rozjątrzyć powstające międzynarodowe spory.

Przemysł pomarańcz z Gdańska

Gdynia, 12. 1. (Tel. wł.). Władze skarbowe stwierdziły, że dwóch kupców z Gdyni, łódzki Żyd Lebermann z firmy „Komispol” i Wegner, kierownik „Owocarni Gdyniejskiej” z ulicy Świętojańskiej przemycali systematycznie pomarańcze z Gdańska do Gdyni, skąd wysyłali owoce wgląd Polski.

Ponieważ przywóz pomarańcz do Polski jest kontyngensowany i Gdańsk posiada dla swojego użytku osobny kontyngens, wymienieni kupcy gdyńscy będą pociągnięci do odpowiedzialności. Lebermann, który przemycił 7000 kg. pomarańcz zapłacił ma skarbowi państwa tytułem odszkodowania i grzywny sumę około 50.000 zł, zaś Wegner, któremu się zarzuca dokonania tych samych manipulacji z ilością 3000 kg pomarańcz — 20.000 zł.

Wniosek o zmniejszenie diet poselskich

Warszawa, 11. 1. (Tel. wł.) Jak się dowiadujemy, we wtorek zostanie zgłoszony do komisji budżetowej Sejmu przez klub B. B. wniosek o zmniejszenie diet posłóv i senatoróv o 15%.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 12. 1. 1931 r.

Warunki: Handel hurtowy paritet Po znań. ładunki wagonowo dostawa bieżąca za 100 kg.

Standardy a żyta 694,5 gr (119,2 f w h.), b. pszenicy 744 gr (126,4 f w h.), c) jęczmienia przemysłowego 667 gr (113,1 f w h.); d) owsa 568,5 gr (78,1 f w h.)

„Ceny orientacyjne”
parytet Poznań

Zyto	17,75 — 18,25
Usposobienie słabe.	
Pszenica	22,00 — 22,75
Usposobienie słabe.	
Jęczmień przemysłowy	20,00 — 21,50
Usposobienie słabe.	
Jęczmień browarowy	25,00 — 27,00
Usposobienie spokojne.	
Owies	20,00 — 21,25
Usposobienie stałe.	
Maka żytnia wł work 65%	30,00
Usposobienie słabe	
Maka pszenna 65% wł work	40,00 — 43,00
Usposobienie słabe.	
Otreby żytnie	12,50 — 13,50
Otreby pszenne	12,50 — 13,50
Otreby pszenne (grube)	14,50 — 15,50
Rzepak	41,00 — 43,00
Groch Victoria	38,00 — 33,00
Ogólne usposobienie słabe	

Uwagi: Obroty na odmiennych warunkach: 105 tonn pszenicy, 75 tonn żyta. Sytuacja na rynku zbożowym nie ulega zmianie.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 12. 1. 1931 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była utrzymana, obroty były dość ożywione i kursy utrzymane. Papiery państwowe były wszystkie w poszukiwaniu, mianowicie 5 proc. pożyczki konwersyjna po 47,50 — 47,—, 5 proc. pożyczki dolarowe po 46,—, 47,— i 4 proc. pożyczki inwestycyjna po 90,—.

Z papierów Pozn. Ziemstwa Kred. robicno tranzakcje 8 proc. listami dolarowymi (staremi) po 92 proc. zaś i 1 proc. listy zastawne konwert. handlowano po 38,50

w placeniu, natomiast 6 proc. listy żytnie notowały 15,75 w oddaniu.

Z akcyj bankowych wzgl. przemysłowych poszukiwano Bank Polski po 158,— bez oddawców, pozatem notowano jedynie Lubań-Wronki 50,— w placeniu, natomiast ofiarowano większą ilość R. Maya po 40,— bez odbiorców.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej. Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nimiratu).
5% Pożyczka konwersyjna 47½—47% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kred. 92% +
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 38½% P.

(Kurs w złotych)
6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 15,75 O.
5% Pożyczka premj. serja II 46.— 47.— P.
4% Premj. Pożyczka Inwestyc. 90.— P.

Akcje przemysłowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję).
Lubań-Wronki I—IV em 50.— P.
Tendencja utrzymana.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8 905 zł; w Gdańsku na Warszawę 8,925 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 marek niem. w dewizach 211,82 do 212,12 zł. gotówką 211,42 zł. za 100 guldenów gd. w dewizach 172,74 zł do 173,00 zł. gotówką 172,40 zł.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 12. 1. 1931 r.

Waluta   Gotówka
Dolary St. Zjedn. tr.: 8,90%, sp.: 8,92%,
kup.: 8,88%.

	Dewizy:		
	trans.	sprzed.	kup.
Belgia	124,44	124,75	124,13
Londyn	43,32½	43,43	43,22
New York czek	8,916	8,936	8,896
New York kabel	8,925	8,945	8,905
Pariz	35,1½	35,0	34,93
Praga	26,43	26,49	26,37
Szwajcaria	172,83	173,26	172,40
Wiedeń	125,48	125,79	125,17
Włochy	46,72	46,84	46,00
Berlin	212,21		

Tendencja niejednolita.

Papiery wartościowe i obligacje:

4% pożycz. inwest.	91,50
5% pożycz. premj. dol.	46,50
3% pożycz. buł.	50,00
5% pożycz. konw.	48,00
10% pożycz. kol.	102,75

Akcje w złotych:

Bank Handlowy	0,00—108,00
Bank Polski	1:5,0—1:5,50
Bank Zach. dni.	0,00—7,00
Sole Potasowe	0,00—91,00
Modrzejów	0,00—9,50
Pocisk	0,00—2,50
Starachowice	0,00—11,75

Tendencja niejednolita.

Komentarz.

Z papierów państwowych słabsza 5% pożycz. konw., mocniejsza dolarówka, inne utrzymane. Dla listów zast. tendencja niejednolita, dla akcyj słabsza. Z bankowych utrzymany Bank Handlowy i Zachodni, słabszy Bank Polski. Sole Potasowe słabsze, z metalurgicznych słabszy Modrzejów i Starachowice, utrzymany Pocisk.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg reszta za 100 kg

Berlin, 12. 1. 1931 r.

Pszenica march 75—76 kg.	25,00—27,00
Tendencja spokojna.	
Zyto marca 70—71 kg.	15,00—15,50
Tendencja słabsza.	
Zyto 72—73 kg.	0,00—15,00
Tendencja słabsza.	
Jęczmień march brow od st. załad. wania	200,00—215,00
Tendencja słaba.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	188,00—194,00
Tendencja słaba.	
Owies march od st. załad.	187,00—143,00
Tendencja słaba.	
Maka pszenna	39,50—37,00
Tendencja słabsza	
Maka żytnia przemiał do 60%	29,40—26,40
Tendencja słabsza.	
Ospa pszenna	10,50—10,10
Tendencja spokojna.	
Ospa żytnia	9,00—9,50
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	28,00—36,50
Groch jadalny	28,00—26,00
Groch pastewny	14,00—21,00
Peluszka	20,00—21,00
Rób polny	1,00—18,00
Wvka	18,00—21,00
Makuch rzepakowy	9,00—9,50
Ma uch imany	14,8—15,00
Wytlaki suche paryt Berlin	5,60—5,90
Sroi Soya	12,30—12,80
Ziemiaki jadalne białe	1,10—1,30
Ziemiaki jadalne czerwone	1,20—1,40
Ziemiaki jadalne złote	1,50—1,80

Ogólna tendencja słabsza.

Notowania loteno w Berlinie

z dnia 12. 1. 1931 r.

Wyplaty na Warszawę . . . 46,975—47,175

Noty wielkie . . . . . 46,80—47,20

Mowa ministra Zaleskiego w komisji spraw zagranicznych

(Dokończenie)

Traktaty handlowe z Francją i Niemcami

O nowej konwencji handlowej z Francją miałem już zaszczyt szczegółowego informowania Panów, podkreślając jej doniosłe znaczenie dla zacieśnienia współpracy również i w tej dziedzinie z naszą sojuszniczką, z którą, z przyjemnością to stwierdzić mogę, nasze stosunki rozwijają się coraz lepiej i nabierają coraz bardziej cech harmonijnej współpracy.

Czuję się w obowiązku natomiast zatrzymać się nieco szczegółowiej przy podpisanej dnia 17 marca 1930 r. umowie handlowej z Rzeszą niemiecką. Na poszczególne fazy długoletnich i mozolnych negocjacji nad tą umową miałem już kilkakrotnie sposobność wypowiadać moje zapatrywania. Od chwili jej podpisania zaszły pewne pociągnięcia w polityce gospodarczej naszego zachodniego sąsiada, zwięzając przestawy tej umowy. Dlatego byliśmy zmuszeni poczynić pewne zarządzenia, zmierzające do przywrócenia równowagi, naruszonej celnymi pociągnięciami rządu Rzeszy. Mimo tego stanu rzeczy, który nie odpowiadał naszym zamiarom, w okresie ustalania zasadniczych podstaw umowy, mającej na za swój główny cel normalizację i ułatwienie wzajemnego obrotu towarowego między Polską i Niemcami, rząd polski jednakże zdecydował się przedłożyć Wysokim Izdom do ratyfikacji umowę gospodarczą polsko - niemiecką, stałem bowiem dążeniem rządu polskiego jest normalizacja stosunków gospodarczych między Polską a innymi państwami. Od tej zasadniczej swojej tezy rząd polski, mimo niejednokrotnie nie do przewyżczenia wydających się trudności, nigdy nie odstąpił, dając w długoletnich rokowaniach z Niemcami publiczne dowody dobrej chęci znajdowania możliwych do przyjęcia dla obydwu stron kompromisów.

Mimo licznych głosów, upatrujących niejednokrotnie w wojnie celnej polsko-niemieckiej jedynie pewne korzyści dla usamodzielnienia się naszego organizmu gospodarczego, rząd polski stanął na stanowisku, że ten nienormalny stan między dwoma państwami, pod tyłoma względami wzajemnie się gospodarczo uzupełniającymi, długo trwać nie może bez szkody dla stron obu. Podobnie kierując się motywami, celem uniknięcia zaostrenia wojny celnej, rząd polski zwrócił się ostatnio z wiadomą Państwu propozycją do rządu niemieckiego, by przedłożyć prowizorium drzewne polsko - niemieckie do czasu wejścia w życie umowy handlowej. Nie z naszej winy zatem przez nieprzyjęcie tej propozycji dotychczasowa współpraca polsko-niemiecka w tej dziedzinie gospodarczej została przerwana.

Umowa likwidacyjna z Niemcami

Drugi kompleks umów, który mam zaszczyt przedłożyć Wysokim Izdom do ratyfikacji, dotyczy zagadnień z dziedziny uregulowania kompleksu międzynarodowych spraw finansowych, w których również Polska wysoce była zainteresowana.

W dzisiejszych skomplikowanych warunkach kredytowych, w jakich znajduje się przeważna część państw, definitywne uregulowanie płynnych wzajemnych międzynarodowych zobowiązań i pretensyj finansowych, wynikających ze skutków wojny i traktatów jest konieczną przesłanką normalizacji stosunków wzajemnego zaufania na rynkach kredytowych, tak niezbędnego dla walki z obecnym kryzysem, do czego dążyć powinny wszystkie państwa. Wychoząc z tych założeń, rząd polski konsekwentnie od szeregu lat czynny brał udział na terenie międzynarodowym w pracach, zmierzających do ostatecznego uregulowania tego tak bardzo zawilego problemu.

W tych pracach Polska bezpośrednio zainteresowana była z uwagi na pewne wynikające z traktatów rozliczenia zarówno w stosunku do głównych państw aljanckich, jak i do Niemiec, oraz do państw sukcesyjnych b. monarchji austro - węgierskiej. Muszę tu zaznaczyć, że chodziło w danym wypadku o znalezienie sposobu definitywnego skreślenia z obciążającego konta Polski obowiązku spłaty sum, sięgających kwoty około 8 miliardów złotych. Rezultatem tych wysiłków naszych było podpisanie przez Polskę kompleksów tak zw. umów haskich oraz porozumień z nich wynikających.

Pragnę stwierdzić tutaj raz jeszcze, że poza zlikwidowaniem przez powyższe umowy bardzo znacznej ilości procesów zawisłych przed instancjami międzynarodowymi które obciążały nasz kredyt materialnie i politycznie, uzyskali przedewszystkiem skreślenie z naszej hipoteki powyższych poważnych ciężarów finansowych.

W związku z powyższymi umowami załatwiliśmy również nasze rozrachunki z Francją, Wielką Brytanią i Italią, dotyczące należności za administrację terytorjów plebiscytowych. Również doprowadziliśmy do załatwienia w rokowaniach z Francją kwestię konsolidacji naszego długu wojennego, który to układ panowie również znajdą we wnioskach ratyfikacyjnych.

Wreszcie mówiąc o umowach, dotyczących zagadnienia finansowego, pozwalam sobie zwrócić uwagę panów na konieczność, w związku z pewnymi biegnącymi terminami, szybkiej decyzji co do ratyfikacji umowy waloryzacyjnej polsko - niemieckiej, która to umowa zresztą została już przyjęta swego czasu jednogłośnie przez poprzedni Sejm, nie zdołała jednak przejść przez procedurę ratyfikacyjną Senatu.

Nowe ułatwienia tranzytowe dla Niemiec na Pomorzu

Poza tem, w ostatnim okresie rząd polski, w dążeniu do ułatwienia wymiany towarowej i osobowej między Polską a innymi państwami, przywiązując do tego zarówno z punktu widzenia politycznego jak i gospodarczego wielkie znaczenie, zawarł szereg umów, regulujących komunikację i tranzyt Polski przez inne kraje, oraz tranzyt obcy przez Polskę. Wspomnę tutaj o szeregu umów zawartych w tej dziedzinie np. z sojuszniczką naszą Rumunją i z Łotwą. Z uwagi na doniosłość dla Rzeszy niemieckiej kwestji tranzytu przez Polskę, rząd polski poczynił szereg nowych ułatwień w ruchu tranzytowym przez Pomorze. I tak rozszerzyliśmy m. in. w drodze not umowy w sprawie ułatwień w komunikacji tranzytowej przez Firchau — Chojnice — Tczew — Malbork; dalej w dn. 21. 11. 1930 umowę o dalszych ułatwieniach w komunikacji przez Pomorze.

Szybki rozwój międzynarodowych połączeń lotniczych spowodował rząd Polski do specjalnie aktywnego zajęcia się tem zagadnieniem, dla zabezpieczenia Polsce, jako krajowi, o poważnym znaczeniu tranzytowym, należytego miejsca przy ustalaniu wielkich międzynarodowych powietrznych arterij komunikacyjnych. Dążenie to znalazło swój wyraz m. in. w umowach zawartych ostatnio z Francją, Rumunją i Austrią.

Wreszcie przez zawarcie szeregu umów dotyczących komunikacji morskiej polityka nasza, zdążająca do rozwoju naszej żeglugi morskiej doznała dalszej konsekwentnej rozbudowy.

Liga Narodów i Paneuropa

Ponad tą strukturą materialną narodów góruje, w ich wzajemnych stosunkach moment znacznie mniej uchwytne, abstrakcyjny bardziej, lecz niemniej decydujący czynnik moralny, który w przejawach swych kolektywnych nadaje kierunek dla narodów i przez to nabiera decydującego znaczenia w stosunkach międzypaństwowych. Na ten czynnik, przy obecnym obciążeniu atmosfery międzynarodowej, staje się rzeczą konieczną zwrócić jaknajbardziej uwagę. Widzimy, iż najwybitniejsi mężowie stanu w polityce międzynarodowej, górujący ponad resztą społeczeństwa, przygnębionego przez codzienne troski, wyrażają wszystkie swe siły dla wyprowadzenia narodów europejskich przez wspólną harmonijną planową ich współpracę na drogę lepszej przyszłości. To też rząd polski z całym zrozumieniem doniosłości takich wysiłków międzynarodowych nie przestaje czynnie przy realizacji zamierzeń tych współdziałać.

Znany jest panom aktywny udział Polski we wszelkich pracach, związanych z ideami Ligi Narodów, która już dzisiaj wykazać się może tak znaczącym dorobkiem w dziedzinie rozwoju pokojowego współżycia narodów. Wniosła inicjatywa francuskiego ministra spraw zagranicznych, zmierzająca przez stworzenie porozumienia państw Europy do zacieśnienia pokojowej współpracy między państwami eu-

ropejskimi, doznała ze strony rządu polskiego jaknajbardziej przychylnego. W dalszym ciągu starać się będziemy czynnie współdziałać nad urzeczywistnieniem zasad, na których opiera się ta koncepcja, kierując się wytycznymi, określonymi w odpowiedzi rządu polskiego udzielonej rządowi francuskiemu na jego memorandum w tej sprawie. Rząd polski stanął na stanowisku, że głównym celem takiej akcji winno być wzmoczenie poczucia bezpieczeństwa, które jest niezbędnym warunkiem dla zdrowego rozwoju stosunków na naszym kontynencie.

Sprawa rozbrojenia

Akcja rozbrojeniowa Ligi Narodów wypływa z art 8-go paktu Ligi, który nakłada na wszystkich jej członków obowiązek ograniczenia zbrojeń do minimum na jakie pozwala bezpieczeństwo narodowe. Ta zasada, uzależniająca rozbrojenie od bezpieczeństwa odpowiada najzupełniej stanowisku jakie od pierwszej chwili Polska zajęła w sprawie rozbrojenia i którego stałe i konsekwentnie broniła i bronić będzie Polska z sympatją odnosi się do akcji rozbrojeniowej, największym jej pragnieniem jest, aby nastąpiła powszechna i daleko idąca redukcja zbrojeń, ale oczywiście pod warunkiem żeby to zmniejszenie zbrojeń w niczem nie zagrażało naszemu bezpieczeństwu.

W przekonaniu rządu polskiego warunek ten mógłby być skutecznie wypełniony przez utworzenie organizacji pokoju, przewidzianej w protokole Genewskim, który powiazał w jedną całość trzy zasady zapewniające pokój powszechny t. j. arbitraż, wzajemną pomoc i rozbrojenie. Wzajemna pomoc, czyli sankcje, stosowane w ramach powszechnych lub regionalnych, przeciw napastnikowi byłoby materialną gwarancją pokoju i bezpieczeństwa. Niestety protokół nie doczekał się realizacji. Wprawdzie niektóre części jego ocalały i rozbudowują się, a więc zasada arbitrażu rozpowszechnia się coraz bardziej. Pakt Kellogga obowiązuje prawie wszystkie państwa, szereg państw m. in. Polska podpisały traktat pomocy finansowej dla kraju napadniętego — ale to wszystko nie zapewnia jeszcze skutecznego bezpieczeństwa, któreby mogło pozwolić na znaczne obniżenie poziomu obecnych zbrojeń, tembardziej, że jesteśmy świadkami niepokoju w ostatnich czasach wzrostu agresywnego nacjonalizmu wśród znacznych odłamów opinii narodów. W tych warunkach nikt nie może się dziwić, że odrzucamy wszelkie zbyt radykalne propozycje rozbrojeniowe, któreby niebezpiecznie osłabiły naszą narodową obronę.

Ta troska o bezpieczeństwo nie zwalnia nas jednak od obowiązku szczerej współpracy w akcji rozbrojeniowej, o obowiązku wpływającego z przynależności naszej do Ligi Narodów.

Projekt konwencji rozbrojeniowej

Projekt konwencji, jaki został ostatecznie opracowany w zeszłym miesiącu, stanowi poważną podstawę dla prac przyszłej konferencji. Stanowi on wprawdzie tylko ramy, które konferencja zapelni treścią w postaci cyfr, ale w każdym razie określa dokładnie metody i zasady, według których ma nastąpić ograniczenie i, o ile możliwości, zmniejszenie zbrojeń. Podkreślam tu słowo „ograniczenie”, które projekt konwencji odróżnia od pojęcia zmniejszenia. Ograniczenie znaczy, że konwencja ustali poziomy cyfrowo różnych kategorii i elementów zbrojeń, których kontrahenci zobowiązują się nie przekraczać, ale poziom te nie muszą być konieczne niższe od stanu dotychczasowego. Głównym celem pierwszej konwencji rozbrojeniowej w pojęciu większości członków komisji przygotowawczej ma być „ograniczenie zbrojeń poszczególnych państw i wstrzymanie raz na zawsze wyścigu zbrojeń. Doniosły ten cel będzie w pełni osiągnięty, jeżeli konwencja w brzmieniu projektu komisji wejdzie w życie.

Co do rezerwy, jaką Polska i kilka innych państw poczyniły w sprawie stosunku Związku Sowieckiego do przyszłej konwencji, wyjaśniam, że rządowi polskiemu chodzi jedynie o zapewnienie sobie możliwości niewiązania się postanowieniami konwencji w razie, gdyby nasz wschodni sąsiad do konwencji nie przystąpił na tych samych, co my warunkach. O nic więcej nie chodzi.

Stosunek do Rosji

Jest przecież wiadomem, że wytyczną naszej polityki zagranicznej odnośnie do Z. S. R. R. jest stałe dążenie do rozbudowy wzajemnych dobrych stosunków tak w dziedzinie politycznej,

jak i ekonomicznej. Wszelkie inicjatywy idące w tym kierunku, jak to miało miejsce np. z tak zw. paktem Litwina, znajdują zawsze u rządu polskiego chętną gotowość do współdziałania nad ich realizacją.

Mniejszość narodowa

Na zakończenie pragnąłbym zwrócić specjalną uwagę na zagadnienie mniejszości narodowych, tak bardzo aktualne w chwili obecnej. Stanowisko Polski w tej sprawie, które miałem zaszczyt niejednokrotnie uzasadniać na terenie międzynarodowym jest, że mniejszościom narodowym należy zapewnić pełną swobodę rozwoju właściwości narodowych, wyznaniowych i kulturalnych. Stanowisko to, nietylko jest oparte na polskich tradycjach tolerancji w tej dziedzinie, lecz również podyktowane jest szczerą troską o los naszych współbraci, znajdujących się poza granicami naszego państwa. W tem też zrozumieniu stoimy na stanowisku lojalnego wykonywania postanowień, wpływających z przyjętych zobowiązań międzynarodowych.

Muszę jednak przy tej sposobności z całą stanowczością stwierdzić, że rząd polski przeciwstawi się zdecydowanie i energicznie wszelkim próbom używania sprawy mniejszości dla celów ubocznych i akcji antypaństwowej.

Niestety, stajemy znowu w obliczu wystąpień naszego zachodniego sąsiada na tle mniejszościom, które przez formę jaką przybrały oraz przez środki, jakimi się posługują, zdają się dążyć do przeniesienia tego zagadnienia z płaszczyzny ściśle rzeczowych rozważań na teren ogólnie - polityczny. Wątpię, by podobna taktyka leżała w interesie samych mniejszości i ich dobrego współżycia ze społeczeństwem polskim. Jakżeż wyobrazić sobie, by społeczeństwo polskie przykro nie odczuwało tych ciągłych wystąpień po drugiej stronie naszej granicy, skierowanych przeciwko wszystkiemu, co polskie, starających się umniejszyć i podkopywać nasz autorytet w świecie, a co gorsze nawet mierzących w integralność naszego państwa. Dużo wykazujemy cierpliwości i zimnej krwi, jednakże nie należy zapominać o tem, że, szczując z jednej strony, trudno żądać od strony przeciwnej miłości.

Stanowisko nasze określiliśmy wyraźnie w nocie, którą miałem zaszczyt przestać w imieniu rządu do sekretariatu Ligi Narodów i z której członkowie Rady Ligi przekonani są będą mogli o faktycznym stanie rzeczy na skutek najściślejszych dochodzeń, przeprowadzonych przez czynniki miarodajne polskie, jak również o powziętych już zarządzeniach rządu polskiego w tej dziedzinie zarówno administracyjnych, jak i sądowych. Z odpowiedzi naszej wynika jasno szczere dążenie Polski do lojalnego wyjaśnienia sytuacji i usunięcia wszelkich powodów tarć lub nieporozumień między społeczeństwem polskim a mniejszością.

Nadzieje p. ministra

Podobnie jak w innych dziedzinach, tak również w tym wypadku, jak już miałem zaszczyt dziś panom wykazać, kroczymy w naszej polityce zagranicznej po linii szczerzej współpracy międzynarodowej. W rozumieniu naszej odpowiedzialności oraz poczuciu naszej opartej na jednomyślnym stanowisku całego społeczeństwa siły, nie ustaniemy w naszych wysiłkach w celu ułatwienia stosunków z naszym zachodnim sąsiadem.

W tem poczuciu pozwoliłem sobie panom przedłożyć do ratyfikacji umowy polsko - niemieckie, które pośrednio również dla mniejszości narodowych swoje mają znaczenie. Działając w ten sposób, jesteśmy przeświadczeni, że powinniśmy znaleźć pełne zrozumienie tych wszystkich państw, które oparły swoją politykę zagraniczną na szczerem przestrzeganiu wzniesionych zasad, zawartych w pakcie Ligi Narodów.

KUPOJMY CEGIELKI NA BURSE RZEMIEŚLNICZĄ (P. K. O. 212 664)

EPIDEMJA GRYPY objęła całą Polskę. Farane obecnie bogoty są jej potężnym sprzymierzeńcem. Grypa krozi dziś każdemu Środkiem wypróbowanym zapobiegającym wszelkim infekcjom w ustach i krtań, gdzie się lokują zarazki grypy, anżyny, dyfterii, szkarlatyny odry jest **Paramint Erbe**. Zażywa wszędzie gdzie zachodzi może obawa zakażenia tabletki **Paramint**, które według dzisiejszego stanu wiedzy najlepiej chronią przed zakażeniem. Nie zwlekaj przeto ani dnia i kup natychmiast w najbliższej aptece lub drogerji tabletki **Paramint Erbe**.

Pw 7490-50,10

W obronie honoru munduru

Otrzymujemy poniższe pismo:

Armia jest dzieckiem narodu, jest chluba, jego obroną! Jest ona tym pieczołowicie od wszelkich burz i niesnasek wewnętrznych strzeżonym klejnotem, który może być użyty tylko w ostatecznej potrzebie, gdy wszystkie inne środki zawiodły, — w obronie największych skarbów narodowych: niepodległości i honoru Rzeczypospolitej.

Z tego powodu armia nosi, słusznie miano „Wielkiego Niemowy”, gdyż odżywa się tylko w ostateczności, ale wtedy decydujący jej głos musi być potężny i silny, jak głos wielkiego narodu, — pełen szlachetnej dumy, bo armia wtedy skupia w sobie i reprezentuje honor całego narodu, wszystkich minionych, obecnych i przyszłych pokoleń, dla których pracuje i którym musi przekazać ku własnej chwale, a ku ich chlubie, swą dumę szlachetną z uczciwie spełnionego obowiązku i niczem nieskalany honor.

Wojsko musi milczeć, — ale nie wtedy, gdy zaczepiony jest jego honor, — które to słowa razem ze słowem „ojczyzna” wyryte jest na jego sztandarach i jest jego największą słabością, w obronie którego ślubowało oddać swe życie.

Gdy zaczepiono honor wojska, — wojsko milczeć już nie ma prawa, bo milczenie wówczas staje się zbrodnią!

Dziś, gdy stała się rzecz, zdawolony się doniedawna, niemożliwa do pomyślenia, gdy z trybuny sejmowej padły na cały świat gromkie słowa okropnego zarzutu, hańbiącego imię żołnierza polskiego, hańbiącego mundur i uwłaczającego czci wojska polskiego, — milczenie nie wolno!

Milczenie to mogłoby być zrozumiane tak przez młode i nie wyrobione jeszcze charaktery w samej armii (a charaktery te trzeba pieczołowicie wychowywać, jeśli chcemy by stały się ostoją narodu i państwa), jak i przez cały naród i obcych, jako za-

dziwiająca i niczem niewytłumaczona obojętność wojska naszego na sprawę, czci jego uwłaczającą, lub jako oznaka zgody i solidarności z zaprawianiami osobników, oskarżonych o haniebne czyny, nie liczące nie tylko z honorem munduru, ale i z etyką każdego porządnego człowieka.

W obronie zadrasniętej ambicji własnej — pojedynek; w obronie osobistego honoru w pijanem towarzystwie, bo w zwykłej knajpie, jeden osobnik ciężko rani drugiego, co go znieważa. W obronie honoru munduru żołnierza polskiego, znieważonego ciężko z trybuny sejmowej, nie stanął dotychczas żaden żołnierz, nie wyłączając samych oskarżonych którzy nie chcą, czy też nie mogą oczyścić się z ohydnych zarzutów; nie stanął żaden z ich kolegów; czyżby brak było wszystkim cywilnej odwagi, by zmusić tych panów do wytoczenia procesu swym publicznym oskarżycielom, lub jeżeli zarzut jest smutną prawdą, poprostu wyrzucić z szeregów wojska tych co je hańbią swą w niem obecnością.

Byłem przekonany dotychczas, że żołnierz polski nie może być katem, tem bardziej katem bezbronnym. Byłem przekonany, że oskarżenia o niecne czyny zareagują natychmiast wytaczając proces kryminalny swym publicznym oskarżycielom.

Żołnierz, kalamajka honoru munduru i honor swej armii nie powinien mieć miejsca w szeregach obrońców ojczyzny! Kto nie szanuje honoru swego munduru — nie potrafi stanąć w obronie zagrożonego honoru ojczyzny! Kto popełnił błąd i nie ma odwagi do tego się przyznać i ponieść jego konsekwencje, by zań szczerze odpowiedzieć, ten jest zwykłym tchórzem! A dla tchórzów niema i nie powinno być miejsca w szeregach wojska polskiego!

Tak było dawniej i tak być powinno zawsze!

Aleksander Załęski,
generał brygady w st. sp.

Lwowska młodzież akademicka protestuje

„Podpisane Towarzystwa Akademickie, z Lwowskim Komitetem Akademickim na czele, pełne zrozumienia obowiązku, jaki w chwili obecnej na Towarzystwach jednoczących w sobie Polską Młodzież Akademicką Lwowa ciąży, oświadczamy co następuje:

1) W opinii naszej „Brześć” jest dla nas wyrazem zbrodni.

2) Jako ci, którzy jesteście i idziemy, żądamy i będziemy żądali, oraz wytyżymy wszystkie nasze siły, by winni katowania i znęcania się nad więźniami brzeskimi, ci którzy honor Polaka i mundur żołnierza polskiego splamili, zostali jak najsurowiej ukarani.

3) Tym wszystkim, którzy podnieśli głos protestu w obronie honoru naszej ojczyzny, a przedewszystkiem naszym wychowawcom t. j. P. Panom Profesorom Wyższych Uczelni w Polsce, którzy to uczynili, wyrażamy naszą cześć i uznanie.

4) Tych wszystkich, których na zajęcie godnego stanowiska w sprawie brzeskiej nie było stać — ze specjalnym uwzględnieniem tych, którzy do zajęcia tego stanowiska mieli sposobność, a tego nie uczynili, a nawet innych od tego odwołali — zapewniamy, że postępek ich należyście w sumieniach swych skwalifikowaliśmy.

Od dzieciństwa w sercach naszych pielęgnujemy ideały Boga, ojczyzny i honoru. Dlatego nasze oburzenie wywołane czynami, które rzuciły ponury cień na imię Polaka i mundur Żołnierza polskiego, które poniżyły godność człowieka wogóle — nasza pogarda dla tych czynów, każą nam zabrać w tej sprawie głos, któryby nawet dla wątpliwych był wykładnikiem naszych prac dotychczasowych i zamierzonych wysiłków na przyszłość.

Pragniemy utrwaląc budowę państwa polskiego na odwiecznych zasadach moralności chrześcijańskiej, prawa i cywilizacji zachodnio-europejskiej, dlatego łączymy się w swem oświadczeniu ze wszystkimi uczciwymi ludźmi w Polsce a odcinamy się ostro od tych wszystkich elementów, które bezpośrednio, lub pośrednio solidaryzują się z hańbą brzeską.

Lwowski Komitet Akademicki

Czytelnia Akademicka.

Centrala Towarzystw Samopomocowych.

Bratnia Pomoc Studentów Akad.-Medycyny Weterynaryjnej.

Bratnia Pomoc Studentów Politechniki Lwowskiej.

Bratnia Pomoc Studentów Uniwersytetu Jana Kazimierza.

Bratnia Pomoc Studentów Wyższej Szkoły dla Handlu Zagranicznego.

Koło Studentek Wyższych Uczelni Lwowskich.

Wzajemna Pomoc Medyków.

Delegacja Akadem. Kół Naukowych Politechniki Lwowskiej.

Koło Chemików.

Koło Mechaników.

Koło Rolników - Dublańczyków.

Związek Studentów Inżynierji.

Delegacja Akad. Kół Naukowych Uniwersytetu J. K.

Biblioteka Sluchaczy Prawa.

Kółko Filologiczne.

Koło Historyków.

Lwowskie Koło Międzykorporacyjne.

P. K. A. Lutyko - Venedia.

P. K. A. Leopolia.

P. K. A. Znicz.

P. K. A. Gasconia.

P. K. A. Scythia.

P. K. A. Agitania.

P. K. A. Aragonia.

P. K. A. Zagończyk.

P. K. A. Obotritia.

P. K. A. Roxolania.

P. K. A. Cresovia - Leopoliensis.

P. K. A. Tytania.

P. K. A. Avantgardia.

P. K. A. Silvania.

Lwowskie Koło Środowiskowe Zjed. Polskich akad. Korporacji Chrześcij.

P. A. K. Ch. Orleń.

P. A. K. Ch. Ikaria.

P. A. K. Ch. Szczerbiec.

P. A. K. Ch. Sventowid.

P. A. K. Ch. Constantia Leopoliensis.

P. A. K. Ch. Slavia.

Zrzeszenie Akademickiej Młodzieży Pro-wincjonalnej.

Akademickie Koło Misyjne.

Akademickie Stowarzyszenie dla Spraw Ligi Narodów.

Lwowski Chór Akademicki.

Lwowski Chór Medyków Weterynaryjnych.

Młodzież Wszechpolska Związek Akademicki, koło lwowskie.

Odrodzenie St. Mł. Kat.

Sodalizacja Marjańska Akademickie

Sodalizacja Marjańska Akademików.

Towarzystwa akademickie, które, nie zdolawszy dotychczas skomunikować się z nami, oświadczenia tego nie podpisały, zapraszamy do zgłaszania akcesu, na ręce Lwowskiego Komitetu Akademickiego.

Brześć

Zbiorowy głos literatów krakowskich

Podpisani literaci krakowscy nie zabierali dotąd głosu w sprawie brzeskiej, wychodząc ze założenia, że pierwszeństwo przystoi przedewszystkiem tym, którzy od szeregu lat byli oficjalnymi przedstawicielami literatury polskiej zagranicą. Ponieważ jednak oni zbiorowej akcji nie podjęli — poczuwamy się do obowiązku oświadczyć co następuje:

Szczegóły sprawy brzeskiej, ujawnione w Sejmie, a przynoszące ujmę godności narodu polskiego, wywołały grozę nie tylko wśród swoich, ale, co boleśniesz, rozległy się głośnie echem po świecie. Brześć stał się synonimem barbarzyństwa i bronia w ręku tych, którzy godzą w całość Rzeczypospolitej. Dlatego przekonani, że dla dobra państwa i sławy imienia polskiego powinno jak najrychlej sprawiedliwości stać się zadość, przylączamy się do odezwy Profesorów Wszechnicy Jagiellońskiej, gdyż z piętnem brzeskiem na czole nie moglibyśmy patrzeć prosto w oczy cywilizowanemu narodowi.

Karol Hubert Rostworowski, Tadeusz Żuk Skarszewski, Marja Pawlikowska, Magdalena Samozwaniec, Marja Morstin Górską, Alina Świdorska, Ludwik Szczepański, Antoni Waśkowski, Aniela Gruszecka Nitschowa, Józef Aleksander Gałuszka, Jan Wiktor, Mieczysław Zielenkiewicz, Zygmunt Nowakowski, Jalu Kurek, Artur Popiel, Kazimierz Kalinowski, Anatol Krakowiecki, Marjan Czuchnowski, Dr. Kazimierz Piotrowski, Stanisław Stwora, Helena D'Abancourt, Józef Wiśniowski, Marja Dynowska, Karol Ludwik Koniński, Bohdan Dyakowski, Emil Haecker.

Protest literatów warszawskich

Ukazał się również protest literatów warszawskich, pod którym widnieją następujące podpisy: Stanisław Adamczewski, Wacław Berent, Wacław Borowy, St. Ciesielczuk, Zdzisław Dębicki, Wacław Grubiński, Sta-

nisław Jarkowski, Jan Lorentowicz, Kornel Makuszyński, Zofja Nalkowska, Czesław Piwiński, Leon Prmrowski, Władysław Sebyła, Jan Emil Skiński, Anna Stonczyńska, Leopold Staff, Władysław Zawistowski.

Dalsze akcesy

Prasa ogłasza akcesy szeregu profesorów uczelni warszawskich do protestu w sprawie Brześcia. M. in. akces zgłosił prof. Eugenjusz Jarra oraz prof. Stanisław Schayler.

Nestor polonistów polskich Prof. U. J. K. Wilhelm Bruchnalski ogłasza następujące pismo:

„Skutkiem zbiegu okoliczności akces mój do głosu profesorów Uniwersytetu lwowskiego w sprawie Brześcia nie został w swoim czasie doręczony tam, gdzie należało. Spełniam to obecnie”.

(—) Prof. Wilhelm Bruchnalski.

Komendant Brześcia na wolności

Warszawa, 11. 1. (Tel. wł.) „Gazeta Warszawska” donosi, że onegdaj wieczorem przybył do kawiarni w Hotelu Europejskim w Warszawie pułk. Kostek-Biernacki i zasiadł przy stole t. zw. pułkownikowskim (stoi ten jest stale zarezerwowany dla grupy pułkowników rządzących i ich bliskich).

Na publiczności obecnej w kawiarni ukazanie się pułkownika Kostka-Biernackiego zrobiło niemiłe wrażenie oraz zadziwiła ta bliska komitywa pułkownika Kostka-Biernackiego z kierującą sferami rządzącymi. Część publiczności opuściła kawiarnię.

Należy dodać, że pułk. Biernackiego strzeże kilku tajnych agentów policji.

Łącznik na Madere

Lizbona, 11. 1. (Tel. wł.) Wczoraj wieczorem przybył tu major Grubiński, udający się na Madere z raportem.

Rada miejska w Gdyni w nowym roku

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Gdynia, w styczniu.

W myśl rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z roku ubiegłego samorząd Gdyni ma być skasowany. Komisarz rządowy, który będzie łączył władzę prezydenta miasta i starosty grodzkiego, będzie równocześnie przewodniczącym komisarycznej rady miejskiej, która składać się będzie z dwudziestu członków: 10 z nominacji i 10 z wyboru. Dekret Prezydenta wymaga rozporządzenia wykonawczego, które jeszcze nie zostało wypracowane i ogłoszone. Dopiero wówczas samorząd miasta Gdyni ustąpi komisarycznemu ustrojowi.

Kiedy to nastąpi, dzisiaj nie wiadomo, chociaż przypuszcza się, że na wiosnę, może już w marcu, będą rozpisane wybory do nowej, komisarycznej rady miejskiej. Są jednak tacy, którzy twierdzą, że dekret Prezydenta ma być jeszcze zatwierdzony przez Sejm i, że wydanie rozporządzenia wykonawczego, wymagającego kodyfikacji niezliczonej ilości rozporządzeń i ustaw polskich i niemieckich, zajmie bardzo wiele czasu, którego dzisiaj rząd, zajęty ratowaniem kraju z katastrofy gospodarczej, bynajmniej nie posiada.

Tak, czy inaczej, dotychczasowa rada miejska Gdyni, powołana z wyboru w roku 1929, sprawuje swoje funkcje nadal. Na jej terenie niema sporów o charakterze politycznym, chociaż poszczególni członkowie rady należą do różnych obozów. Naczelną zasadą jest dobro miasta i mieszkańców Gdyni. Szczególnie uwzględniane są interesy robotników, kupców, rzemieślników i dziatwy szkolnej. Zatargi powstają prawie tylko z powodu polityki magistratu i komisarycznego wiceprezydenta p. Bilka, który wbrew obowiązującej jeszcze w Gdyni „ordynacji miejskiej” i ustawie o samorządach zabawia się czasami w dyktaturę.

Na pierwszym zebraniu rady miejskiej w bież. roku dokonano wymaganego statutu wyborów nowego prezydium. W myśl ogólnego porozumienia obalono dotychczasowego przewodniczącego p. Neymana, i zastąpi-

no go p. Bolesławem Nowackim. Na wiceprzewodniczącego wybrano ponownie zasłużonego p. Teodora Miotka z Oksywia, zaś na sekretarza i jego zastępcę powołano pp. J. Stróżyńskiego i L. Wojewskiego. Chociaż dnie obecnej rady miejskiej zdają się być policzone, to jednak całość rady uznaje za konieczne zmianę na stanowisko przewodniczącego, ponieważ p. Neyman w odniesieniu do władz nadzorczych nie umiał utrzymać prestiżu rady miejskiej i dokonywał pewnych peccynah na własną rękę, bez porozumienia z prezydium. Na wyrażony w ten sposób brak zaufania (p. Neyman był przewodniczącym rady miejskiej do r. 1929), dotychczasowy przewodniczący, oraz kolega jego p. Pietruszewicz, oświadczyli, że występują z rady miejskiej. Rezygnację tę rada przyjęła jednogłośnie do wiadomości Wolnej Miejsca zajmą automatycznie pp. Józef Kitowski, rewizor ksiąg, oraz Wojciech Mikołajczyk, szanowany w całym mieście kupiec blatwatny.

Już na pierwszym tegorocznym posiedzeniu rada miasta Gdyni zdała sobie sprawę z ciężkiego położenia tych bezrobotnych, którym, jako robotnikom sezonowym, rząd nie przyznaje zasiłków w t. zw. sezonie martwym (od 1 stycznia do połowy marca). Gdynia posiada 740 takich bezrobotnych, którzy chociaż uiszczali składki na fundusz bezrobocia, często przez okres 9-miesięczny, pozbawieni są obecnie, w srożej zimie, jakichkolwiek środków. W pełnym zrozumieniu tej tragedji rada miasta zażądała dla tej kategorii bezrobotnych wolnych noclegów w magistrackim „hotelu robotniczym”, ciepłej strawy i zatrudnienia ich w najszerszym zakresie. W związku ze sprawą bezrobocia radni zwrócili uwagę, że mimo nakazów rządowych i nawoływań społeczeństwa szereg przedsiębiorców gdynskich zatrudnia nadal robotników niemieckich. Za skandal uważać należy i fakt, iż sztukaterje w sali Szkoły Morskiej wykonują sztukaterzy Niemcy, tak, jakby nie było polskich fachowców w tej gałęzi rzemiosła. Fob.

Długość granic niektórych państw europejskich

Długość granic poszczególnych państw jest uzależniona nie tylko od wielkości lecz także i od kształtu ich terytorjów. Tak naprzykład bardzo znamienne pod tym względem jest porównanie obszaru i długości granic dwu naszych od południa sąsiadek: Rumunii i Czechosłowacji. Rumunia zajmuje 294 tys. km.² obszaru, t. j. dwa razy więcej, niż Czechosłowacja (140 tys. km.²); natomiast długość granic Rumunii wynosi 2627 km., a Czechosłowacji — 3385 km. Ta dysproporcja pomiędzy długością granic, a wielkością terytorjów tych dwu państw powstała dzięki temu, że terytorjum Czechosłowacji jest wąskie i wydłużone, a terytorjum Rumunii — dość zbliżone formą do okręgu.

Dzięki wydłużonemu kształtowi „buta apenińskiego”, zajmująca pod względem wielkości terytorjalnej ósmie miejsce wśród państw europejskich Italia ma — po Rosji — najdłuższe w Europie granice (9851 km., w tem 7979 km. granic morskich). Poczem idą Niemcy (7677 km., w tem 1733 km. granic morskich); Wielka Brytania, posiadająca małą granicę lądową z dominjum Irlandzkiem (skrawek północny wyspy Irlandji należy bezpośrednio do Anglii), oraz 5874 km. granic morskich. Długość granic Francji (5624 km.) i Polski (5534 km.) jest prawie jednakowa, pomimo znacznej różnicy w wielkości obszaru na korzyść naszej sojuszniczki zachodniej, lecz we Fran-

cji na granice morskie przypada 2850 km., a więc niemal połowa granic, a u nas — zaledwie 140 km. czyli 2,6% granic państwa wogóle.

Norwegja posiada granice długości 5405 km. (w tem morskich 3175 km.), Grecja 5047 km. (w tem morskich 3967) Szwecja 4880 km. (morskich 2687 km.), Hiszpanja 4808 km. — w tem 3144 km. morskich; Finlandja — 4685 km., w tem 1646 km. morskich.

Z państw, posiadających bardzo niewielkie granice morskie wymienić należy Belgję (65 km. granic morskich i 1379 km. lądowych), Bułgarję (267 km. granic morskich i 1765 lądowych), oraz Polskę i Rumunję (426 km. granic morskich, a 2201 km. lądowych).

Zupełnie granic morskich nie posiadają: Czechosłowacja, Węgry (2019 km. lądowych), Austria (1861 km.) i Szwajcaria (1886 km.) — oraz kilka państw — liliputów w rodzaju San Marino, lub Liechtenstein.

Polska ma najdłuższą granicę z Niemcami (1912 km.); bardzo długą z Rosją (1407 km.), oraz z Czechosłowacją (920 km.); granica polsko-litewska ma 521 km. długości; z Rumunją — 388 km.; z obszarem W. M. Gdańska — 139 km. i z Łotwą — 103 km. Morskie wybrzeże Polski, stanowiące zaledwie 2,6% jej ogólnej granic, jest dla istnienia naszego państwa niezbędnem i specjalnie dla Rzeczypospolitej wobec tego cennem.

St. Cz.

Młodzież Wszechpolska i Obóz Wielkiej Polski (grupa akademicka)

urządza we wtorek, 13 b. m. o godz. 20 w sali przy ul. św. Marcin 65 (nad kinem „Colosseum”)

Zebranie kandydatów

z referatem p. prof. dr. Stefana Dąbrowskiego, poła na Sejm, n. t. „Zagadnienie obrony w państwie nowoczesnym”.

Echo pobytu w Polsce wycieczki z Grignon

W połowie sierpnia ubiegłego roku przybyła do Gdyni na pokładzie statku „Virginie” wycieczka profesorów i uczniów francuskich akademji rolniczej w Grignon. Francuzi, w liczbie około dwudziestu osób, zwiedzili Gdynię i objechali całą Polskę. Ze szczególnym zainteresowaniem obejrżeli wzorowe warsztaty rolne w Wielkopolsce. W Poznaniu byli gośćmi Bratniej Pomocy U. P.

Obecnie p. Z. Godymirski, inspektor emigracyjny w Gdyni, który pomocny był Francuzom w stawianiu pierwszych kroków na ziemi polskiej, otrzymał od p. profesora Benoit Rambaud, kierownika wycieczki nadzwyczaj serdeczny list z podziękowaniem, który poniżej ogłaszamy jako dowód serdeczności stosunków francusko-polskich.

Profesor Rambaud pisze:

„Drogi Panie! W imieniu uczestników podróży informacyjnej, odbytej tego lata do Polski, jak również w imieniu Narodowej Akademji Rolniczej w Grignon, którą miałem zaszczyt reprezentować, uważam się za szczególnie szczęśliwego, iż mogę skierować do Szanownego Pana nasze najwyższe podziękowanie za serdeczną gościnność, którą nas otaczano w czasie naszego pobytu w pięknym kraju Szanownego Pana.

Z podróży naszej wynieśliśmy bardzo pożyteczne obserwacje i informacje. W żywej pamięci zachowamy na zawsze wspomnienia sympatii, którą darzono w Polsce nasz kraj i nas samych.

Podróż nasza przekonała każdego z nas, że Polska i Francja zainteresowane są bardzo w wyszukiwaniu, w ścisłej współpracy, środków, mających na celu umocnienie pokoju, celem zapewnienia Europie tak koniecznej pomysłowości ekonomicznej.

Dzięki serdecznej gościnności Szanownego Pana i dzięki temu, że Szanowny Pan zajął się nami osobiście, mieliśmy sposobność powzięcia dokładnego wyobrażenia o wysokiej wartości przyjaźni polskiej.

Ponawiając nasze podziękowanie, prosimy Drogiego Pana o przyjęcie wyrazów naszych najlepszych uczuć.

(—) B. Raubaud.

Walka z religią w Rosji sowieckiej

(Kap) Tak samo, jak w dziedzinie ekonomicznej i politycznej, zapragnęli Sowiety również w dziedzinie walki z religią zastosować za pośrednictwem swych związków bezb. żniaków słynny system pięcioletni. Tym razem idzie o to, by w ciągu najbliższych pięciu lat uwolnić ostatecznie lud rosyjski od — „przeszarżowanych” religijnych i najpóźniej w r. 1934 zamknąć wszystkie świątynie.

Szef bezbożników, Jarosławskij, wystąpił niedawno w oficjalnym organie swej grupy z obszernym artykułem, omawiającym cele i zadania ruchu bezbożników. „W ciągu trzynastu lat dyktatury proletariatu — pisze — nasz ruch ateistyczny stał się ruchem mas, stał się siłą olbrzymią, która z korzeniem wyrwie wszelkie uczucie religijne. Ruch ten jest jedną z najpotężniejszych broni do socjalistycznej przemiany społeczeństwa. Naszą pracą antyreligijną, która podminowuje fundamenty starego miasta, jeszcze wzmocnimy. Zbierzemy pod sztandarem walczących bezbożników miliony robotników i włościan”.

Próżną jednak wydaje się ta walka z Bogiem i zbyt samochwalczem stwierdzanie swych wielkich wpływów na masy ludowe, jeśli zwróci się uwagę na jeden tylko chociażby fakt, że, pomimo okrutnych przesładowań, pomimo zamknięcia i zbezczeszczenia w ciągu ostatnich trzech lat 16 tysięcy świątyń, lud rosyjski własnymi środkami w drodze dobrowolnych składek potrafił i chciał wnieść 100 nowych świątyń.

Ukaranie nauczycieli za fałszywe oskarżenie kapłana

Katolicka Agencja Prasowa donosi, co następuje:

W maju 1928 r. ks. dr. Michał Białowas, katecheta gimn. w Gródku Jagiellońskim, przemawiając do szkoły podchorążych, wyraził epizodycznie w jednym zdaniu swoje ubolewanie, że „obecnie wśród pedagogów, wychowawców młodego pokolenia, trafiają się prądy do wyrzucenia religji ze szkoły i zrzućcia z siebie ciężaru

prowadzenia w niedzielę dzieci katolickich do kościoła”. Ze nie powiedział nic więcej o szkole i nauczycielach, oprócz tych kilku słów, stwierdził przed sądem pod przysięgą świadków, którzy byli wtedy obecni w kościele.

Słowa te dały asumpt prezesowi miejscowego „Ogniska” p. Dzieduszcze, który sam nie słyszał przemówienia, do zamieszczenia napaści na katechetę w „Głosie nauczycielskim” z 17 czerwca 1928 r. Nadto udał się ten sam p. Karol Dzieduszczo do posta p. Smulikowskiego z prośbą, żeby wniósł w tej sprawie interpelację w Sejmie. Wreszcie wniósł oskarżenie do kuratorjum, zarzucając księdzu podburzanie ludności przeciwko nauczycielstwu.

Kuratorjum nadesłało to oskarżenie do dyrekcji gimnazjum w Gródku z poleceniem zbadania sprawy. Wtedy ks. Białowas wniósł skargę do sądu, co spowodowało natychmiastowe ustanie naganki przeciwko niemu. Oskarżenie przewlekali niemiłą dla siebie sprawę, utrudniali sądowi wręczenie sobie pozwu, wyłączali sąd w Gródku, bo „katecheta miejscowy mógłby wywierać wpływ na sędziów” — dość że sprawa ciągnęła się przez dwa lata. Wreszcie skończyła się wyrokiem, wydanym przez sąd powiatowy we Lwowie, na podstawie którego dwaj nauczyciele, Dzieduszczo i Mróz, zostali skazani na 7 dni aresztu i na zapłacenie kosztów sądowych.

Kryzys gospodarczy w Polsce

I tydzień gospodarczy korp. Hermesa

Ruchliwa poznańska korporacja Hermesia, która, wychowując na nowoczesnych Polaków swych członków, pragnie z nich równocześnie u-

czynić pionierów potęgi gospodarczej Polski, powzięła szczęśliwą myśl zorganizowania cyklu wykładów z dziedziny zagadnień ekonomicznych w formie periodycznych tygodni gospodarczych. W cyklu tym rozstrząsane będą kwestje, związane z obecnym kryzysem gospodarczym. Inicjatorem i w znacznej mierze realizatorem wspomnianego cyklu jest ojciec korporacji p. dyr. Leon Mikołajczak.

Pierwszy tydzień gospodarczy korporacji Hermesia odbędzie się w czasie od 12. — 17. b. m. w auli W. S. H. (Al. Marcinkowskiego 3). Program tygodnia jest następujący: Poniedziałek, dn. 12. b. m., godz. 20: Słowo wstępne — prof. Peretjatkiewicz, dyr. W. S. M., zagajenie — dyr. Leon Mikołajczak, ojciec korp. Hermesia, „Przesilenie gospodarcze w Polsce na tle międzynarodowego kryzysu ekonomicznego” — prof. S. Ropp. Wtorek, dn. 13. b. m., godz. 20.15: „Środki zaradcze dla złagodzenia przesilenia gospodarczego”. a) w ogólności — prof. dr. Edward Taylor. Środa, dn. 14. b. m., g. 20.15: b) w rolnictwie — prof. dr. W. Schramm. Czwartek, dn. 15. b. m., g. 20.15: c) w handlu i przemyśle rolnym — inż. W. Okoniewski. Piątek, dn. 16. b. m., g. 20.15: d) w dziedzinie organizacji kredytu na rynku pieniężnym w Polsce — prof. dr. E. Schmidt Sobota, dn. 17. b. m., g. 20.15: „Naukowe organizacje jako czynnik pomocniczy w uzdrowieniu stosunków gospodarczych” — prof. Blachowski, zam. e. cie p. Ryszard Busz, prezes korp. Hermesia.

Należy się spodziewać, że wykłady tygodnia, poświęcone tak nielichnie palącej kwestji, jak trapiącemu dziś wszystkich kryzysowi gospodarczemu, cieszyć się będą wielką frekwencją i zgromadzą zarówno elję starszego społeczeństwa, jak i młodzieży, zwłaszcza akademickiej.

10-lecie organizacji b. berlińczyków

W dzień Nowego Roku minęło 10 lat od chwili powstania w Poznaniu Tow. Obywateli Polaków z Obczyzny. Pierwsze zebranie odbyło się w r. 1921 w lokalu Jarockiego, w którego lokalu też odbył się obchód — dziesięciolecia istnienia. Celem towarzystwa było skupianie się reemigrantów z Berlina i okolic, w celu utrzymania łączności i niesienia pomocy rodakom pozostałym na emigracji. Nie było wówczas jeszcze opieki sfer oficjalnych nad rodakami pozostalymi w Niemczech, to też Tow. Obyw. Polaków z Obczyzny podjęło pierwsze w tej sprawie starania. W pierwszych latach istnienia Tow. zajmowało się podejmowaniem dzieci przyjeżdżających z Niemiec do Polski na wakacje, wysyłaniem staraniem Tow. Oświata w Berlinie. Było tych dzieci często po kilkaset. Wobec ówczesnego braku żywności w Niemczech, uzyskało w r. 1923 zezwolenie od władz polskich na wywóz żywności do Niemiec, rozdzielając ją pomiędzy krewnych i znajomych, członków Towarzystwa.

W skład pierwszego zarządu wchodził pp.: Jan, Stefan i Adam Miklaszewscy, Bolesław Pogorzelski, Franciszek Grygiel, Jan Bułmański, Stanisław Rubach i Kazimierz Jasiak.

Obecnie tworzą zarząd pp.: Józef Januszkiewicz, Adam Miklaszewski, Grygiel, St. Rubach, Stefan Miklaszewski, M. Kampowski, St. Kruchy, Roman Babś i Antoni Stelmazyk.

Obchód 10-lecia, odbył się uroczystość w niedzielę, 11. b. m. Rano odbyło się nabożeństwo na intencję Tow. w kościele XX Salezjanów z podniesieniem przemówieniem, wygłoszonym przez jednego z księży.

Następnie odbył się uroczysty poranek w sali p. Jarockiego, w obecności licznych członków z rodzinami i gości, których powitał prezes p. Józef Januszkiewicz. Sekretarz Tow. p. Fr. Grygiel, przedstawił działalność Towarzystwa z ub. 10-lecia.

Z wielkim zainteresowaniem wysłuchano następnie przemówienia długoletniego działacza na obczyźnie p. radcy Berkana. Mówca wskazywał na pewne braki w opiece nad rodakami na obczyźnie, prowadzonej przez różne czynniki oficjalne z nakładem często wielkich sum. Prace te prowadzone bez dostatecznej znajomości terenu i duszy wychodźców, prowadzone były wręcz nicelowo. Poddał mówca krytyce działalność w tej dziedzinie ZOKZ, który w liczbie około 4 tysięcy dzieci sprowadzanych z Niemiec sprowadzał w wielkiej mierze dzieci rodzin niemieckich, nie przyznających się do

polскоjści wogóle. Były nawet wypadki, że dzieci takie po pobycie wakacyjnym już, nawet słowa nie nauczyły się po polsku, tembardziej że były wychowane w atmosferze rodziny niemieckiej. Dobór dzieci emigrantów polskich z obczyzny odbywa się nieodpowiednio, a nierzadkie są wypadki że rodzice tychże dzieci, przystępując po raz pierwszy do towarzystw polskich, na krótko przed wakacjami, gdwz chcieliby uzyskać możliwość wyjazdu dla dzieci. Na obczyźnie w Niemczech brak jest osób, doświadczonych w pracy społecznej, brak odpowiedniej liczby duchowieństwa polskiego i z tych to powodów żywił polski w Niemczech narażony jest na stałe straty narodowościowe. Życząc Tow. by spełniło jak najdonioślejszą rolę w kierunku obrony żywiołu polskiego przed wynarodowieniem, podkreślił mówca, że piękną jest myśl umożliwienia dzieciom polskim z obczyzny pobytu w Polsce. Dobór tej młodzieży musi następować z domów, w których panuje atmosfera polska. Przemówienie p. Berkana nagrodzono hucznymi oklaskami. W dalszym ciągu składali życzenia pp.: Lewandowska im. Tow. Kobiet Wzaj. Pomoc. Jafczak i Marian Miklaszewski im. młodych wychowanych na obczyźnie.

W imieniu redakcji „Kurjera Poznańskiego” i „Orgánownika Wielkopolskiego” złożył życzenia red. A. Piotrowski. Mówca podkreślił zasługi narodowe Polonii berlińskiej, która na wychodźstwie zajmowała stanowisko produkcyjne, służąc dobrem przykładem nie tylko rodakom na obczyźnie ale nawet rodakom w kraju. Zachęceniem do owocnej i wytężonej jak ongi pracy dla Polski, zakończył p. red. Piotrowski swe rzęście oklaskiwane przemówienie.

Całość pięknej nad wvraz uroczystości, urozmaiciły koncert orkiestry wojskowej 7 pułku strzelców konnych pod batutą p. kapelmistrza Eckerta, solo skrzypcowe p. Skrawczyńskiego, recytacja „Poloneza” Reymonta p. Gertrudy Kurlusówny, deklamacja wyjątku z „Ojca zadżumionych” Słowackiego p. Zofji Plucińskiej akompanjował p. Woźciechowski. Produkcje wykonane przez członków rodzin, osób należących do towarzystwa, stały na wysokim poziomie i były miłą nad wyraz rozrywką duchową.

Po okrzyku wniesionym na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej wspólny śpiew tradycyjnie niejako pieśni towarzyskiej za czasów zaboru Bracia rocznica”, zakończył pamiętną uroczystość.

Następnie, odbył się wspólny obiad.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Wskaźnik cywilizacyjny: spożycie mięsa

Na łamach polskiej prasy gospodarczej rzadko tylko pojawiają się wiadomości ilustrujące stan konsumpcji w Polsce. Dzieje się to w przeciwieństwie do często i gęsto publikowanych danych dotyczących produkcji. A przecież konsumpcja, jako cel wszelkiej produkcji, zasługuje na jak najbardziej uwagę! Skąpość wiadomości o spożyciu tłumaczy się ubóstwem danych w tym względzie. Ten cenniejsze są prace, obrazujące nam, co i ile ludzie w Polsce spożywają.

W ostatnim numerze „Przeglądu Mięsnego” znajdujemy interesujący artykuł p. M. Zaremby p. t. „Spożycie mięsa w Polsce”. Autor dokonał ciekawych obliczeń za lata 1928 i 1929. Wynika z nich, że ogółem na głowę ludności przypadło do spożycia w roku 1928 — 19,2 kg., a w r. 1929 — 19,1 kg. Różnice cywilizacyjne byłych dzielnic uwydatniają się b. wyraźnie w tej statystyce, bo podczas gdy przeciętna spożycia dla pozostałych dzielnic jest mniej więcej równa (waha się od 13,5 do 18,5 kg.), to w odniesieniu do województw zachodnich wykazuje znacznie wyższy poziom spożycia mięsa, wynoszący w r. 1928 — 37,0 kg., a w r. 1929 — 35,8 kg.

Rzuca się w oczy, że zachodnio-polska konsumpcja mięsa spada w r. 1929 w porównaniu z rokiem 1928 o 1,2 procent, w przeciwieństwie do reszty Polski. Czemu to zjawisko wytłumaczyć? Ubożeniem naszej dzielnicy i obniżaniem się poziomu życiowego tutejszej ludności? A może skutkami ostrej zimy 1929 roku? Tak, tylko, że w tym ostatnim wypadku przeciętna spożycia w innych dzielnicach także powinny opadła. A nie opadła. A więc — pauperyzacja?

Swoją drogą, zachodnie województwa nie mogą się uskarżać na brak apetytu mięsożerczego. Taka np. Czechosłowacja konsumuje po 30 kg. mięsa rocznie na głowę ludności. Zato Niemcy zjadają przeszło 50 kg.

Na tle tych ostatnich danych statystyka spożycia mięsa w innych dzielnicach wypada — fatalnie! Wszak mięso jest podstawowym artykułem żywnościowym, niedającym się należycie zastąpić przez żaden inny produkt.

Mamy tutaj nowy dowód niskiego stopnia zaspokojenia niezbędnych potrzeb ludności polskiej. Nasuwają się nam nieróżne myśli:

Od możliwości zaspokojenia niezbędnych potrzeb przez pracującego i jego rodzinę zależy jego zdrowie, energia, siła fizyczna, duchowa i moralna, a zatem i siła narodu. Do rzeczy niezbędnych w tym zakresie należy pożywienie, ubranie, mieszkanie i opał.

„Ludzie, pisze Marshall, którzy mają mało ubrania, noszą je zazwyczaj na sobie w dzień i w nocy, co pozwala pokryć się skórą warstwą brudu. Brak odpowiedniego mieszkania i dostatecznego opału, sprawia, iż ludzie mieszkają w atmosferze szkodliwej dla zdrowia i energii; to też nie najmniejszą z pośród korzyści, jakie lud angielski czerpie z tanioci węgla kamiennego, jest przyzwyczajenie, właściwe Anglikom, wietrzeńa mieszkania, nawet w chłody. Żle zbudowane domy z niedoskonałą kanalizacją są źródłem chorób, które nawet w słabszych swych formach osłabiają żywotność, przeludnienie zaś mieszkań pociąga za sobą fatalne skutki moralne, które zmniejszają liczebność ludności i obniżają jej charakter”.

Dodajmy jeszcze, że ilość pożywienia i stopień jego łatwości asymilacyjnej, w odpowiednim stosunku do wysiłku pracy, decydują o sile mięśniowej pracownika.

Rozbudowa rynku wewnętrznego jest koniecznością. Wszystkim to wiadomo. Wobec braku nasyceńa rynku, taka np. hodowla zwierząt posiada doskonałą perspektywę. I nie tylko ona!

Krótkie informacje gospodarcze

— W dniu 9. bm. odbyła się w min. rolnictwa konferencja, poświęcona zagadnieniom standaryzacji eksportu masła.
— Budżet hiszpański na rok 1931 wynosi po str. nie wydatków 3 690 milionów, a po stronie dochodów 3 753 miliony pesetów.

Perspektywy handlu polsko-rosyjskiego

Nasza ekspansja gospodarcza na rynek rosyjski, która przed wojną tak świetnie się rozwijała, jest dzisiaj krępowana:

a) przez państwowy monopol handlu zagranicznego Z. S. R. R.
b) przez niezwykle protekcyjną taryfę celną.

W zasadzie taryfa sowiecka jako niewątpliwie jedna z najwyższych taryf na świecie stanowi znaczną przeszkodę dla eksportu do Z. S. R. R. W praktyce jednak, ze względu na to, że wobec upaństwowienia szeregu gałęzi życia gospodarczego konsumujących towary importowane udzielane są niejednokrotnie zniżki ad hoc dla pewnych większych transakcyj i że rozpiętość cen na artykuły przemysłowe (przedewszystkiem między Z. S. R. R. a Polską) jest znaczna, zwłaszcza wobec kursu przymusowego waluty sowieckiej oraz że monopol handlu zagranicznego jako system całkowitej 100 proc. reglamentacji działu a kierunku ograniczenia importu bez porównania skuteczniej, wysokość stawek celnych nie posiada zasadniczego znaczenia w obrocie handlowym z Sowietami. Monopol handlu zagranicznego przedstawia się przeto jako główna forma ograniczeń i trudności dla eksportu polskiego do Z. S. R. R. Monopol handlu zagranicznego działa na zmniejszenie i utrudnienie ekspansji polskiej na teren rosyjski w dwóch kierunkach:

1. Pozwala on odpowiednim organom sowieckim na ustalenie wysokości importu niezależnie od rzeczywistych potrzeb konsumpcyjnych rynku rosyjskiego, a jedynie w zależności od rozporządzałnej sumy dewiz, uzyskanych w drodze eksportu.

2. Pozwala nado odpowiednim organom sowieckim na kształtowanie struktury importu sowieckiego, niezależnie od rzeczywistych potrzeb konsumpcyjnych rynku sowieckiego, a jedynie w zależności od programu polityki gospodarczej.

Rezultatem tego stanu rzeczy jest zmniejszenie importu sowieckiego do około 60 proc. przedwojennego (przy pominięciu przywozu z dawnych terytorjów rosyjskich należących obecnie do innych państw) oraz zmniejszenie do kilku procent całkowitego przywozu artykułów przeznaczonych dla konsumpcji bezpośredniej. Przy uwzględnieniu przywozu do ziem stanowiących obecnie terytorjum Z. S. R. R. z terytorjów wchodzących przed wojną w skład imperjum rosyjskiego (Finlandia, Estonia, Łotwa, Litwa, część Polski i Rumunji) spadek eksportu w porównaniu z przedwojennym wyrazi się cyfrą dwukrotnie większą, zaś tendencja zmniejszania udziału artykułów w całości importu stanie się jeszcze wyraźniejsza. W zasadzie skutki istnienia monopolu handlu zagranicznego Z. S. R. R. i polityki, której ten monopol służy — odbiły się na obrotach wszystkich państw, jednakże fakt ten dla Polski ma znaczenie nieporównanie większe niż dla jakiegokolwiek państwa zachodnio-europejskiego.

W porównaniu z innymi państwami eksport Polski do Rosji stanowił przed wojną nieproporcjonalnie dużą część całkowitego wywozu polskiego. Z drugiej zaś strony spadek importu Rosji z Polski zaznaczył się cyfrą nieproporcjonalnie wielką. Sprawa przedstawia się następująco:

Eksport z ziem dzisiejszej Polski do Rosji wynosił w r. 1913 około 2,9 miliardów zł czyli 42 proc. całkowitego wywozu, podczas gdy eksport do Rosji (w jej przedwojennych granicach) wynosił w tymże roku dla Niemiec 8,7 proc., dla Francji 1,2 proc., dla Anglii 3,4 proc., dla Stanów Zjednoczonych 1 proc. ich całkowitego wywozu. Jeśli uwzględnić teraźniejszą granicę Z. S. R. R. procenty te ulegają znacznemu zmniejszeniu.

Zmiana w położeniu w okresie wojennym wyraża się dla Polski spadkiem udziału rynku rosyjskiego w jej wywozie z 42 proc. całkowitego wywozu na 2 proc. w roku 1927/28.

Ujmując kwestję od strony Rosji i na podstawie cyfr jej importu, należy stwierdzić, że w 1913 r. import z ziem samej tylko b. Kongresówki wynosił około 39 proc. całkowitego importu rosyjskiego, podczas gdy import z Niemiec wyrażał się w tymże roku cyfrą 47,5 proc., dla Francji 4,1 proc., dla Anglii 12,6 proc., dla St. Zjednoczo-

nych 5,8 proc. Po wojnie cyfra importu Rosji z Polski spadła katastrofalnie, wynosząc w 1927/8 niecały 1 proc. całkowitego importu Rosji. Co się tyczy innych krajów, zaznaczył się spadek udziału Niemiec z 47,5 proc. w r. 1913 na 30 proc. w r. 1927/8. Natomiast inne kraje, jak Francja i Anglja wykazały przeciwnie wzrost procentowy swoich udziałów w całkowitym imporcie Rosji. Wzrost ten szczególnie silnie zaznaczył się na korzyść Stanów Zjednoczonych, wyrażając się cyframi: 5,8 proc. w 1913 i 22,1 proc. w 1927/8 r. Wynika z powyższego, że w przeciwstawieniu do wspomnianych krajów Polska poniosła straty bez porównania dotkliwsze. Specjalnie doniosłe było znaczenie rynku rosyjskiego dla polskiego przemysłu włókienniczego i konfekcyjnego, które na rynku tym blokowały produkcję swoją na sumę przeszło 350 milionów rubli.

Niewspółmiernie większe niż w jakimkolwiek innym kraju zmniejszenie się eksportu polskiego do Rosji spowodowane jest nie tyle samym faktem zmniejszenia się importu rosyjskiego, co zmianami w składzie i charakterze tego importu.

Eksport polski i przed wojną i obecnie w dziedzinie eksportu artykułów przemysłowych jest przedewszystkiem eksportem artykułów bezpośredniego spożycia. Artykuły przeznaczone dla dalszej produkcji a przedewszystkiem maszyny, zajmują w nim miejsce bez porównania mniej doniosłe. Przed wojną ten charakter eksportu polskiego odpowiadał charakterowi rosyjskiego przywozu.

KRONIKA GOSPODARCZA

Stosunki handlowe z zagranicą

Firma niemiecka pragnie utworzyć w Polsce biuro inżynierskie, zajmujące się wszelkimi sprawami wodnymi, m. in. nowoczesną kanalizacją. W tym celu poszukuje firma ta polskiego przedsiębiorstwa z wymienionej dziedziny celem ewentualnej współpracy.

W Izbie przemysłowo-handlowej w Poznaniu są do przejżenia:

a) katalog firmy angielskiej, wyrabiającej maszyny przedziałnicze dla lnu, juty i manili, maszyny tkackie i maszyny do wykończania wyrobów jutowych i lnianych.

b) spis upadłości i nadzorów sądowych firm niemieckich, ogłoszonych w październiku i listopadzie 1930 r.

Firmom należącym do okręgu Izby przemysłowo-handlowej w Poznaniu udziela się informacji po uiszczeniu opłaty manipulacyjnej w wysokości zł. 3.

Z KRAJU

(k) Zjazd Zrzeszenia Związków przemysłowych zachodni i południ. Polski. W Krakowie obradował w tych dniach zjazd Zrzeszenia Związków przemysłowych zachodniej i południowej Polski Uczestniczyli w nim przedstawiciele przemysłu lwowskiego, krakowskiego, bielskiego i poznańskiego. Sprawozdanie przedstawił dyrektor Związku krakowskiego dr. Merz, omawiając stan poszczególnych kwestyj, które w zrzeczenie się zajmowało, m. i. złóbków, odsetek dla kas chorych, godzin nadliczbowych, zatrudnienia inwalidów, ogólnopolskiego spisu abonentów telefonicznych, legalizacji miar i wag oraz niezadowolniającej działalności komorników. Sytuację gospodarczą omówił dr. Roger Battaglia, referując bieżące postulaty gospodarcze odnośnie do budżetu państwowego, przesunięcie pewnych funkcji wykonawczych z państwa na samorządy, redukcji etatyzmu, zmiany systemu podatkowego, ochrony wierzycieli itd. W dyskusji nad referatem zabierali głos inż. Skarżęński, dr. Merz, dr. Spitzer, dyr. Lyczywek i dr. Beres. Dr. Wasserberg referował nowy projekt ordynacji podatkowej. Na popołudniowej sesji prof. Krzyżanowski wygłosił referat na temat „Przyczyny międzynarodowego spadku cen”.

(k) Przemysł łódzki szuka pożyczek zagranicznych. Z końcem ub. roku S. A. Widzewska Manufaktura uzyskała za pośrednictwem banków angielskich pożyczkę w wysokości 640 tys. funtów angielskich, czyli około 26 mil. zł. Pożyczkę tę zabezpieczono wypuszczeniem listów 8 proc. pożyczki obligacyj po kursie emisyjnym 92. Śladem Widzewskiej Manufaktury kroczy obecnie S. A. Ludwik Gayer, czyniąc starania o uzyskanie większej pożyczki na sumę około 2 mil. dolarów. Pertraktacje w sprawie tej druciej pożyczki są podobno daleko posunięte.

(k) Nowe trudności na rynku nierogacizny. Uciążliwa sytuacja na rynku trzody chlewnej doznaje niespodziewanego zaostrzenia przez nową podwyżkę cel ruchomych na świnie w Czechosłowacji. Cło zostało ustalone w wysokości 273 koron czeskich od 100 kg. tywej wagi. Nowe to

Obecnie import rosyjski składa się niemal wyłącznie z artykułów przeznaczonych dla dalszej produkcji, przedmioty konsumpcji osobistej stanowią zaledwie kilka procent. Ta zmiana struktury importu rosyjskiego nie jest spowodowana oczywiście ani rozbudową produkcji tych artykułów, ani też zmniejszeniem zapotrzebowania na nie a wynika jedynie z zasadniczych założeń polityki importowej Sowietów, dążącej do możliwego zmniejszenia szerokiej konsumpcji celem przyspieszenia procesów pośredniej kapitalizacji. Te państwa, które były i są dostawcami maszyn i innych artykułów, służących do rozbudowy przemysłu ucierpiały skutkiem tego znacznie mniej, niż Polska będąca dostawcą artykułów konsumpcyjnych.

Przy obecnym ustroju handlu zagranicznego i przy obecnej polityce importowej sowieckiej Polska nie ma szans rozwinięcia eksportu do Rosji w takich granicach, które pozostawałyby w jakimkolwiek poważniejszym stosunku do rozmiarów eksportu, w którym Polska w pewnym przynajmniej stopniu odzyskała przedwojenną pozycję w imporcie rosyjskim, są wyroby hutnicze. Tak tedy wypada stwierdzić, że najpojemniejszy dla produkcji polskiej rynek sowiecki, rynek sąsiadujący z Polską na przestrzeni 1/2 jej granicy lądowej jest przez fakt monopolu handlu zagranicznego i przez całą konsumpcyjną politykę, której ten monopol służy, praktycznie biorąc, zamknięty dla eksportu polskiego, zredukowanego do cyfr nie posiadających poważniejszego znaczenia gospodarczego. St. G.

cie dotknie przedewszystkiem polskich importerów, którzy są niemal wyłącznymi dostawcami żywa. Rozmiary eksportu trzody chlewnej, która idzie z Polski do Czechosłowacji i Austrii, obrazuje suma rocznej wartości, wynosząca około 115 mil. zł.

(k) Czechosłowacja korzysta z portu gdańskiego. Notowanie korony czeskiej na giełdzie gdańskiej od połowy grudnia r. ub. jest dowodem wzmocnienia wykorzystania Gdańska jako portu morskiego w stosunkach handlowych Czechosłowacji z zagranicą. Ułożenie ruchu tranzytowego Czechosłowacji przez Gdańsk wyraża się w liczbach następujących: w r. 1926 wywóz Czechosłowacji przez Gdańsk wyniósł 44.874 tonn, przywóz 1410 tonn. W r. 1928 osiągnął wywóz przez Gdańsk 192.350 tonn, przywóz zaś 6.112. W r. 1929 wywóz 378.551 tonn, przywóz zaś 19.761 tonn.

Z ZAGRANICY

(z) Trudności płatnicze ks. Pszczyńskiego. Onegdaj odbyło się w Berlinie zebranie wierzycieli Tow. zakładów azotowych w Waldenburgu, należącego do koncernu przedsiębiorstw ks. Pszczyńskiego. Zebranie większości głosów uchwalilo prolongować moratorium dla zakładów do 31 marca. W toku zebrania stwierdzono iż rządy Rzezy i Prus utworzyły komisję gospodarczą dla przeprowadzenia sanacji finansowej zakładów ks. Pszczyńskiego. Uchwałę w sprawie moratorium powzięto zebranie z tem zastrzeżeniem, iż rząd Rzeszy i rząd pruski przeprowadzą podjętą akcję sanacji finansowej i że akcja ta obejmie również zakłady azotowe.

(z) Nie będzie monopolu zbożowego w Austrii. Prasa austriacka donosi, że rząd zaniechał narazie planu zaprowadzenia monopolu zbożowego w Austrii. Okazało się mianowicie, że monopol taki napotka na jak największe trudności pod względem handlowo-politycznym. Ponadto spowodowałby monopol znaczny ubytek dochodów celnych. Ponieważ pozatem plan bloku agrarnego państw wachodnich musiał być odłożony z powodu trudności w Genewie, zdecydowały się koła miarodajne w Austrii zaniechać planów monopolowych. Z tego też względu zaniechano myśli utworzenia centralnej instytucji przywozu zboża.

Z WYDAWNICTW

(w) „Przegląd Gospodarczy”. Zeszyt 1 „Przeglądu Gospodarczego” z dnia 1 stycznia rb., zawiera treść: „Przegląd sytuacji” — E. A.: „Czy cierpimy na niedostatek ziela” — Feliks Młynarski: „Dotychczasowe rezultaty polityki zbożowej” — Tadeusz Mincer: „O bezpośredniości naszego handlu zamorskiego” — Janusz Butler: „Pożyczka zapalczana” — H. Br.: „Tendencje międzynarodowej polityki handlowej” — dr. Ł.: „Rozporządzenia doraźne rządu Rzeszy dla podniesienia stanu finansów i gospodarki” — dr. Wojciech Dyjas. Pozatem zeszyt zawiera: Rynek pieniężny, Rynki towarowe oraz Kronikę.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Tajemnica wolnego składu soli nr. 2

W dziwny sposób zabrakło 142 tysiące złotych — śledztwo wykryło podejrzaną manipulację czekową

Na terenach Placu Drwęskiego znajdują się pomieszczenia Wolnego Składu Sól nr. 2 zaopatrującego w sól hurtownie soli na terenie województwa poznańskiego. Koncesja na prowadzenie tego przedsiębiorstwa została przez Państwowy Monopol Solny nadana przed dwoma laty Wydziałowi Wykonawczemu Związku Inwalidów Wojennych. Związek koncesję odstąpił inwalidzie wojennemu p. Florjanowi Stępniewskiemu, pobierając tytułem dzierżawy 1 procent od obrotu.

Należy nadmienić, że gdy poprzedni koncesjonariusz, radca Kontrowicz, zrezygnował z koncesji na rzecz Zw. Inwalidów Woj., postanowił zarząd wojewódzki wydać koncesję w drodze konkursu. Kandydatem miał być inwalida z odpowiednimi warunkami, gwarancjami i t. p. Mimo tego jednak na posiedzeniu wydziału wykonawczego, na którym był obecny prezes Koła Poznańskiego inwalidów, wydano ją wbrew protestom inwalidzie Florjanowi Stępniewskiemu z Poznania, nieznanemu z poważniejszego udziału w pracy związkowej. Wspomniany p. Stępniewski zatrudniony był na stałe posiadając w pewnej prywatnej firmie, więc nie mógł poświęcić interesom Składnicy wiele czasu. Za

niego prowadził interesy Składnicy właściciel biura rachunkowości „Revizor” p. Feliks Stępniewski.

Mimo, że interesy Składnicy były wyłącznie gotówkowe, od pewnego czasu jednak kierownictwo przedsiębiorstwa zaczęło zalegać z wpłatami do kas Państw. Monopolu. Wskutek tego nasunęło się podejrzenie, iż z gotówką uzyskaną za sól, dzieją się niedozwolone manipulacje. Przeprowadzona niespodziewana rewizja stwierdziła brak aż 142.000 zł. W wyniku tej rewizji aresztowano na rozkaz prokuratury jednego z kierowników, Zenaona Bemnowskiego i osadzono w areszcie. Zarzucono mu defraudację brakujących 142 tys. zł. Po krótkim areszcie i przesłuchaniu przez sędziego śledczego aresztowanego zwolniono, prokurator jednak wytoczył przeciw niemu skargę o oszustwo, którego miał się dopuścić przy przelewach czekowych P. K. O.

Sprawa wywołała zrozumiałe wrażenie. Podobno pretensje Państw. Monopolu Solnego, mająca całkowite pokrycia w udzielonych za kierowników Składnicy przez innych obywateli gwarancjach hipotecznych i t. p. W związku z tą aferą przebywał w Poznaniu poseł z B. B. p. Karkoszka.

Udatny występ

orkiestry fabryki H. Cegielski

Wczorajszy poranek muzyki i pieśni oraz tańców narodowych w teatrze świetnym „Słońce” wypadł nadspodziewanie dobrze. Sala zapelniała się publicznością. W pierwszych rzędach zajęli miejsca przedstawiciele władz, członkowie dyrekcji fabryki H. Cegielski, oraz zaproszeni goście.

Zespół orkiestry z kapelmistrzem p. M. Prymasem ukazał się na estradzie w strojach krakowskich, co wywarło miłe wrażenie na publiczności. Na wstępie odegrano M. Prymasa marsz uroczysty, który nagrodzono rzesistemi oklaskami, przyczem autorowi wręczono śliczny wieniec laurowy. Z kolei orkiestra wykonała fantazję z opery „Hrabina” z współudziałem b. primadonny opery poznańskiej p. Meli Grabowskiej. Bardzo efektywnie wypadł „Menuet” Paderewskiego, odtworzony przez artystów baletu pp. Eugenję Popielewską i Jana Fabjana. Pierwszą część występu zamknęła orkiestra odegraniem wiazanki W. Osmanskiego.

W drugiej części słyszeliśmy K. Millera „Sobieski pod Wiedniem” oraz poloneza z opery „Halka”. W dalszym ciągu p. Mela Grabowska wykonała Kratzera „Piosenkę o piosence”, „Maki” oraz „Ulani”, przy akompaniamencie członka orkiestry p. Stanisławskiego. Z kolei para Popielewska i Fabjan z werwą przy dźwiękach orkiestry odtęńczyli krakowiaka, poczem orkiestra odegrała Nowowiejskiego marsz „Sztandar Pokoju” i na tem zakończono piękny poranek muzyczny.

Całość wypadła doskonale, spotykając się z serdecznym przyjęciem ze strony publiczności. Członkowie orkiestry są przeważnie rzemieślnikami i pracują w fabryce H. Cegielski, mogą zatem tylko w wolnych chwilach od zajęć ćwiczyć się. Ze zespołu jest już tak zgrany — to zasługa w dużej mierze kapelmistrza p. Prymasa, który latem zamierza wyjechać do Francji, by tam, wśród naszych rodaków, odtwarzać utwory wyjątkowo autorów Polaków. Imprezę tę poprze niewątpliwie dyrekcja firmy H. Cegielski, która zawsze zyczliwie odnosi się do zespołu. Koncert wczorajszy zorganizowany był w tym celu, by choć w części zebrać odpowiednie środki umożliwiający wspomniany wyjazd. Analityczny koncert odbędzie się niebawem w Gnieźnie i innych miastach okolicznych. (z)

Na gorącym uczynku

Niemiecki mąż zaufania wianymwaczem

Ubiegłej nocy nad ranem na Chwałiszewie 73 ujęto zamieszkałego na Zawadach 33-letniego Stanisława Mikołajewskiego. Przytrzymanie nastąpi-

ło w chwili gdy M. po oderwaniu klódki usiłował włamać się do sklepu „Zgody”.

Przy rewizji osobistej znaleziono u rabusia łom, wytrychy, świder, korbę i inne narzędzia oraz ślady topionego ołowiu na płaszczu. Poza tem w kieszeniach były listy zaadresowane do Hoffmana (przewodniczącego niemieckiej „Fürsorgestelle” w Poznaniu przy Walach Leszczyńskiego). Z listów tych wynika, że Mikołajewski był mężem zaufania Niemców podczas ostatnich wyborów agitując za nr. 12. Pobierał on od nich pieniądze i pisał napastliwe listy, na pewne polskie stronnictwa. (k)

KALENDARZYK

Poniedziałek, 12 stycznia 1931.
Słońce: wschód 8,00 — zachód 16,02 — długość dnia 8 godzin 2 min
Księżyc: wschód 1,34 — zachód 11,20 — po ostatniej kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn. Poniedziałek godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana — 2 st. C., pochmurno, wiatr południowo-zachodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 751 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa — 1 st. C., najniższa — 7 st. C.

Przewidywania pogody na wtorek: Postępujące ocieplenie z zachodu na wschód, przy lekkich wiatrach zachodnich.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: Wczoraj + 1,73 m; dziś + 1,70 m.

Kal. rz.-kat.: Arkadiusz — jutro Weronika.

Kal. słow.: Czesław — jutro Bogumił.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka Czerwona, Stary Rynek 37. — Apteka Zielona, ulica Wrocławska 31. — Apteka 27 Grudnia, ul. 27 Grudnia 18. — Apteka im. K. Marcinkowskiego w „Bazarze” przy ul. Nowej.

Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ul. Kraszewskiego 12.

Lazarz: Apteka Lazarska, ul. Maleckiego narożnik ul. Strusia.

Wilda: Apteka pod Koroną, ul. Górna Wilda 61.

W innych dzielnicach pełnią służbę apteki tamtejsze.

OSOBISTE

— † S. p. Stefan Gantkowski. W Gnieźnie zakończył pracowite, ciche, a jednak w owoce pracy dla bliźnich obfite życie właściciel najstarszej miejscowej apteki, śp. Stefan Gantkowski. Urodzony w Gnieźnie z ojca Józefa, znanego obywatela gnieźnieńskiego i uczestnika powstania z r. 1863 i matki Konstancji z Daszkiewiczów, uczęszczał do gimnazjum gnieźnieńskiego, a po ukończeniu go wstąpił na praktyczną naukę farmaceutyczną do apteki pod Orłem Klemensa Kugiera, przysięgłego swego teścia. Studja uniwersyteckie odbywał zmarły na uniwersytecie wrocławskim, uprawiając obok farmaceutycznych, także studja lingwistyczne z wielkim zamiłowaniem. Od przeszło lat 30 był właścicielem apteki Kuglerowskiej, która znajduje się w ręku członków tej

rodziny od blisko 120 lat. Zmarły, głęboko religijny, żył życiem wewnętrznym duchowem, to też — oszczędny dla siebie — był altruistą wobec innych, czyniąc dobro, a bez rozgłosu, bliźnim, mianowicie biednym. Spokój wieczny niechaj będzie zacnemu obywatelowi.

— † Ks. dziekan i proboszcz Antoni Zarzycki z Opatowic obchodzi w dniu 12 bm. srebrny jubileusz jako dziekan dekanatu kępińskiego.

— † Z Uniwersytetu Poznańskiego. — Dyplom i tytuł magistra nauk ekonomiczno-politycznych uzyskał p. Alojzy Witt z Elbląga (Niemcy), a dyplom i tytuł magistra praw uzyskała p. Kazimiera Helena Drecka z Łodzi.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— † Z Akademickiego Koła Misjologicznego U. P. Zebranie wstępne seniorów A. K. M. przy U. P. odbędzie się dziś, w poniedziałek, 12 bm. o godz. 20 w lokalu Związku Akademickich Kół Misyjnych przy ul. Gwarnej 14. IV. p.

WYKŁADY

— † Wyższe Studium Języka Francuskiego. Drugi trymestr rozpoczyna się we wtorek, 13 bm. Program wykładów: we wtorek o godz. 18 wygłosi odczyt p. prof. Mathieu p. t. „Le Consulat et l'Empire”; w piątek 16 bm. o godz. 19 prof. Morawski: „Le Réalisme et le Naturalisme au XIX siècle”. Po powrocie z Francji prof. Langlade rozpocznie wykłady w piątek, 23 bm. o godz. 18 na temat: „La Littérature regionaliste en France”. Ze względu na ograniczoną ilość miejsc zachęcamy do jak najrychlejszego uskutecznienia wpisów. Zgłoszenia przyjmuje się w sekretariacie w Stow. Polsko-Franc. (ul. Sew. Mielżyńskiego 26-27) codziennie w godz. od 17—19.

WYCHOWANIE, KURSY

— † Kurs dokształcający dla wychowawców dzieci w żłóbkach, ochronkach, sierocińcach itd. Dnia 15 bm. z upoważnieniem Kuratorium Okręgu Szkolnego Poznańskiego rozpocznie się kurs pedagogiczny, w którym prócz osób wyżej wymienionych mogą wziąć udział matki oraz opiekunki instytucji społecznych dla małych dzieci. Program kursu obejmuje następujące przedmioty: 1) Dr. Ludwik Posadzki: „Historia wychowania przedszkolnego w Polsce”. — 2) Stefania Posadzowa: „Psychologia i wychowanie dziecka do 7 roku”. — 3) Dr. Wierzbicki, wizytator higieny Kuratorium Szkolnego: „Higiena dziecka”. — 4) Prof. dr. Ligocki: „Dzieci upośledzone”. — 5) P. Janina Marciszewska, instruktorka ochron: „Zajęcia praktyczne z małymi dziećmi”. — 6) Prof. Zofja Łozińska: „Literatura dziecięca”. — 7) Prof. Leon Rudawski: „Zabawki z drzewa”. — 8) P. Kazimierz Koenig: „Rysunki z dziećmi”. — 9) P. Apolinary Chudziński: „Śpiewy dla dzieci”. — 10) P. Neringowa: „Zabawki z tkanin”. — Opłata za kurs wynosi 50 złotych. Można też zapisać się na niektóre wykłady, placąc 1 zł za godzinę. Zgłoszenia tylko pisemnie przyjmuje kierowniczka kursu p. Stefania Posadzowa, Poznań, ul. Stroma 15. Na rozpoczęcie kursu msza św. o godz. 8 w kościele Bożego Ciała.

WIECZORY, KONCERTY

Ogłoszenia i uwiadomienia o balach, wieczorkach tanecznych, zabawach karnawałowych, herbatkach i bridgeach z tańcami oraz wszelkich tym podobnym przedsięwzięciach kierować należy do administracji pisma naszego, a nie do redakcji.

Wszystkie te doniesienia podawać będziemy stale na końcu części redakcyjnej w dziale „Kronika towarzyska”. Punktualne zamieszczenie ich poręczymy możemy tylko w tych wypadkach, gdy nastąpi poprzednie porozumienie się między organizatorami odońnych przedsięwzięć zabawowych a naszą administracją.

Przy nadsyłaniu tych doniesień na drodze listownej podać należy dokładny adres i numer telefonu tej osoby, z którą administracja nasza mogłaby porozumieć się co do bliższych szczegółów, odnoszących się do zamieszczenia nadesłanego uwiadomienia.

ŻYCIE SOKOLE

— † Sokolice Okręgu Pozn. Wydział Okręgowy Sokolic urządził dla druhen wszystkich gniazd kurs pisowni i historii polskiej. Kurs ten odbywać się będzie w wtorki i piątki od godz. 19—21 w szkole powszechnej przy ul. św. Marcina 35. — Pierwsza lekcja dnia 13 bm.

— † Tow. Gimn. Sokół Poznań XIII (Wilda). Walne zebranie odbędzie się w niedzielę dnia 18 bm. o godz. 16 w lokalu druhyń Zawadkowej, G. Wilda 75.

— † Gniazdo żeńskie „Sokoła” Poznań 13 (Wilda). Walne zebranie odbędzie się w środę, 21 bm. o godz. 19,30 w drh. Zawadkowej, Górna Wilda 75.

— † Żeńskie Tow. Gimn. „Sokół” Poznań 15 Chwałiszewo - Śródko. Roczne walne zebranie odbędzie się w środę, 14 bm. o godz. 19,30 w sali Domu Katolickiego na Śródcie. Przybycie wszystkich druhen konieczne, goście bardzo mile widziani.

KRONIKA MIEJSCOWA

— † Staraniem Sekcji Misyjnej Sodalności Pań Zawodu Kupieckiego odbyła się dnia 6 bm. uroczysta akademja misyjna, którą zagalii ks. prałat Prądyński. Do podniosłego nastroju przyczynił się w wielkiej mierze bardzo interesujący wykład ks. rektora Cieszyńskiego p. tyt. „Chrześcijaństwo jako czynnik odrodzenia narodów”. Również śpiew p. Kaniewskiej przy akompaniamencie prof. Drzewieckiego uświetnił ten uroczysty wieczór.

— † Gwiazdka ubogich w Górczynie. — Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo w Górczynie urządziło gwiazdkę dla 140 rodzin z parafji św. Krzyża w Górczynie. Po serdecznych słowach dyrektora stowarzyszenia, ks. prob. Skórnickiego, nastąpiło łamanie się opłatkiem, deklamacje oraz śpiew Zgromadzonych ubogich obdarzono struclami, słoniną, kiełbasą, mięsem, piernikami itp.

— † Z targu. Dnia 12 b. m. na placu Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 3,60—4,00 zł; masła mleczarskiego 5,20—5,40 zł; twarogu 1,00—1,20 zł; mendel jaj 3,30—3,80 zł; litr śmietany 1,60—2,00 zł; litr mleka pełnego 32—34 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 2,00 do 2,20 zł; słoniny wędzonej 2,80—3,00 zł; wieprzowiny 2,00—2,60 zł; wołowiny 2,00 do 3,20 zł; cielęciny 2,00—2,80 zł; skopowiny 2,60—3,00 zł; koziny 1,40—1,60 zł; smalcu 3,40—4,00 zł; za drób: kura 3,00 do 5,00 zł; perlica 3,00—4,00 zł; kaczka 2,50 do 5,00 zł; 1 kg. tucznej gęsi 2,60 zł; para gołębi 1,30—1,50 zł; sarnina 3,00—5,00 zł za 1 kg; bażant 4,50—5,50 zł; królik 3,00 do 4,00 zł; zając 6,00—7,00 złotych; indyk 7,00—10,00 zł; za ryby: 1 kg. karpia 4,80—5,00 zł; szczupaka 4,80—5,20 zł; lina 5,20—5,80 zł; okonia 2,80—3,20 zł; karasia 2,80—4,00 zł; 1 kg. białych ryb 1,20—1,60 zł; 1 kg. węgorza 5,20 zł; sandacza (mrożonego) 6,00 zł; 1 kilogram suma 4,00 zł. Za ryby śnięte płacono 60—80 gr mniej. Płacono za jarzyny: główka kapusty białej i włoskiej 15—30 gr. modrej 40 gr; 1 kg ziemniaków 6—8 gr; 50 kg 2,00 do 2,50 zł; 1 kg marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 20 gr; szpinaku 30—50 gr; za kg jarmuzu 30—40 gr; pietruszki 50 do 60 gr; 1 kalafior 0,40—1,60 zł; 1 kg bobu 1,20 zł; główka zielonej sałaty 20—30 gr. Za owoce: 1 kg jabłek 1,20—2,40 zł; gruszek 1,20—1,60 zł; borówek 2,80 zł; winogron 4,00—4,40 zł; 1 kg orzechów włoskich 4,00 zł; łaskowych 4,20—4,60 zł; 1 kg świeżych śliwek 0,80—1,00 zł. — Targ mały ożywiony. Jaja nieco droższe, pozatem ceny bez zmian. (hu.)

KRONIKA POLICYJNA

— † Nie Walkowiak nazywa się skazany na defraudację b. sekretarz Komendy Policji, jak mylnie donosiliśmy, a Tadeusz Zwoliński.

— † Trafił frant na franta. Do przechodzącego ul. Szkolną Bolesława Zamyśłowskiego (ul. Wielka) przystąpił jakiś niezajomy i w toku rozmowy podrzucił niepostrzeżenie kopertę z banknotami niemieckimi oraz starami rublami rosyjskimi, usiłując wmówić, że znalazł dolary, którymi chce się z nim podzielić. — Zmysłowski nie dał wiary. Wówczas oszust, niejaki Antoni Siłski (ul. Jeżycka 2) począł uciekać, lecz przytrzymała go publiczność. (z.)

— † Kradzieże i włamania. Do składu „Spółdzielni Spożywców”, Sw. Marcina 59, włamali się złodzieje i skradli cygary, papierosy, tytoń, herbatę, kawę, masło i inne artykuły wart. 1900 zł. — Z mieszkania p. Noremkiego Florjana, ul. Kościelna nr. 15, skradziono zapomocą włamania bieliznę, garderobę, zegarek z łańcuszkiem i obuwie, wart. 850 zł. — Do składu p. Swendy Karola przy Starym Rynku 43 usiłovali włamać się złodzieje i wywiercili dziurę w podłodze w ubikacji mieszczącej się nad sklepem. Do sklepu jednak nie weszli, gdyż pod podłogą znajdowało się murowane sklepienie. — Do realności „Fundacji Kórnickiej” przy Starym Rynku 76 włamali się Mieloszyński Stefan, zam. przy ul. Kraszewskiego 28 i usiłował skraść okno. — Przy ul. Kozej 24 dwóch nieznanymi osobnikami odrywano z korytarza linoleum, przyczem jeden został przytrzymany. (z.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— † Rzucił się pod pociąg. Na torze kolejowym pomiędzy dworcem wschodnim a dworcem głównym w Rawiczu rzucił się pod nadjeżdżający pociąg w zamiarze samobójczym 20-letni robotnik Robert Schmidt z Rawicza. Lokomotywa odrzuciła samobójcę w bok tak, że padł on tylko lewym przedramieniem pod koła pociągu, odnosząc zmiążdżenie ramienia — Schmidta odstawiono do szpitala w Rawiczu; nie zagraża mu utrata życia. Powodem samobójstwa był zawód życiowy. (k.)

— † Zamach samobójczy. Przez otrucie gazem świetlnym usiłowała pozabawić się życia urzędniczka urzędu skarbowego Lohrmanowa, którą w stanie nieprzytomnym odstawiono do szpitala w Chelmie. Przyczyną rozpaczliwego kroku było zwolnienie z posady (z.)

— † Pożary na Pomorzu. W Chroślu pod Lubawą wybuchł pożar w zagrodzie rolnika Wrzesińskiego. Ogień przeniósł się na zabudowania właściciela Kaczmar-

skiego i jego sąsiada Kowalskiego. Pastwą płomieni padły trzy domy mieszkalne i dwa budynki gospodarcze. W Zbożu pod Sepolnem spłonęły na majątku p. Przybylskiego dwa stogi żyta. Przyczyną pożaru dotychczas nie ustalono. W Junkrowach pod Kościerzyną powstał ogień w zabudowaniach rolnika Felskiego, przyczem pastwą płomieni padła stodoła i chlew wraz z żywym i martwym inwentarzem. W ogniu zginęły dwa konie, wszystko było, świnie i drób. Straty są poważne. (ski).

JARMARKI

— **Krzywin.** Jarmark na konie i towaru kramne odbędzie się dnia 14 bm — Spęd bydła i trzody chlewnej wzbroniony.

Z WIELKOPOLSKI

— **Gniezno.** (Z Narodowej Organizacji Kobiet.) W świetlicy N. O. K. przy ul. Kilińskiego 17 odbyła się „gwiazdka” dla członków i zaproszonych gości. Przemówieniem p. Łęgowskiej zainaugurowano obchód, poczem wszyscy zebrani zasiędlili do wieczery. Kolendy, gra na mandolinach oraz deklamacje urozmaicały program. Pod koniec uroczystości zabrała głos p. Palkowska, dziękując prezese oraz całemu zarządowi za tak miłe zebranie. (br)

— **Strzelno.** (Z Rady miejskiej.) W dniu 3 bm. odbyło się posiedzenie Rady miejskiej. Dokonano wyboru przewodniczącego i sekretarza. Przewodniczącym wybrano nadal p. dr. Truszczyńskiego Kazimierza, zast. przewodniczącego p. Tomaszka Kaźmierczaka, sekretarzem p. Teodora Strzeleckiego, zast. sekretarza p. Walentego Światłaka. Zkolei dokonano wyboru komisji finansowej, bezrobocia, rzeźni miejskiej, sanitarnej, budowlanej, gazowni i wodociągów miejskich, cegielni miejskiej, stacji opieki nad matką i dzieckiem. Rada miejska większością głosów przyjęła budżet dodatkowy do budżetu administracyjnego na r. 1930-31 w rozchodach i dochodach na sumę 9500 zł. Na wstępie p. burmistrz zdał krótkie sprawozdanie za 1930 r.

— (12 rocznica.) W dniu 1 bm. odbyła się w Parku Miejskim wieczornica, urządzona staraniem Tow. Powstańców i Wojaków z okazji 12 rocznicy oswobodzenia Strzelna i okolicy z kajdan pruskich. — Odegrano dwa utwory sceniczne. Pomiędzy jednym a drugim wygłosił prezes p. Trzeci Władysław deklamację p. tyt.: „Pożegnanie więźnia”. Po przedstawieniu odbyła się zabawa taneczna.

— (Kuchnia dla ubogich.) Staraniem Tow. Pań św. Wincentego a Paulo otwarto tej zimy kuchnię dla ubogich, która zasila biednych i ubogich tu, miasta w ciepłą strawę. Społeczeństwo nasze winno stale pamiętać o kuchni tej i zasilać ją bądź w naturalja lub gotówkę.

— (Nowy król.) W dniu 6 bm. odbyło się kulanie Klubu Kręglarzy „8” o godność króla i rycerzy na rok 1930-31. Królem został p. Jeziński Stanisław, pierwszym rycerzem p. Wacław Cieślewicz, drugim p. Wojciech Howil. (mc)

— **Tarnowo Podgórne.** (Z „Sokoła.”) Dnia 6 bm. odbyła się pierwsza zabawa niedawno założonego gniazda „Sokoła” w Tarnowie Podgórnem. Rozpoczęto ją przedstawieniem amatorskim. Odegrano komedję Bałuckiego „Gwałtu o się dzieje”. Amatorzy wywiązali się ze swych ról bardzo dobrze, to też nie szczeniło amatorom oklasków. Sala „Czerwonego Krzyża” była przepelniona publicznością. Po przedstawieniu odbyła się zabawa taneczna.

RADJO

Programy radjofoniczne:

Wtorek, dnia 13 stycznia 1931 r.

Poznań (335 m) godz. 7.00 gimnastyka poranna; godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 komunikaty PAT, notowania giełdy pien. i cen targ. Rzeźni miejskiej; godz. 17.45 popularny koncert symfoniczny (transmisja z Warszawy); godz. 18.45 kronika europejska; godz. 19.00 „Sztuka — rzemiosło — maszyna” (wygl. prof. W. Lam); godzina 19.15 kurs elem. języka franc.; godz. 19.50 opera „Carmen” Bizet’a z Teatru Wielkiego w Warszawie; godz. 22.45 sygnał czasu, komunikaty PAT, sportowe i policyjne; godz. 23.00 muzyka taneczna z kawiarni „Esplanada”.

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 koncert gramofonowy; godz. 15.50 monografia Ziemi Wileńskiej — wygl. p. Wiktor Piotrowicz; godz. 16.15 muzyka gramofono a; godz. 17.15 „Z dziejów obrony Lwowa” — wygl. mjr. W. Lipiński; godz. 17.45 koncert orkiestry filharmonicznej pod dyr. Grze gorza Fitelberga; godz. 19.10 giełda rolnicza; godz. 19.50 transmisja opery „Carmen” Bizet’a z Teatru Wielkiego w Warszawie.

Königsusterhausen (1635 m) 14.00 gramofon. 16.30 koncert symfoniczny, 20.00 słuchowisko z Wrocławia, 21.10 muzyka lekka; **Budapeszt (550 m)** 19.30 muzyka operetkowa, 21.00 koncert kwartetu drezdeńskiego; **Wiedeń (516 m)** 19.30 „Opowieści Hoffmanna” transmisja z opery; **Mediolan (501 m)** 21.00 transmisja z opery.

Dzisiaj koncert Klepury w Radjo Poznańskiem

Dzisiaj o godz. 20.30 będzie transmitowany z Hamburga koncert - recital Jana Klepury. Zapowiedziana w programie transmisja „Przełoi” z teatru Stylowego jest wobec tego przeniesiona na jutro 13 bm.

Ilustracja Poznańska i Nowiny Sportowe

tygodnik 8-stronny

bezpłatny

dodatek dla naszych abonentów

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Zrzeszenie Samodzielnych Przedstawicieli Handlowych.** Plenarne zebranie odbędzie się w poniedziałek, 12 bm. o godz. 20 w lokalu „Domu Kupiectwa”, ul. Zwierzyniecka 12.

— **Tow. Przemysłowców na św. Łazarzu.** Walne roczne zebranie odbędzie się dnia 13 bm. we wtorek, o godz. 20 u p. Bonowej, ul. Marszałka Focha.

— **Tow. Przem. „Kościszko” Górczyn-Łazarz.** Zebranie plenarne we wtorek, dnia 13 bm o godz. 19,30 w lokalu zebrań p. Spychały.

— **Tow. Restauratorów na miasto Poznań i okolicę.** Miesięczne zebranie plenarne odbędzie się dnia 13 bm. o godz. 16 u kol. prezesa Fr. Piosska „Varsowie” ul. 27 Grudnia 10.

— **Klub Mandolinistów „Sempre vivo”.** We wtorek 13 bm. o godz. 20 odbędzie się roczne walne zebranie w lokalu „Cukierni Słowiańskiej” wł. H. Smoczyk przy ul. Marsz. Focha 70.

— **Stow. Żeńskiej Młodzieży Kupieckiej.** Zebrania plenarne odbędzie się we wtorek 13 bm. o godz. 19,30 na sali Domu Król. Jadwigi, Al. Marcinkowskiego nr. 1. Wykład wygłosi p. Dmochowska.

— **Tow. Przemysłowe „Jedność” pod wezw. św. Antoniego.** Roczne walne zebranie odbędzie się we wtorek 13 bm. o godz. 20 w lokalu posiedzeń przy ul. Słusarskiej 6. W razie nieprzybycia dostatecznej ilości członków nastąpi po przerwie 15-minutowej drugie zebranie, którego uchwały będą prawomocne.

— **Stow. Absolwentów przy III szkole wydziałowej.** Zebranie konstytucyjne odbędzie się we wtorek, 13 bm. o godz. 19,30 w auli szkoły przy ul. Różanej.

— **K. P. H. przy Harc. Drużynie Wilków Morskich.** Walne zebranie odbędzie się we wtorek 13 bm. o godz. 20 w auli szkoły im Konarskiego przy ul. Marii Magdaleny 2. Sprawozdania roczne, wybór nowego zarządu.

— **Tow. Muzyczne Poznań-Łazarz.** Plenarne zebranie odbędzie się w środe, 14 bm o godz. 20 w lokalu p. Sińskiego przy ul. Marsz. Focha 55.

— **Drużyna Ratownicza P. Cz. K. Pozn.-Łazarz.** Zebranie informacyjne odbędzie się 14 bm. o godz. 20 w lokalu p. Dusika przy ul. Marsz. Focha 62.

— **Chór męski „Arion”.** Walne zebranie w środe, dnia 14 bm. o godz. 19,30 w Boulevardzie, pl. Nowomiejski.

— **Tow. Sportowe Wędkarzy „Warta”.** Roczne walne zebranie odbędzie się w czwartek, dnia 15 bm. o godzinie 19 w lokalu p. Tomczyka, ul. Wroniecka 13.

— **Tow. Uczestników Powstania, Dzielnicza Jeżyca.** Zebranie roczne walne odbędzie się w piątek dnia 16 bm. o godz. 19 w lokalu posiedzeń p. Tomikowskiego, przy ul. Szmarzewskiego 18.

— **Tow. Przemysłowców w Jeżycach.** Walne zebranie odbędzie się w niedziele, 18 bm., o godz. 15 w lokalu p. Jaszka, ul. Kraszewskiego 16. Wnioski pisemne należy składać u sekretarza p. L. Janasa, ul. Staszica 10, do 15 bm.

— **Tow. Cech. Czel. Szewskiej.** Zebranie roczne walne odbędzie się w poniedziałek, dnia 19 bm. o godz. 20 w lokalu przy ul. Słusarskiej 6.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: St. K. z podziękowaniem za otrzymaną łaskę, 3 zł. — P. G. 10 zł. — Skoczyńska 10 zł. — Antoni Kraska, Stęszew, 5 zł. — Marja M. 10 zł. — Marja Wizówna z prośbą o zdrowie i błogosławieństwo dla siebie i całej rodziny 30 zł. — J. Z. G. 7 zł. — P. P. P. 22 zł. — Kubacka w pewnej intencji 2 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 953,40 zł.

Na ubogich m. Poznania: Józef Szwed 6 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 1023,50 zł.

TEATRY

— **Z Teatru Wielkiego.** Dziś „Fiołek z Montmartre” w stylowym wykonaniu, w inscenizacji p. Dolżyckiego, reżyserji p. Sendeckiego, z wielu pomyslowymi ewolucjami tanecznymi układu p. Ciesielskiego i pod kierownictwem muzycznym p. Latoszewskiego. W głównych partjach pp. Kulczycka, Tylewska, Bratkiewicz, Raczkowski, Sendeki, Mikuszewski. — We wtorek przepiękna opera Verdi’ego „Siła przeznaczenia” z pp. Bojar-Przemieniecka, dr. Roesslerówną, Royem, Zahyem, Karpackim, Urbanowiczem w partjach głównych.

— **„Hrabina” dla szkół powszechnych.** W środe, 14 bm. o godz. 15 Teatr

Wielki daje po raz pierwszy po cenach najniższych przedstawienie dla szkół powszechnych. Odegrana będzie w najlepszej obsadzie i pod kierownictwem muzycznym dyr. Wojciechowskiego perla muzyki Moniuszkowskiej „Hrabina”.

— **Z Teatru Polskiego.** Dziś ustępujący wkrótce z repertuaru „Otello” W. Szekspira z p. Brackim w roli tytułowego bohatera. We wtorek raz jeszcze farsa francuska „Koralja i S-ka” rozśmieszająca publiczność do łez — W środe jubileuszowe, trzydzieste przedstawienie komedji C. Vautela „Próbszcz wśród biedaków” która odegrana będzie po cenach popołudniowych. Będzie to ostatnie przedstawienie tej rekordowej sztuki.

W piątek występuje Teatr Polski z interesującą premjerą niegranej jeszcze przez żadną ze scen polskich lekkiej komedji aktualizowanej na stosunki polskie, „Interes z Ameryką”. W obecnych czasach zapowiedź każdego dobrego interesu jest rzeczą godną zainteresowania, cóż dopiero, gdy ten „Amerykański interes” przedstawia najlepsze siły zespołu z pp. Biesiadęcką i Grabowską na czele. Reżyseruje sztukę p. Kwiatkowski, który równocześnie gra w niej jedną z głównych ról.

— **Z Teatru Nowego.** Dziś pożegnalny występ znakomitych artystów warszawskich pp. Jadwigi Smosarskiej, uroczej gwiazdy filmowej, Roberta Boelkego i Janusza Warneckiego, w doskonałej komedji L. Verneuil’a p. t. „Orzeł czy reszka”. Występy ulubieńców publiczności cieszą się niebywałym wprost powodzeniem. Sala Teatru Nowego wyprzedana jest do ostatniego miejsca.

Jutro wraca na afisz pełna pogodnego humoru i przeżabawnych sytuacji komedja M. Lenara p. t. „Wszystko dla niej”, na której publiczność bawi się wybornie, darząc huraganami oklasków wykonawców ról głównych z pp. Górowskim, Mazankiem i Kadem na czele.

W końcu bieżącego tygodnia Teatr Nowy występuje z niezwykle interesującą premjerą komedji S. Kiedrzyńskiego p. t. „Nie rzucaj mnie madame...”. Świetna ta sztuka grana była niedawno w Warszawie z niebywałym powodzeniem około 100 razy.

Dziś w auli uniwersyteckiej gra ALEKSANDER BRAJLOWSKI

W ostatniej chwili przypominamy, że dziś, w poniedziałek, dnia 12 b. m., wieczorem o godz. 8 w auli uniwersyteckiej wystąpi Aleksander Brailowski, słynny pianista. Brailowski należy do generacji młodszych pianistów, a dzięki swej wspaniałej grze zdobył w krótkim czasie sławę światowego pianisty. Występy jego w Ameryce, Australji, Hiszpanji, Niemczech, Norwegji, Włoszech, Belgji, Francji i innych państwach, gdzie tylko artysta się ukaże, należą do najlepszych każdego sezonu. Muzyczna publiczność naszego miasta będzie miała dziś sposobność rozkoszować się grą tego świetnego artysty.

Bilety w cenie 3 do 8 zł. nabyć można w składzie cygar A. Szrejbrovskiego, ul. Gwarna 20, wieczorem od godz. 7-jej przy kasie.

PP. studenci i młodzież szkolna korzysta z biletów zniżkowych w cenie 1.50, które otrzymać można przy kasie. zw 27 296

ZYGMUNT ZAWROCKI, artysta Opery udziela lekcji śpiewu solowego, dykcji i poprawnej wymowy. Metoda włoska, poprawa wadliwej impostacji głosu, przywrócenie lekkości i naturalności dźwięku. Przygotowuje do Opery, występów estradowych i filmu dźwiękowego. Zgłoszenia i próba głosu od godz. 11-12 i od 6-7 wiecz., ul. Waly Zygmunta Augusta 1 II p. pr. zw 26 129

Przez szybkę

Domowe środki

Najważniejszym obecnie zagadnieniem kulturalnym, obok bezrobocia, stagnacji i braku gotówki, jest bezwątowania grypa. Ludzie dzielą się na trzy kategorie: takich którzy chorują na grypę, którzy będą i którzy już na nią chorowali.

— Pokażcie mi dom, w którym nie ma chorego na grypę, — powiedział gdzieś ktoś do kogoś.

I — trudno — temu aforyzmowi trzeba przyznać głęboką życiową rację. Tu choruje mąż, żona i czworo dzieci, tutaj mąż i żona tylko, dlatego, że dzieci nie mają, tutaj cała rodzina ze służącą włącznie. Prostu, ani kawałka zdrowego miejsca w całym mieście. Lekarze mają święte czasy, a jeżeli znajdzie się gdzie jakiś aptekarz, narzekający na złe interesy, to... chyba tylko dlatego, że ludzie dorosli zamiast lekarstwami wolą się leczyć antygrypinowym alkoholem.

Oczywiście — co kto woli. Jedni mają zaufanie do aspiryny, inni do konjaku, a reszta do czystej, byle bez kropli. Co kto woli — grunt się zdecydować! Są bowiem ludzie, miotający się, jak ryba w sieci od jednego systemu leczenia do drugiego. Małe dziecko rozumie przecież, że jak nie wypada brać sportowych pantofli do baletowej sukni, albo białej muszki do smokinga tak nie można jednocześnie stosować dwu metod leczniczych. Nie

W środe, dnia 14 stycznia, sfery towarzyskie naszego miasta, dla których sztuka jest nieodłączną dziedziną codziennych duchowych zainteresowań, — nazaczyły sobie rendez-vous w auli uniwersyteckiej, by uczestniczyć w uczcie artystycznej, jaką nam przygotowuje znakomita artystka-śpiewaczka

EMMA MATOUSKOWA.

Jak slychać, program koncertu spotkał się z wielkim zadowoleniem ze strony osób, wybierających się na ciekawą tą audycję. Umieszczenie dwóch aryj Wagnera z „Tannhäusera” i „Lohengrina”, które artystka interpretuje z wielką plastyką wyrazu, da możliwość zwolennikom wagnerowskiej muzyki posłuchania tych arcydzieł. Niezależnie od trzech innych aryj Smetany, Dworzaka, Charpentiera. — program uwzględnia dział pieśni Szymanowskiego i Brzostowskiego, którego cykl świeżo wydanych utworów wokalnych, które spotkały się z ogólnym uznaniem fachowej krytyki muzycznej, — zostanie na estradzie koncertowej po raz pierwszy wykonany. Partję fortepiałową objął kompozytor. Wielkie zadowolenie wywołała wiadomość, że ceniona pianistka nasza prof. N. PADLEWSKA przyjmie udział w tym koncercie i wykona dzieła Liszta, Chopina i Szymanowskiego.

Bilety są do nabycia w składzie p. Szrejbrovskiego (ul. Gwarna) w cenie od 2 do 8 zł. — Dla młodzieży miejscowych uczelni muzycznych — po 1 zł. zw 27 298

Teatr Wielki

DZIŚ — „Fiołek z Montmartre”. Wtorek, 13 1 „Siła przeznaczenia”. Środa, 14 1. po pol. „Hrabina”. Środa, 14 1. wiecz. Wielki wieczór baletowy Miljony Arlekina i Rapsodja Liszta.

Czwartek, 15. 1. „Fiołek z Montmartru”. Piątek, 16 1. „Madame Butterfly”.

Sobota, 17. 1. „Wielki wieczór baletowy Miljony Arlekina i Rapsodja Liszta”. Niedziela, 18. 1. po południu „Traviata”. Niedziela, 18. 1. wieczorem „Wielki wieczór baletowy Miljony Arlekina i Rapsodja Liszta”.

Poniedziałek, 19. 1. „Fiołek z Montmartru”

Początek o godz. 8 wieczorem. Przedprzedaż biletów w biurze ogłoszeń „Par”, ul. 27 Grudnia 18, od godz. 10 do 17. W niedziele i święta w Teatrze Wielkim od godz. 11,30 do 13,45.

Teatr Polski

DZIŚ — „Otello”. Wtorek 13 1. „Koralja i S-ka”. Środa, 14 1. „Próbszcz wśród biedaków” (po raz ostatni).

Czwartek, 15. 1. „Koralja i S-ka”. Piątek, 16 1. „Interes z Ameryką” (Premjera).

Sobota, 17. 1. „Interes z Ameryką”. Niedziela, 18. 1. o godz. 15 „Otello” (Ceny zniżone).

Niedziela 18. 1. o godz. 20 „Interes z Ameryką”.

Poniedziałek, 19. 1. „Koralja i S-ka”. Początek o godz. 8 wieczorem. Bilety wcześniej nabyć można w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Orzeł czy reszka” (Gość. występ J. Smosarskiej). Wtorek, 13 1. „Wszystko dla niej”.

Środa, 14 1. „Wszystko dla niej”.

Początek o godz. 8 wieczorem. Bilety wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Zygariłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

Teatr Rewja

DZIŚ — „Coś dla dam”.

wypada i już! Uzasadnianie zbyt czyste. Miałem coprawda przyjaciela, który się leczył u trzech lekarzy i kilkunastu znajomych starszych pań jednocześnie, ale też przejechał się na drugi świat w przyspieszonym tempie. Jeden lekarz i ze dwie panie, to jeszcze można się jakoś wymigać, ale więcej...

Jeden lekarz kazał postawić trzydzieści baniek i mierzyć co godzinę temperaturę, drugi kazał wziąć aspiryny, badać puls i położyć się do łóżka. Znajoma żony radziła rozchodzić chorobę, a przyjaciółka tamtej pić odwar z malin i moczyć nogi w zimnej wodzie. Ktoś inny polecił kompresy ze spirytusu, a ktoś znowu z nasienia makowego i spirytus wewnątrz. Służąca zaaplikowała nacieranie terpentyną i owijanie się na noc w mokre prześcieradło.

Kiedy się dowiedziałem o kuracji przyjaciela, pośpieszyłem coprędzej aby mu poradzić przekazany mi przez babkę przepis, który mi się akurat przypomniał: kąpiel w odwarze z malin, kompresy z mleka, nacieranie liśćmi lopianu i okłady na plecy ze świeżego mięsa. (Januszek zwrócił mi później uwagę, że coś w przepisie pokreciłem).

Na szczęście spóźniłem się i śmierci przyjaciela nie mam na sumieniu. Grypa, to jednak paskudna choroba, a jeszcze groźniejsze jest jej leczenie. Należy się obojga wystrzegać.

X. Awery.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

W NAUKOWYM POZNANIU NA FORUM PLASTYKI

O „KSIĄŻECZKĘ NAWOJKI”

W recenzji wydanego przezemnie „Wyboru tekstów staropolskich” („Lwowska Biblioteka Sławistyczna”, t. 12, Lwów, 1930) zauważył recenzent niezgodności w tekście „Książeczki Nawojki”. Naliczył ich dwanaście. Ale czy słusznie? Skolajonowałem ponownie tekst wydany i przekonałem się, że naliczono ich „zdziebełko za dużo”. Nie są to bowiem — co najmniej w połowie — niezgodności, ale szczegóły, wynikające ze świadomej redakcji tekstu. Formułując zarzut powyższy, recenzent przeoczył fakt, że obok pierwodruku „Nawojki” z r. 1823 (wyd. Jan Moty), istnieje faksymile 47 stron zabytku, wykonane według zaginionego dziś oryginału-rękopisu. Faksymile to (choć korzystając zeń trzeba ostrożnie) umożliwia poprawienie szeregu miejsc, błędnie w pierwszej edycji wydrukowanych (n. p. gmya, swyathe, chalyebna, orandvy). Nie należy również odsuwać zupełnie wydania drugiego z r. 1875 (wyd. St. Moty), które było powtórzeniem pierwszego. Przy pomocy faksymilowanych kart rękopisu można stwierdzić, że stara się ono poprawić niektóre błędy pierwodruku. Nie jest wykluczone, że wydawca z r. 1875 miał do dyspozycji egzemplarz pierwszej edycji, poprawiony według rękopisu, który, jak wykazał Bol. Erzepki, „jeszcze w r. 1836 znajdował się w Działyńiu, starannie tamże przechowywany”.

Gdybym był oparł się tylko i wyłącznie na wydaniu z r. 1823, a zignorował inne, wyżej wymienione teksty, byłbym popełnił błąd metodyczny. Wobec braku rękopisu i braku wydania krytycznego, wypadło uwzględnić wszystkie źródła, mogące się przyczynić do ustalenia redakcji tekstu. Nie raz trzeba było nawet uciekać się do pomocy statystyki, aby wyrobić sobie pogląd na praktykę pisarską zabytku. Wszystkie te zresztą odmiany dotyczą szczegółów, zupełnie drobnych i nieistotnych, mianowicie literalnych różnic graficznych. (Z tego też powodu nie podawałem ich w notach).

Taki sam charakter mają również omyłki drukarskie, które (w liczbie kilku) wkradły się do tekstu („twoyey” zamiast: „thwoyey”; „lyuda” zamiast: „lyvda”; „szwyantych” zamiast: „szwyantych”). Sam recenzent uznał je za niezgodności i nieszkodliwe, mimo to jednak silnie uwypuklił, choć inne teksty próbę kolacyjowania wytrzymały, jak przyznaje, dobrze.

Co do objętych w Słowniku, zaznaczam, jako nielingwista, że ta część książki miała zapewnioną fachową kontrolę językową zą ze strony redakcji „Biblioteki Sławistycznej” (zob. Przedmowa). Za faktyczne poprawki i sprostowania jestem recenzentowi wdzięczny. Ale niektóre jego wywody nasuwają uwagi polemiczne. Dość zajrzeć do „Słownika Warszawskiego” czy Lindego, aby się przekonać, że kwestionowane objaśnienia nie były pozbawione podstaw. Widocznie co do pewnych kwestyj sami lingwiści nie są ze sobą zgodni.

Zakończę życzeniem: niech językoznawcy nasi wydadzą czempredzej monumentalny „Słownik Staropolski”, na którym w podobnych pracach można byłoby oprzeć się z całkowitą i bezwzględną pewnością.

Dr. Stefan Wierczyński.

Poznań.

* Prof. Edward Klich. „Kurjer Poznański”, 1930, nr. 598 z dn. 30 grudnia Dział Kultury i Sztuki.

** Bolesław Erzepki. W sprawie rękopisu książeczki Nawojki. „Dziennik Poznański”, 1889, nr. 131.

Pisma nadesłane

„Język Polski”. Zesz. 6. Treść: J. Lange: „Kto się w opiekę poda Panu swemu”. — H. Ułaszyn: „O wyrazach skrótowych”. — Z. Klemensiewicz: „Ze Zjazdu Polonistów”. — J. Birkenmajer: „Warsęga”. — Z. Dorthheimerówna: „W sprawie znaczenia wyrazu rodzeństwo”. — Recenzja. — Curiosa. — Odpowiedzi Redakcji. — Sprostowanie. — Sprawy TMJP.

„Nowiny Społeczno-Lekarskie”. Nr. 1. Treść: Słowo wstępne. — Z życia Związku. — Dr. P. Specklin: „Działalność lekarska a ubezpieczenia społeczne”. — Dr. W. Frankowski: „Lekarze domowi w Kasach chorych”. — Inż. mag. Z. Rudolf: „Zjazdy gazowników i wodociągowców polskich a higieny”. — Z żalobnej karty. — Kronika.

Do linii trzeba dwóch punktów. — Ale gdy jest tylko jeden... — Nowy organ plastyki. — W najszerszym zakresie. — Młodzi w pierwszym rzędzie. — A poza Warszawą? — Kwestja wieku.

Ukazał się pierwszy zeszyt „Plastyki”, miesięcznika poświęconego sztuce polskiej, wydany w Warszawie, pod redakcją K. Stryjeńskiego. Ukazał się już dosyć dawno temu, i dawno na tych łamach powinien być zostać omówionym. Moja to wina, że się tak nie stało, wina zbiegu różnych okoliczności. Gdybym był mniej szczerym i pragnął się uniewinniać, powiedziałbym... no, wykreślałbym się jakoś. Twierdziłbym np., że tak jak potrzeba dwóch punktów, aby wykreślić linię, tak samo dla ocenienia kierunku pisma trzeba urzędzić dwa jego numery. Ze dlatego czekałem, aż ze numer drugi ukaże, a tymczasem od pół roku „Gunderaman ani jedną nie drgnął miną”. Ale toby był wykręt. Poprosto „Plastykę” schowałem w szufladzie, do której się dopiero teraz, po dłuższej nieobecności, dostałem.

„Plastyka” jest poświęcona „architekturze, urbanistyce, malarstwu, rzeźbie, grafice, przemysłowi artystycznemu, fotografii, dekoracji teatralnej, kinematografii, sztuce ludowej, szkolnictwu (oczywiście artystycznemu), reklamie”. Obejmuje zatem w szeroki i nowożytny sposób zakres wszystkich dziedzin sztuki.

Wobec ogromnego w naszej powojennej epoce zróżniczkowania dążeń i zasad tak w twórczości artystycznej, jak w jej teoriach, „chcemy by pismo nasze stało się właśnie terenem, na którym możliwe jest ścieranie się różnych, nawet diametralnie różnych poglądów”. Różnice w sztuce prowadzą do ujawnienia tego, co sprzeczne poglądy łączą.

Taki program stawia sobie redakcja w artykule wstępnym. Stwarza więc forum. Nie dodaje, że to forum będzie zarazem samo wykwiłtnem dziełem artystycznym. Wyraża to sam za siebie pierwszy zeszyt, drukowany, jak na polskie stosunki prawie zbyt kownie, na doskonałym papierze z przeszło trzydziestu ślicznie odbitej reprodukcjami. Krótki poemat Wierzyńskiego, skierowany do Rafała Malczewskiego, daje publikacji od razu jakiś szlachetny ton, jakąś okrasę duchowego polotu. Tenże R. Malczewski, jeden z czołowych przedstawicieli malarstwa polskiego, w artykule p. t. „Moje Malarstwo”, ujmuje prosto i głęboko to co można nazwać, twórczością oglądaną od strony artysty. Lech Niemojewski, młody architekt zajmujący coraz poważniejsze stanowisko w teorii architektury i urbanistyki, w doskonałym wywodzie o „Wielkiej Warszawie”, przedstawia co temu miastu przeszkodziło w ubiegłym stuleciu rozwinąć się w stylu stolicy i jakie warunki — wielkomięjski rozmach, więcej niż papierowa regulacja — mogą ją skierować ku rozwiązaniu niełatwego dzisiaj problemu. Artykuł od redakcji, ale zarazem od całego artystycznego świata polskiego, wola „O Ministerstwo Sztuki”. Obecny Departament nie skupia wszystkich agend państwowych w dziedzinie sztuki, artystycznego szkolnictwa itd. Z wydatków które w tym zakresie czyni państwo, połowa zaledwie przechodzi przez ręce Departamentu. Rozproszona po różnych ministerstwach działalność zyskałaby wielokrotnie przez skoncentrowanie jej w jednym organie, dającym najlepsze gwarancje fachowości, a posiadającym jednocześnie rozgąłęzienia regionalne, szeroką autonomię obdarzone i oparte o rady artystyczne. Takim organem nie może być skromny departament w min. W. R. i O. P., ale osobne ministerstwo, narazie zaś, dopóki środki budżetowe na wskrzeszenie go nie pozwalają, Podsekretariat Stanu dla spraw sztuki. Ten jasno postawiony postulat odpowiada pragnieniom szerokich rzesz artystów. Szczególniejszego znaczenia nabiera sformułowanie go przez organ, blisko stojący Departamentu Sztuki.

Drugi artykuł M. Kociatkiewiczówny „O zagadnieniu sztuki narodowej w dobie współczesnej” spięca haracz historjografii estetycznej. W. Podolski charakteryzuje współczesne drzeworytnictwo polskie, przedewszystkiem w dziełach uczniów prof. Skoczylasa zgrupowanych w „Rycie”. Profesor T. Pruszkowski pisze o swoich ucz-

niach i „Bractwie św. Łukasza”, tłomacząc pełen szczeroci realizm ich malarstwa nie licząc się z abstrakcyjnymi kierunkami sztuki, przeznaczonymi dla nielicznego grona uświadomionych, ale tembardziej pociągający dla szerokiej publiczności. W rubryce „Wystaw” spotykamy się z dwoma sprawozdaniami z wystaw Kulisiewicza i R. Witkowskiego.

Oto jak wygląda pierwszy zeszyt „Plastyki”. Poważny ton, wysoki poziom. Kilka dobrych piór, tematy z różnorodnością dobrane. Treść i ilustracje nie zajmują się niczem przypadkowym ani miernem. Wsunęty jest na pierwszy plan nieopoliczone zdolny malarz nowego pokolenia, Rafał Malczewski, obok niego wielka zdobycz sztuki polskiej lat ostatnich, świetnie się rozwijająca grafika, i jeden z najciekawszych jej przedstawicieli, Kulisiewicz. Cała ta publikacja jest dziełem trafnego sądu. Odgaduje się poza nią człowieka, obdarzonego właśnie najwytrawniejszym i najwytworniejszym sądem w rzeczach sztuki, jakim jest prof. K. Stryjeński. Słusznie osądził on, że dla postawienia nowego czasopisma na „żywojących torach, dobrze jest wysunąć przede wszystkim twórczość młodych. Daje to od razu pierwszemu zeszytowi „Plastyki” aktualność głębszą i trwalszą, niż efemeryczne omówienie jakiegos świeżego faktu.

Tak się zarysowało to nowe czasopismo artystyczne które stanęło obok krakowskich „Rzeczy Piękných” i „Sztuk Piękných”, nie licząc publikacji mniejszych, lub do poszczególnego działu ograniczonych. Czy zajęło stanowisko dominujące organu wychodzącego z wielkim sumptem w stolicy Państwa, pod boki Departamentu Sztuki? Niewątpliwie tak, pod względem gatunku, niezupełnie o ile chodzi o zakres. Jeszcze raz z uznaniem podnosząc dobór artykułów i tematów, szuka się jednak czegoś, coby mówiło, że „Plastyka” horyzontem swym obejmuje całą Polskę. Mogłaby tem być choćby krótka kronika wystaw i innych wydarzeń artystycznych w różnych centrach sztuki polskiej. „Wystawy” to dwie wystawy warszawskie, a sam brak tego wyszczególniającego przymiotnika zdaje się zdradzać, iż „Plastyce” nie przychodzi na myśl pisać o czemś, co jest poza Warszawą. Już pod tym jednym względem „Sztuki Pięknę”, podające kronikę wszystkich wystaw polskich i najgłośniejszych międzynarodowych, zajmują stanowisko szersze.

I spotrzegamy naraz ciekawy fenomen: Kraków gra rolę metropolii elektrycznej i powszechnej Z Warszawy przemawia szkoła, pełna wartości grupa bojowa.

Ta różnica, to zapewne kwestja wieku. Ludwik Puget.

ŻYCIE KULTURALNE

HOJNY DAR NA NAUKĘ

Z Warszawy donoszą nam:

Wyschnięte źródła zaczynają ciec znowu... Obywatel ziemski z Siedleckiego, śp. Karol Holnicki-Szulc, zapisał Towarzystwu Naukowemu Warszawskiemu dobra Leszczyny, obszaru przeszło pół tysiąca mórg (tutejszych, więc dwa razy większych, niż wielkopolskie). Legaty wynoszą tylko czwartą część wartości.

Przed wojną Towarzystwo Naukowe było nieraz spadkobiercą i otrzymało hojne zapisy oraz dary. Wyniosły one przeszło milion rubli. W czasach powojennych ofiarności się zmniejszyła, a tymczasem Towarzystwo ma ogromne wydatki na pracownie naukowe i różne placówki a także odbudowę, jak wiadomo, Pałac Staszica, przez Rosjan zniekształcony, co samo pochłonęło prawie półtora miliona złotych. Hojny dar śp. Holnickiego-Szulca przychodzi w porę i jest pięknym objawem kultury duchowej. (nw)

LITERATURA

„Półmężczyzna”. Pod tytułem, obiecującym półgębkiem pewną pikanterję, dał młody pisarz krakowski p. Rusinek opowieść w gruncie rzeczy niepikantną ale sensacyjną o kobiecie, która w męskim przebraniu była inżynierem - wynalazcą a w sukniach damskich - kobietą. Tak zwany urbanizm i maszynizm, do niedawna u nas rewolucyjna nowalja, wchodzi już w kres iz. literatury, t. j. żeby nie powiedzieć: literaturki, t. j. dobrej produkcji, która na szerokim świecie stała się już serjową i u nas pewnie tego się doczeka. Surowcem tych wyrobów są takie elementy jak wielkie miasto, reklamy świetlne, pędzące auta, fabryka, ruchy robotnicze, sekrety nowych gazów trujących, straszliwie energiczny inżynier - dyrektor itd. Wydarzenie związane ciekawie, język wyrazisty, chwilami trochę pretensjonalny ale barwny, w którym wszelkie zewnętrzności znajdują dobry wyraz. Dusza tego surowca zostaje jeszcze poza zasięgiem pióra, ludzie są tylko sztafajem, chociaż o ich psychice szeroko się rozprawia, sprawiając wrażenie czapkowskich „robotów”. Na to, aby wielkie przemysł przerobić na literaturę trzeba go ekonomicznie przeżyć. Pod tym względem jesteśmy jeszcze daleko od zachodniej epoki maszyn, stąd u nas egzotyizm takich powieści i ich pewna papierowość. (ln)

SZKOLNICTWO

O międzynarodowy katalog książek dla młodzieży. W lipcu ub. r. odbył się w Genewie Kongres Zrzeszeń Pedagogicznych, na którym Dr. Mikołaj Rubakin wygłosił odczyt p. t. „Czytelnictwo młodzieży i różnice zainteresowań pokoleń”. Odczyt ten drukuje „Ruch Pedagogiczny”. Dr. Rubakin stawil m. in. wniosek o wydanie międzynarodowego katalogu książek dla młodzieży. Katalog ten w przeciwieństwie do współczesnej szkolnej metody analitycznej, byłby oparty na podziału zjawisk natury, życia społecznego, jednostkowego, ułatwiający czytelnikowi orientację. (St. N.)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Dzierżawa galerji sztuki. Z Łodzi piszą nam: Miasto wydzierżawiło miejską galerję sztuki, w której odbywały się wystawy obrazów. Dzierżawcą jest Instytut Propagandy Sztuki, pozostający w styczności z departamentem sztuki w ministerstwie oświecenia. Jednym z punktów programu Instytutu jest, jak wiadomo, urządzenie poza Warszawą, w większych centrach, wzorowych wystaw plastyki i zdobnictwa. Łódź może spodziewać się ciekawych pokazów. Instytut zorganizował niedawno w Warszawie, jako swoją pierwszą próbę, imponujący „Salon listopadowy”. (ls)

TEATR

Co grają w Warszawie? Piszą nam z Warszawy: Teatr Polski wystawił komedję R. Coolusa i A. Rivoira „Romans ministerjalny”. Role główne odegrali pp. Kamińska, Leszczyńska, Buszyńska, Romanówna, Samborski. Treść sztuki przedstawia karierę politycznego zera, które dochodzi aż do — prezydentury republiki, dzięki temu że przyjaciel żony, szef biura prezydalnego, jest świetnym politykiem... Rzecz miała duży sukces dzięki świetnej robocie teatralnej a przedewszystkiem dzięki znakomitemu wykonaniu pod reżyserją A. Wegierki. (tw)

KRAJOZNAWSTWO

Ciepłe źródła pod Turkiem. Z Łodzi piszą nam: Robotnicy powracający z pracy odkryli przypadkiem ciepłe źródło na folwarku Polusz pod Turkiem. Jest to jak się okazało, źródło rzeki Kiełbski, przepływającej od 2 klm od Turka Z Łodzi wysłano specjalistów, którzy mają zbadać skład chemiczny nowej cieplicy, której tymczasem ludność okoliczna już zaczęła używać do leczenia. (kl)

STULECIE ZASŁUŻONEGO MUZYKA

Donoszą nam z Warszawy:

Temi dniami minęło sto lat od urodzin śp. Adama Minchejmera, Urodzony w Warszawie, kształcił się młodym chłopcem u nauczycieli miejscowych, jak znany organista Freyer, w Berlinie zaś u teoretyka i kompozytora A. B. Marxa. Jako instrument obrabiał sobie skrzypce i już w r. 1850 zasiadł przy pierwszych pulpitałach w Operze warszawskiej, której został potem kapelmistrzem i w r. 1872 dyrektorem. Pracował w Operze lat 50, odbył jubileusz, a niedługo potem, w r. 1904, zakończył życie, otoczony powszechną sympatią i szacunkiem.

Napisał kilka oper, wśród których „Stradajota” i „Mazepa” cieszyły się niemałym sukcesem, nadto utwory kościelne, uwertury, hymny, kantaty, dzieła kameralne itd. „Mazepę” grano także w Turynie, wznawiano w Warszawie parokrotnie. Między drobnymi utworami cieszą się do dzisiaj sukcesem jego choralni „Flisacy” („Hej, flisacza dziatwo...”). Wartości chociaż po rocznicy przypomnieć działalność tego płodnego i zasłużonego muzyka na jakimś koncercie z jego dzieł, które dają wykonawcom wdzięczne pole do popisu. (mw)

18 przykazań przeciwgruźliczych

1. Słońce topi gruźlicę, więc chroń wiek dziecięcy i daj światła i słońca dzieciom jaknajwięcej.
2. Ze twe ręce gruźlicę mogą przenieść skrycie, Uważaj przez dzień cały na częste ich mycie.
3. Gruźlica się rozwija zawsze wśród zaduchu, Więc, czy śpisz, czy pracujesz, otwórz okno, druch.
4. Jama usna zarazków mieści w sobie roje, Więc przy myciu czyść zęby i płucz usta swoje.
5. Pij mleko gotowane, nie prosto od krowy, Bo zarazek w niem bywa często chorobowy.
6. Zadużo jeść niezdrowo, zamało niezdrowo, Więc zastosuj w jedzeniu miareczkę środków.
7. Wódeczka, piwko, winko — to trzy twoje wrogi, Więc, gdy się z nimi spotkasz, zbieraj za pas nogi.
8. Nie wstydz się! Masz dość wody! a więc rusz się leniu, I płucz usta, nim zjesz co, płucz je po jedzeniu.
9. Zmieniaj często swą pościel i bieliznę swoją, Bo zarazki gruźlicy czystości się boją.
10. Gruźlica w brud się wkłada zawsze pokryjomu, Więc uważaj na czystość mieszkania i domu.
11. Obmyć twarz parę razy na dzień, to zamało, Trzeba choć raz na tydzień obmyć całe ciało.
12. Przed spaniem wypłucz usta, zmyj brud z swego ciała, Bo rzecz to nader ważna, choć napozór mała.
13. Pył uliczny roznosi zarazki gruźlicy, Więc ustami oddychać strzeż się na ulicy.
14. Masz mieć własne naczynia, widelce i noże, Bo co cudze, gruźlicą zaraz ci może.
15. Gruźlica na piecuchów wyciąga swe macki, Więc, gdy spocznieś po pracy, używaj przechadzk.
16. Nie szczędź grosza, gdyż chory, na cóż jeszcze czeka, Gdy gruźlica w zarodku, zniszczy ci ją lekarz.
17. Słońce, czystość, powietrze — oto twa tężyzna, Z zdrowych jeno ludzi ciesz się Ojczyzna.
18. Polska zdrową być musi, zdrowe ma mieć lica, A gorzej niżli wojna, niszczy ją gruźlica.

(O.)

Sporty zimowe

a odżywianie

Jesteśmy w pełni zimowego sezonu sportowego. Narciarstwo, saneczkarstwo, ślizgawka, hokej na lodzie — kwitną, przyczyniając się cudownie do uprzyjemniania okresu zimowego nie tylko młodzieży, ale i tym z pośród starszych, którzy, z należytym zrozumieniem istotnych uciech życia, szukają rozrywek po pracy nie w zadymionych, pełnych niezdrowych wyziewów, przesyconych oparami alkoholu salach kawiarnianych czy restauracyjnych, ale na świeżym, otwartym powietrzu, przy grach i ćwiczeniach sportowych, fizycznych.

Ażby jednak sporty mogły spełniać należycie tę swoją doniosłą misję, muszą być uprawiane w odpowiednich warunkach higieny. Poza przystosowaniem do celów treningowych, niecierpieniem, a mimo to ciepłym, wygodnym ubraniem i mocnym, nieprzemakalnym obuwem, należy nader baczną uwagę zwracać i na sposób odżywiania się osób uprawiających sporty. Znaczne wydatkowanie energii cieplnej wskutek wzmózonego ruchu i tem samem spotęgowanej pracy fizycznej, domaga się wyrównania przez dostarczenie organizmowi sportowca dostatecznej liczby tak zwanych kalorii, czyli jednostek, wytwarzających energię cieplną i stanowiących materiał do przyspieszonego spalania tkanek, jakie towarzyszy wzmózonemu przy sporcie ruchowi.

Dawne metody pokrzepiania organizmu alkoholem i spożywaniem znacznych ilości mięsa i tłuszczyw zostały uznane przez naukę nowoczesną za najzupełniej wadliwe. Mięso, ryby i jaja, pokarmy najbardziej obfitujące w białko, mają dla organizmu tę stronę wielce ujemną, że przy spalaniu się w nim tego białka powstają tak zwane ciała purynowe, szkodliwe dla ustroju wskutek tego, że we krwi zmieniają się one w kwas moczowy, który ją zatrzuwa. Stanowią one podłoże rozmaitych chorób, nade wszystko dokuźliwego, a tak bardzo rozpowszechnionego artrytyzmu. Zamiast więc zalecanego dawniej odżywiania się pokarmami białkowymi wysuwa nauka nowoczesna konieczność szukania wytwarzającego energię materiału spalowego dla organizmu w węglowodanach, czyli w pokarmach mącznych, cukrze, jarzynach i owocach. Z pośród nich cukier zwłaszcza posiada wysoką wartość odżywczą i połączoną energię.

Uważany dawniej tylko za przysprawę, niejako za artykuł zbytku, słusznie zyskał cukier należne sobie miejsce w jadłospisie, jako pokarm o wysokiej wartości energetycznej. Kilogram cukru daje około 4000 kalorii, zwiększając znakomicie sprawność i odporność ustroju ludzkiego. Pod wpływem soków żołądkowych przechodzi on w łatwo strawną glukozę.

Najnowsze badania stwierdzają, że podczas trawienia niektórych pokarmów, a nade wszystko cukrów, wytwarza organizm ludzki nieoceniony środek leczniczy — insulinę, która ma własność silnego pobudzania apetytu. To też lekarze zalecają ludziom, wydatkującym energię cieplną w stopniu wzmózonym np. przy sportach, spożywanie dużych ilości cukru, bądź w postaci mocno słodzonej herbaty, lemonjady, czy lekkiej kawy, bądź też w postaci cukru w kawalkach, którego każdy sportowiec powinien też mieć zawsze spory zapasik.

Zważmy nadto, że cukier posiada nieporównane zalety względnej tanioci wobec innych odżywek i nieocenionej dla sportowca łatwości zabierania go z sobą przy nieuchronnym nim zbrnięciu bagażu prowiantowego. Zaznaczyć też należy, że

cukier zastępuje z wielkim pożytkiem zalecaną przez niektórych czekoladę w tabletkach. Jest on nie tylko znacznie od niej tańszy, ale nade wszystko jest pożywniejszy i zdrowszy, bowiem nie wytwarza jak ona kwasów w żołądku i bez porównania mniej obciąża narządy trawienia, co przy uprawianiu sportów stanowi rzecz nader wielkiej wagi.

Wszystkie powyższe wyluszczone zalety cukru czynią go elementarnym środkiem odżywczym dla ludzi pracujących fizycznie, a tem samem dla wszelkiego rodzaju sportowców podczas ćwiczeń, treningów i zawodów.

Dr. S. C.

„Niezawodny system gry w ruletkę“

Admirał angielski, tenor berliński, „praca“ w Monte - Carlo. — Jak się przegrywa swoje i nie swoje pieniądze. — Epilog w sądzie.

(Korespondencja własna).

Berlin, w styczniu. Oskarżony, tenor operowy, Niebergall i jego żona, córka geheimrata berlińskiego. Posiadają „niezawodny“ system gry w ruletkę, uzupełniony i poprawiony „matematycznie“ przez admirała angielskiego, którego poznali w Monte - Carlo.

Oskarża młodą parę kupiec berliński, Schneider i jego żona, którzy dowiedziawszy się o niezawodnym systemie wygrywania, przystąpili do spółki z Niebergallem i sfinansowali przedsiębiorstwo. Należy dodać, iż pp. N. i pp. S. wypróbowali system w domu, grając na niby przy małej ruletce. Sukces zupełny! Schneider wpłacił zatem 3000 marek i wysłał swoją małżonkę wraz z pp. Niebergall — narazie do Sopot. Tu prowadzono małą grę. I pracowano w pocie czoła. „W Sopotach, zeznaje p. Niebergall, żyliśmy b. skromnie i „pracowaliśmy“ w kasynie 10—12 godzin na dobę. Przytem trzeba było wciąż sprawdzać nasze tabelki i wylizania“.

„System“ funkcjonował w Sopotach bez zarzutu. Pan Schneider otrzymał w Sopotach sporą sumę, wygraną w ruletkę.

Teraz — po sukcesie Sopotkim — p. Schneider nabrał apetytu i postanowił oprzeć przedsiębiorstwo na trwałych fundamentach handlowych. Zawarł formalną umowę z posiadaczami cudownego systemu. Umowa ta, jak się wyjaśniło przed sądem w Berlinie, brzmiała tak: Paragraf 1 p. Schneider wypłaca p. Niebergallowi 3000 albo 6000 marek na cele wiadome, przyczem p. S. 12500 mk. do 15 stycznia rb., o ile otrzyma odeń 3000 mk. na grę, a 25000 mk. też do 15. 1. rb., o ile otrzyma 6000 mk. na grę; paragraf 2 zastrzega, iż p. Niebergall musi „pracować“ przy ruletce codzien. z wyjątkiem świąt, przyczem obowiązują go wypłata wygranej w stosunku do p. Schneidra w wysokości 8% dziennie od pożyczonej sumy.

Na mocy tego fantastycznego układu wypożyczyl pan Schneider pp. Niebergallowi sumę 3000 marek w celu zastosowania niezawodnego systemu w Monte - Carlo. Otrzymałszy pieniądze, podpisał umowę, małżeństwo Niebergallowie wyjechali do Monte - Carlo i roztasowali się na dobre przy stołach ruletkowych.

Szczęście czy przypadek sprzyjały systemowi admirała angielskiego i tenora berlińskiego. W ciągu pierwszych dni swego pobytu w Monte i flirtu z ruletką p. Niebergall grał, grał i wygrywał. Ale... nie dotrzymał treści umowy p. Schneider, który zamiast siedzieć w Berlinie i pilnować swych interesów handlowych, udał się wraz z swą żoną do Monte - Carlo, aby przyjrzeć się zbliska, jak też prospero-

ruje przedsiębiorstwo z ograniczoną odpowiedzialnością p. f. „Niebergall, Schneider i Fortuna“.

Przybywszy do Monte i dowiedziawszy się o początkowych sukcesach Niebergalla i o cudownych właściwościach systemu, p. Schneider stracił zimną krew. zaczął się gorączkować i ustosunkował się do swego współnika jak dżokej do wyścigowca. Zaczął go dopingować. Nie dał mu spokoju. Złamał umowę.

Czy piątek czy świątek wystawał p. Schneider za krzesłem nieszczęsnego Niebergalla, nie pozwalał mu nawet odetchnąć przeskądzał w obliczeniach i szeptał wciąż do ucha gorączkowo: „Graj pan! Graj pan!“

Niebergall grał. Grał w dzień powszedni, grał w niedzielę, grał rano, w południe i w nocy. Grał tak długo aż się zgrał do nitki i przegrał nie tylko to, co wygrał, ale i cały kapitał zakładowy spółki — 3000 marek.

Bomba pękła. Pan Schneider wystąpił przeciw tenorowi o zwrot przegranej sumy, imputując mu złą wolę. Sprawa doszła do sądu. Tutaj wyszły na jaw niezwykłe okoliczności i fantastyczna umowa. Sąd stwierdził, iż wobec ogólnej wiary w system nie zachodzi tu wypadek oszustwa. Zarządził natomiast zbadanie oskarżonego tenora Niebergalla — przez psychiatrę, który stwierdził, iż Niebergall jest psychopatą i podlega w silnym stopniu złudzeniom. Po przesłuchaniu świadków sąd uniewinnił Niebergalla.

Tak się zakończyła niecodzienna sprawa wycieczki po złote runo, w toku której okazało się, iż trzeźwy kupiec i przedsiębiorca woli 2400% od kapitału, włożonego w system rozbicia ruletki w Monte - Carlo, niż normalny zarobek w Berlinie. Pieniądze stracił, sprawę przegrał, a w dodatku stał się pośmiewiskiem Berlina.

R. M.

S'omka i zegar elektryczny

Jerozolima kapie się od kilku tygodni w świetle elektrycznym. Ale ponieważ wszędzie są ciemne strony, więc i światło elektryczne ma swoje ciemne strony. Od dłuższego już czasu utrudniono kradzieże w krajach orientalnych, bo Europejczycy stali się prawie tak samo przebiegli jak krajowcy, i dla tego nie pozwalają się brać na kawał. A jednak mimo wszystko, próbowano szczęścia w tym względzie, zwłaszcza po zaprowadzeniu światła elektrycznego. Każdy, kto miał choć słabe pojęcie o elektryczności, przemysłował nad tem, w jaki sposób oszukać elektrownię, aby mieć światło najtańsze.

Specjalnie mądre urządził się pewien jerozolimski fryzjer. Własnym przemysłem sporządził sobie reklamę świetlną i dom jego tonął prosto w powodzi światła. Ale o dziwo, czem jaśniej się oświetlał, tem mniejsze były rachunki za światło. Elektrownia zorientowała się w końcu i bez uprzedniego porozumienia wysłała kontrolera dla zbadania tej niejasnej historii. Wszystko było w porządku, tylko że w zegarze kwiała słoma, która była odpowiedzialna za tak niski jego stan. W Palestynie nie robią ceregieli i zalałwią także spory odroczenie. To też już następnego dnia powołano fryzjera przed sędziego angielskiego. Ale fryzjer, nie zbity z tropu, co przyrodzone jest Żydom, bronił się jak mógł i zapewniał o swej niewinności. Wyrzcił tylko przypuszczenie, że może mały, u niego zatrudniony Armeńczyk, włożył do zegara słomę dla zabawy.

Po długich poszukiwaniach udało się policji odszukać małego winowajcę w osobie dwunastoletniego chłopca i przyprowadzono przed sędziego. W trakcie przesłuchów wywiązał się następujący dialog: Sędzia: Kto ci pokazał sposób zatykania zegara słomą? — Oskarżony: Mój wuj w Atenach. — Sędzia: Jak dawno jesteś w Jerozolimie? — Chłopiec: Od dwu lat. — Na to wściekli się sędzia i krzyknął na całą salę: To bezcelne kłamstwo! Przecież mówisz lepiej po arabsku odemnie, a ja jestem tu od 10 lat. — Na to odpowiedział chłopak, pukając palcem po czole: To też ja mam mózg armeński, a nie angielski. Sąd wysłuchał w spokoju szczerę odpowiedź chłopca wobec zromadzonej publiczności, która zaśmiewała się z niedwuznacznej odpowiedzi. (alka)

Upiorny dom zawiadocy stacji

Z Londynu podają sensacyjną wiadomość z Roose, małej stacji kolejowej w pobliżu Barrow in Furness w hrabstwie Lancashire. Okazuje się, że w domu zawiadocy tej stacji p. Johna M. Jacksona, zaczęły od pewnego czasu dziać się rzeczy niesamowite. Sam zawiadowca opowiada o tem co następuje:

„W pierwszy dzień świąt Bożego Narodzenia, gdy spożyliśmy z rodziną obiad świąteczny, upadła na podłogę szafka z naczyniami kuchennymi. Na szafce stała miska z jajami. Początkowo sądziliśmy, że szafę obalił kot, który mógł się zakraść do spiżarni. Było jednak niewytłomaczonym dlaczego ani jedno jajo nie rozbiło się, a nawet nie pękło. Nad tym wypadkiem przeszliśmy do porządku dziennego, aż wieczorem tego samego dnia runęła z hałasem szafka z mięsem. I ten wypadek wytłomaczyliśmy sobie, podobnie jak poprzedni. Strach jednak ogarnął nas na prawdę, gdy z maszyny gazowej uciekł na podłogę kociołek z wodą, a jajka z szafki powędrowały na stół, a następnie do śmietniczki. W nocy zbudziło nas dudnienie kotła, w którym była bielizna zamoczona do prania. Nikt z domowników

nie odważył się wejść do kuchni. Dopiero, gdy się uspokoiło, weszliśmy wszyscy razem z wielkimi ostrożnościami, pozapalawszy uprzednio światła w całym mieszkaniu. Oczom naszym przedstawił się widok niezwykły: na środku kuchni leżał kocioł wywrócony dnem do góry, podłoga zalana była wodą, a bielizna porzuczona po kuchni i przedpokoju. Tego nie mógł zrobić kot, ani człowiek, gdyż drzwi i okna były pozamykane i nienaruszone. Gdyśmy stali tak bezradni i strwożeni, talerz z półki kuchennej przelciał w naszych oczach przez kuchnię i uderzył boleśnie w głowę mojego syna. Wybiegliśmy w nocy w panice i z krzykiem na ulicę, a dom nasz otoczyła policja, przybyła z Barrow.

Obecnie policja prowadzi przy pomocy władz kolejowych badanie przyczyn tych niezwykłych wydarzeń, a rzeczy nasze przewieziono do innego budynku kolejowego“.

N'ezwyk'e zdjęcie fotograficzne

Z początkiem bieżącego miesiąca — jak donosi prasa amerykańska — wyświetlono przed członkami akademii w Cleveland po raz pierwszy w historii świata fotografie, odtwarzającą zakrągloną kulę ziemską. Niezwykłego tego zdjęcia dokonał lotnik kap. Stevens z aeroplanu, posługując się płytą „ultra-czułą“. Uwidocznione są na niej szczyty pasma gór w Południowej Ameryce, odległe o 620 kilometrów od miejsca, nad którym dokonano zdjęcia, a które przez fotografa oczywiście nie były widziane. Płyta ta wykazuje ogromne obszary pampasów, góry Andy i wierzchołek wulkanu Aconcagua.

S. F.

Ile aut posiada Austria?

Austria posiada 39 000 aut i 49 000 motocykli, tak iż na 171 Austriaków przypada jedno auto.

Z różnych stron Polski

Pomysłowi „komornicy“ pod kluczem.

Dwaj przestępcy z Będzina, mianowicie niejaki J. Zasuń, odsiadujący więzienie za udział w zabójstwie oraz C. Warsaw, spędzający czas w więzieniu za kradzież, postanowili po opuszczeniu murów więziennych w sposób mniej ryzykowny a rentowniejszy prowadzić dalszy żywot.

Kiedy więc znaleźli się na tak upragnionej wolności, założyli coś w rodzaju biura windykacyjnego. Proceder polegał na tem, że dowiadywali się, kto ma wampliwe, albo trudne do odebrania wierzytelności, poczem proponowali swe usługi przy ściąganiu długu, naturalnie za dobrem wynagrodzeniem.

Interes zaczął nadspodziewanie doskonale prosperować, bowiem przestępcy w razie odmowy dłużnika, stosowali groźby i terror, to też szczęśliwie kupcy żydowscy, woleli płacić, niż narażać się na niebezpiecznym drabom.

Alieci znalazł się zakamieniały dłużnik, który stanowczo odmówił zapłacenia starej należności i ten popsuł spóltre interes, kiedy bowiem szajka nie mogła wymusić długu, zbombardowała w nocy kamieniami mieszkanie dłużnika, ten zaś zwrócił się do policji i w rezultacie pomysłu „komornicy“ znaleźli się pod kluczem.

Niezwykły pomysł przemytników tytoniu.

Władze skarbowe w Łodzi zaobserwowały, że na rynku łódzkim w coraz większych ilościach pojawia się przemycony tytoń niemiecki. W związku z tem zwrócono uwagę na poszczególne sklepy, które poddano bacznej obserwacji.

Wreszcie któregoś dnia funkcjonariusze władz skarbowych w asystencji policji wkroczyli do sklepu niejakiego Goldmana przy ul. Główniej 62, gdzie znaleźli no transport lalek; pochodzących z Niemiec, wypchanych tytoniem nielegalnego pochodzenia. O ilości tych lalek w sklepie można wyrobić sobie pojęcie z faktu, że u samej go tylko Goldmana skonfiskowano 400 kg. tytoniu.

Awantura na tle pogrzebu samobójcy.

Jak donosi „ABC“ warszawskie, przed kilku dniami zdarzyła się w Powisnie pod Warszawą tragedia na tle miłosnym. 24-letni mieszkaniec tejże wsi, Jan Kłos, spotkawszy na drodze 17-letnią Anielę Mrówkę w towarzystwie innego mężczyzny, nagłym ruchem wydobyl z kieszeni rewolwer i wystrzelił kilkakrotnie w kierunku dziewczyny. Widząc, że ta osunęła się na ziemię, ostatnią kulą odebrał sobie życie. Ciężko ranną ofiarę przewieziono do szpitala, gdzie zmarła po kilku godzinach.

Na pogrzeb przybyło wielu ludzi z okolicznych wiosek oraz oddziały ochotniczych straży ogniowych ze Skolimowa, Konstancina i t. d. Pogrzeb samobójcy, Jana Kłosa, miał się odbyć bezpośrednio z domu na cmentarz przy zrem. w myśl przepisów kościelnych miał on być pochowany na miejscu dla samobójców. Zgromadzony tłum, nie pytając o pozwolenie proboszcza miejscowego ks. Garwolińskiego, usiłował przemocą wsławić zwłoki samobójcy do kościoła. Awantura przybrała tak wielkie rozmiary, że proboszcz musiał wzać pomocy policji.

SPORT

Automobilizm

Gymkhana samochodowa w Zakopanem odbyła się w niedzielę dając nast. wyniki: w konkurencji amatorskiej 1. Rudnicki na Tatrze w czasie 1:37,8 sek. 2. Reim (Lancia) 1:42,4 sek. 3. Karwowski (Essex) 2:22, 2 sek. W kategorii zawodowców: 1. Gajewski (Mercedes - Benz) 1:21,6 sek. 2. Słowakiewicz (Chevrolet) 1:28 sek. 3. Duzek (Chevrolet) 1:29,4 sek.

Gry sportowe

AZS — Warta 27:19 (13:16). Finałowe spotkanie jesiennego turnieju koszykówki AZS o puchar firmy Gąsiorowski i Frankowski. Gra była ostra przyczem u AZS widać niedotrenowanie co się uwidaczniało w strzałach. W drugiej połowie sędzia p. Kultys wykluczył zawodnika „Warty” Buzę, za nieodpowiednie zachowanie się. Wówczas zesłała z boiska cała drużyna a sędzia odgwizdał mecz przyznając zwycięstwo „AZS” bez gry 30:0. W przedmeczcu AZS II pokonał rezerwy Warty z różnicą 6 pkt. (in)

„Triumf” Łódźki przyjeżdża do Poznania i walczy w koszykówkę w sobotę z reprezentacją międzygimnazjalną, a w niedzielę — z „AZS”.

Hokej na lodzie

„AZS” — „Lechia” 6:0 (2:0, 2:0, 2:0). Zastużone zwycięstwo odniósł AZS, grając w osłabionym składzie bez Ludwiczaka, Zielińskiego i Stanka. Wyróżnił się Warmiński najlepszy gracz na boisku, który też zdobył wszystkie bramki. W „Lechji” zawiodła obrona. Sędziował p. Piotrowski Bogdan. (in)

„Warta” — „Stella” 0:1 (0:1, 0:0, 0:0). Powyższe spotkanie rozegrane w Gnieźnie przyniosło już w 1 min. rozstrzygnięcie w zamieszaniu podbramkowym. „Warta” w której wyróżnił się Karaśkiewicz nie zdołała zmienić wyniku wskutek „murowania”. Publiczności około 200 osób, sędziował p. Piotrowski Zygmunt. Rezerwy „Warty” remisowały z gimn. Marcinkowskiego 1:1. (in)

Wyniki krajowe. Kraków: Warszawa — Kraków 6:1 (3:0, 2:0, 1:1). Bez względu na przewagę gości w których składzie grał reprezentacyjni zawodnicy. Sędziował trener Farlow.

Warszawa: „Marymont” — „ZASS” 5:1 (2:0, 1:1, 2:0); „Polonia” II — „AZS” II 2:2 (0:1, 2:0, 0:1); „SKRA” — „Warszawianka” 5:2 (1:1, 2:0, 2:1).

Lwów: „Ukraina” — „Hasmonea” 4:0 (2:0, 1:0, 1:0); „Pogoń” — „Czarni” 5:1 (2:0, 3:1, 0:0); „Legja” — „Ukraina” 1:0 (1:0, 0:0, 0:0).

Lekka atletyka

Trener P. Z. L. A. p. Klumberg przybył do Poznania gdzie przez przeciąg dwu miesięcy trenować będzie poznańskich lekkoatletów. Narazie zaprawa odbywać się będzie według planu ustalonego przez „Ośrodek”. Przewidziane są pozatem kursy dla początkujących oraz dla instruktorów.

Narciarstwo

„Sokół” i „S. N. P. T. T.” zorganizowały w sobotę zawody narciarskie na trasie 14 km. w pięciu klasach. W kl. I: 1. Zd Motyka (Wisła) 59:11, 2. Karol Szostak (3 p. s. p.) 1 g. 01:20, 3. Berych (SNPTT) 1 g. 02:54. W kl. II: 1. Mardula (Sokół) 1 g. 01:59, 2. Chramiec 1 g. 04:10, 3. J. Berych 1 g. 05:11; W kl. III: 1. Michał Górski (Wisła) 1 g. 03:20, 2. Stanisław Marusarz (SNPTT) 1 g. 03:28, 3. Andrzej Marusarz 1 g. 03:46; w klasie starszych — A. 1. inż. Kazimierz Schiele (SNPTT) 1 g. 08:23; w kl. B. — 1. Henryk Bednarski (SNPTT) 1 g. 15:37. W biegu pań na trasie 4 km. w klasie I: 1. Stopkówna (SNPTT) 26:50, 2. Wilżanka Zofja (Wisła) 29:46, 3. Zofja Lorencówna (Sokół) 33:03; w klasie II: 1. Twardówna (Sokół) 31:04, 2. Schwartbartówna, 3. Burnatówna.

Pierwszy konkurs skoków na Krokwi w Zakopanem odbył się w niedzielę przy pięknej pogodzie i bardzo dobrych warunkach śnieżnych, gromadząc dużo publiczności. Startowało 25 zawodników w trzech klasach. W kl. I. — 1. Bronisław Czech (SNPTT) nota 17,775 (38 i 45 mtr.), 2. Antoni Szostak (Sokół) 16,066 (35, 44), 3. Wł. Mielicki (Wisła) 15,875 (31, 41); klasa II — 1. Roman Serafin (Sokół) 14,358 (31, 33), 2. Łunczek (Wisła) 14,291 (31, 32), 3. Fr. Mardula (Sokół) 14,066 (31, 35); klasa III: 1. St. Marusarz (SNPTT) 16,491 (35, 47), 2. Andrzej Marusarz 15,241 (33, 36), 3. Jan Marusarz (SNPTT) 14,883 (31, 31).

Pięściarstwo

Sokół Poznań — Sokół Grudziądz 12:2. Mecz przyniósł zasłużone zwycięstwo gospodarzom nad b. słabymi gośćmi. Techniczne wyniki przedstawiają się następująco: (podajemy według kolejności wag, przyczem na pierwszym miejscu gospodarze). Romański wygrywa z Kozłowski wskutek nadwagi; spotkanie towarzyskie wygrał Kozłowski na pkt. Tomiak przegrywa na pkt. z Bielem II, Golak zmusza Szczepańskiego do poddania się w 2 starciu. Wolny wygrywa bez walki z Agorem wskutek nadwagi; spotkanie towarzyskie dało wynik nierozstrzygnięty. Pieratd wvgrwa na pkt. z Bielem I posyłając go kilkakrotnie na deski nawet do 8. Misiurewicz wygrywa wysoko na pkt. z Wrosem; była to bezwzględnie najładniejsza walka dnia. W ostatniej walce Holasz wygrywa z Wyżłowski w 1 starciu dość niespodziewanie przez k. o. Publiczności — sporo. Sędziował w ringu p. por. Łapiński, na pkt. — pp. Chmielikowski i Latowski. (in)

Piłka nożna

Piłkarstwo niemieckie przechodzi zdaje się poważny kryzys, gdyż nieomal każdy tydzień przynosi nowe afery korupcyjne. Jeden z poniedziałkowych dzienników berlińskich twierdzi, że zawodnicy mistrza Niemiec „Hertha B. S. C.” otrzymywali za każdy mecz poważne odszkodowanie. Za grę w spotkaniach towarzyskich płacono im po 30 marek, w rozgrywkach o mistrzostwo — 125 do 150 marek, oraz za wygrany mecz finałowy z „Hollstein” Kilonja otrzymali ponadto po 250 marek, czyli razem za to spotkanie każdy zawodnik dostał 400 marek. Zarząd klubu sprzedawał w celu zatuszowania tego wydatku bilety wstępu, bez księgowania dochodu.

Pływanie

Międzynarodowe zawody w Krakowie były bardzo dobrym pociągnięciem P. Z. P. gromadząc około 50 zawodników. Atrakcją były trzy konkurencje z udziałem Czechów: Antosa i Medryckiego oraz mistrza Polski Bocheńskiego. Wyniki są następujące: 100 m. dow. 1. Bocheński 1:04,2, 2. Medrycki 1:04,8; 200 m. dow.: 1. Antos 2:38, 2. Kot (Cr.) 2:45; (Bocheński nie startował); 4x200 m.: 1. AZS — War. w składzie: Karpiński, Makowski, Matysiak i Bocheński w czasie 11:14,6, 2. zespół kombinowany: Sieńkowski, Bober, Antos i Medrycki 11:27,6. Bocheński w tej konkurencji uzyskał dobry czas 2:27,6, 200 m. klas. 1. Kaputek (SKLA) 3:15,4, 2. Malanowicz (AZS) 3:18,9, 3. Widera (AKS) 3:35,4; 5x50 m. dow. panów: 1. Cracovia 3:06,8, 2. Wisła 3:10,3; 100 m. dow. kl. I. panów: 1. Matysiak (AZS) 1:11,8, 2. Rouper (Cr.) 1:12, 3. Bober (Pogoń) — Lwów 1:15,1; 100 m. dow. kl. II.: 1. Nagler (Wisła) 1:25, 2. Węglowski (Wisła) 1:26,4, 3. Nowacki (YMCA) 1:31,8; 100 m. dow. pań: 1. Rassdorfówna (SKLA) 1:29,8, 2. Jarkuliszówna 1:41,8, 3. Płaskuda (EKS) 1:53; 100 m. na znak: 1. Medrycki 1:21, 2. Antos 1:26, 3. Franja (Siemianowice) 1:31,5, 4. Baranowski (AZS) 1:34. Karliczek nie startował.

Życie organizacyjne

Walne zebranie K. S. „Sparta” odbyło się w lokalu p. Tomikowskiego. Po zająeniu przez p. Perkowskiego powołano na

WYKONUJE GUSTOWNIE

KLISZE CYNKOWE

DO REKLAM W GAZETACH,
KATALOGACH, DRUKACH
FIRMOWYCH I T. D.

DRUKARNIA POLSKA S. A.

POZNAŃ — ŚW. MARCIN 70.

przewodniczącego delegata OZPN. p. Kromczyńskiego, który sprawnie poprowadził obrady. Ustępującemu zarządowi udzielono absolutorjum poczem wybrano nowe władze w następującym składzie pp.: prezes — Perkowski (po raz dziesiąty), wiceprezesi — Dubisz i Śmiglak, sekretarz — Kwiatkowski, skarbnik — Mniejzyński, kierownik sekcji piłki nożnej — Marcinkowski, sekcji lekkoatlet. — Wawrzyński, gospodarz boiska — Czyż, szatnik — Pierchawka. Do komisji rewizyjnej weszli pp. Krenc, Pflaum i Strzyżynski.

Walne zebranie Pozn. K. S. P. N., któremu przewodniczył prez. Adamski, odbyło się w niedzielę w sali restauracji ratuszowej. Obszerne sprawozdania złożył pp. Nawrocki i skarbnik Rosala. Z sprawozdania zarządu zastępuje na podkreślenie utworzenie własnego sekretariatu, który mieści się przy Al. Marcinkowskiego 13. Kolegium liczy obecnie ogółem 53 sędziów, w tem 1 honorowego — p. Mallowa, 2 nadzwyczajnych, 36 zwyczajnych oraz 14 tymczasowych. W gronie sędziów znajduje się jeden międzynarodowy (p. Nawrocki), 5 ligowych (pp. Baranowski, Adamski, Nawrocki, Paczkowski i Brzeziński), oraz dwóch międzyokregowych — pp. Tomaszewski i Turkiewicz. Wniosek komisji rewizyjnej o udzielenie absolutorjum ustępującemu zarządowi został jednogłośnie przyjęty. — Nowe władze wybrano w następującym składzie pp.: prezes — Adamski (ponownie), wiceprezes — Tomaszewski (ponownie), sekretarz — Nawrocki, skarbnik — Rosala (ponownie), referent dla spraw sędziowskich — Perzak; komisja rewizyjna składać się będzie w przyszłości z pp. Paczkowskiego, Turkiewicza i Leracza, oraz Grosska i Krajny — jako zastępców. Ze specjalnych uchwał podkreślić należy uchwałę wykreślenia z listy członków byłego sędziogo A klasowego p. Roszkiewicza. W końcu potoczyła się jeszcze krótka dyskusja, w której pp. Nawrocki, Adamski oraz Brzeziński wyjaśniali liczne przepisy gry w piłkę nożną oraz postanowienia PZPN, apelując do członków, aby zechcieli się dokładnie zaznajomić ze wszystkimi istniejącymi w chwili obecnej przepisami, celem uniknięcia zachodzących stale jeszcze i niepotrzebnych nieporozumień w trakcie sędziowania.

Walne zebranie śląskiego K. S. P. N. powołało stary zarząd także na nowy rok przyszły.

Prezesem lwowskiego K. S. P. N. wybrany został p. Zimmermann, wiceprezesem p. Wiczysty.

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— Ojciec. Naturalnie syn jest obowiązany wspierać ojca, o ile ojciec nie ma żadnych środków utrzymania (§ 1606 kodeksu cywilnego). (aOK)

— Stały czytelnik A. B. Możemy Panu niestety poradzić, stosownie do przepisów prawa, tylko to, co się Panu już zdziło: odwołanie do komisji szacunkowej i wyżej. (aK)

— Inwalida. Odpowiada Pan z bratem wspólnie, jednak wierzyciel może od Pana osobno żądać zapłaty, a Pan po zapłaceniu może żądać części odpowiadnej od brata. Zresztą w myśl kontraktu za podobne wydatki odpowiadałaby „kasza majątku”, t. zn. wspólne środki obu Panów. (aK)

— Stały abonent J. D. Zasadniczo nie (par. 811 p. c.) i można wnieść zażalenie do sądu grodzkiego. Przy egzekucji dodatkowej zażalenie należy kierować do władzy, wykonującej egzekucję. (aK)

KRONIKA TOWARZYSKA

Ogłoszenia i wiadomości o balach, wieczorkach tanecznych, zabawach karnawałowych, herbatkach i bridgeach z tańcami oraz wszelkich tym podobnym przedsięwzięciach kierować należy do administracji pisma naszego, a nie do redakcji.

Wszystkie te doniesienia podawać będziemy stale na końcu części redakcyjnej w dziale „Kronika towarzyska”. Punktualne zamieszczenie ich poręczymy możemy tylko w tych wypadkach, gdy nastąpi poprzednie porozumienie się między organizatorami odnośnych przedsięwzięć zabawowych a naszą administracją.

Przy nadsyłaniu tych doniesień na drodze listownej podać należy dokładny adres i numer telefonu tej osoby, z którą administracja nasza mogłaby porozumieć się co do bliższych szczegółów, odnoszących się do zamieszczenia nadesłanego wiadomości.

HERBATKI Z TANCAMI

Polski Czerwony Krzyż — Oddział Poznański podaje do wiadomości, że urządza w niedzielę, dnia 18 i 25 stycznia oraz 15 lutego r. b. od godz. 4.30 do 8.30 w Pałacu Royal herbatki z tańcami. Wstęp włącznie z podwieczorkiem 5 zł. od osoby. dw 2584

Sprzedaj

Kurjera Poznańskiego

na

Riwierze Francuskiej

uskutecznia

Polskie Biuro Podróży „Francopol”

Nice, 14 rue Halévy

Biuro to zaopatruje w pismo nasze następujące miejscowości:

Nicea

Kioski gazetowe głównych ulic miasta

Cannes

Księgarnia Perris 4 rue d'Antibes

Juan-les-Pins

Księgarnia Gracias. Av. de la Gare

Monaco

Księgarnia i biu rue Grimaldi

Menton

Główny kiosk gazetowy.

Wielebnemu Duchowieństwu, Wielebnej Siostrze Przełożonej Zakładu św. Józefa, P. P. Kormornick m, Przyjaciołom i Przyjaciółkom z Chicago i Detroit, Przyjaciołom, Krewnym i Znamomym z Poznania za nadesłane współzucia i wieńce oraz udział w pogrzebie mojej najdroższej żony, ś. p.

Emilji Stachowskiej

składam najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

dw 2583

Mąż.

Sołacz, ul. Podolska 25.

Najstarszy Zakład Pogrzebowy P. Piasecki, Klasztorna 14, tel. 27-63.

W sobotę, dnia 10 stycznia 1931 r., o godzinie 21 zasnęła po długich i bardzo ciężkich cierpieniach, opatrzona kilkakrotnie Sakramentami św., nasza najdroższa matka, babka i prababka, ś. p.

Anna z Lewandowskich Gzowska

przeżywszy lat 77. Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 14 b. m., o godzinie 10,30 z domu żałoby.

W smutku pogrążeni

Ujazd, Poznań, dzieci, wnuki i prawnuczka.

Powózki oczekiwane będą na dworcu w Grodzisku o godz. 9,17 przed poł. Osobnych wiadomości nie wysyła się. dw 2580

Skład obuwia

z mieszkaniem w centrum miasta w Poznaniu z towaram do sprzedania. Objekt około 25 000 złotych
Oferty Kurjer Poznański sp 27 270

Oprawy książek
wszelkiego rodzaju
Introligatornia
Drukarni Toruńska
T. A. w Toruniu
ul. św. Katarzyny 4

W sobotę, dnia 10 b. m., rozstał się z tym światem po krótkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., w 68 roku życia, ś. p.

Stefan Gantkowski

właściciel apteki pod Orłem, Sodalis Marianus.

Pogrzeb odbędzie się we wtorek, dnia 13 b. m., o godz. 3 po poł. z domu żałoby na cmentarz św. Piotra do grobu rodzinnego, nabożeństwo żałobne nazajutrz o godz. 9 rano w kościele Farnym.

W ciężkim smutku pogrążona

Gnieszno, dnia 12 stycznia 1931 roku.

rodzina.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

zw 27 299

Korzystaj w tych ciężkich czasach z kredytu.
Na raty bez wpłaty za bonem „Kredyt“
sprzedaję bardzo tanio:
Serwisy obiadowe 29 zł
Serwisy kawowe od 8,5
Podarki — Kryształ
Lampy — Porcelana
Fa ans — szkło
Łóżka metalowe
Materace
Łóżeczka dziecięce
Wózki dziecięce
Rodle 12,00
Łyżwy 10,00
Garnki — Młynki do kawy
Maszynki do mięsa
Wyprawy kuchenne
Noże i widełce — Platerki
Firma

„SERWIS“ W. Ziętek
Poznań ul. 27 Grudnia 2.
Pw 8 334 27

Lokale

handlowe i przemysłowe
W moim nowoczesnym domu handl. przy ul. Woźnej 12, narożnik W. Garbar będą następujące lokale wolne
I. ptr. 360 mtr²
III. „ 150 „ 2
IV. „ 150 „ 2
jasne suche ubikacje —
Portjer — Lift dla osób i towarów — Centralne ogrzewanie. Pw 8296-1,117
Kazimierz KUZAJ
Centrala - Dywanoów
ul. 27 Grudnia 9.

Dnia 9 b. m. zmarł członek Towarzystwa naszego, ś. p.

Petronela Jachocka

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 12 I. 1931 r., o godz. 2,15 po południu z Przytuliska na Śródcie na stary cmentarz. zw 27 302/3

Tow. „Pielgrzym“ pod wezw. Matki Bożej w Poznaniu.
Wypadek 160

Postanowieniem z dnia 29 grudnia 1930, zamianował mnie Pan Minister Sprawiedliwości

notariuszem

na obwód Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z siedzibą w Międzychodzie.

Witold Wężyk

adwokat i notariusz
Międzychód, Rynek 8 — telef. 38. zw 27 003

Kino „RENAISSANCE“
P. znosi K. ataka 89.
Bież podwójny program 8 aktów.

„Pociąg za Widmem“ ORAZ „Śmiertelny Lot“

Pw 8885-24

Matrymonjalne.

kawaler lat 40, ziemianin, zdrowy, silny, dobrego i ładnego charakteru, obecnie na dzierżawie ładnego majątku, tysiąc morg przy dużym meście, z braku znajomości i czasu pragnie choć ta droga znaleźć sobie towarzyszkę życia, osobę miłą, z dobrej rodziny, dobrze wychowaną, lubiącą wieś i gospodarstwo. Panny lub młode wdówki zechcą laskawie złożyć swe oferty z fotografią i życiorysem do Kurjera Poznańskiego z 27 252. Dyskrekcja zapewniona, zwrot fotografii pod słowem honoru.

LOKAL

handlowy, na biura lub t. p. ca 240 kw. mtr wielki, I. piętro w najlepszym położeniu Poznania do wynajęcia. Współdział właściciela niewykluczony. Zgłoszenia do „Par“, Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 1.127 Pw 8102-127

LÓD

na wozy i napetnia całe sklepy lub w kopce najtaniej!

Tomasz Małecki

Poznań, Droga Dębńska 11, telefon 11-90
Pw 8321 1.148

Młodszy

sekretarz i registrator

obeznani z pracami kancelarii procesowej i notarialnej, mogą się zgłosić. Reflektuje się tylko na pracowników pierwszorzędnych. Zgłoszenia przyjmuje się tylko na piśmie. zw 27291

Dr. JESZKE i OSMÓLSKI, adwokaci
Poznań, Plac Wolności 13.

Skład

11x14 mtr., 5 wielkich okien wystaw. i czteropokojowe

mieszkanie

w centrum miasta Nakła

zaraz wolne do objęcia o ile możliwe na większy skład bławatów, konfekcji i t. p. Kompletne urządzenie składowe na miejscu, komorne 350 zł. miesięcznie.

Jako gospodarz zgadzam się ewentualnie na przyjęcie składu konsygnacyjnego lub generalnego zastępstwa większej fabryki. Zgłoszenia jak i propozycje proszę przesłać pod adres: Franciszek Wika, Nakło n/N., Rynek 33, tel. 53. nw 7024

Na gwiazdkę dla ubogich m. Poznania złożyli laskawie:

- Bank Zw. Spółek Zарobkowych 500.—, Kurja Arcybiskupia 500.—, Woźniak 200.—, Kom. Bank Kredyt. 200.—, Pracownicy biur p. Rady Cichowicza 127.—, Nyka i Posłuszny 100.—, Gimn. Jana Kantego 100.—, Bazar Poznański 50.—, Dyr. Brzeski 50.—, Bank Pozn. Ziemstwa 50.—, Trawczyński St 50.—, Chwiłkowski 50.—, Karge Wł 50.—, N. N. 43.—, Hrab. Skórzewska 40.—, L. Michalowski 40.—, Personel w miejsce kwiatów na trumnę ś. p. Jarockiego 35.—, Kaźmierski 50.—, St. Zygalska 30.—, Wydawnictwo Polskie 30.—, Nowakowa 30.—, Malczewski 25.—, Gimn. św. Marii Magdaleny 24.—, Urzędniczy P. K. O. 24 50, L. Kruk 20.—, Adamczewski 20.—, Ziolkowski 20.—, M. Pogorzelski 20.—, Radajewski 20.—, K Kamiński 20.—, H. Kujawina 20.—, zamiast powinszowań noworocznych Cichowlas 20.—, Ks. Dr. Kozłowski 20.—, Kurnatowska 15.—, Szumann 20.—, Schmidt 10.—, N. N. 10.—, Pawlikowska 10.—, Księżna Ogińska 10.—, Dybicki St. 10.—, Szumann A. 10.— dla dzieci i 10.— dla ubogich, Andrzejewski M. 10.—, Woźniakówna 10.—, Hansowa 10.—, N. N. 10.—, St. Hubert 10.—, Bożekówna 10.—, Dobrowolski 10.—, Dybicki 10.—, Rembowski 10.—, Górczyńska 10.—, Zimler 10.—, Dr. Kopecki 10.—, Szkoła Przyg. Im M. Brownsford 11.—, Pryw. Szkoła Przyg. Zeńska 9.—, N. N. 5.—, Dybicka 5.—, Domagalski 5.—, Andrzejczak 5.—, M. Winiewiczówna 5.—, St. Lipińska 5.—, W. Skowroński 5.—, N. N. 5.—, Dzierzbicka Luboń 5.—, N. N. 5.—, Załachowski 5.—, Walder Znin 5.—, Nowak 5.—, Klarowiczówna 5.—, Semin. Pryw. Zeńskie 4.80, Danecki 3.—, Górka 3.—, Dąbrowski 3.—, Pilatowski 2.—, N. N. 2.—, Dukiewicz 2.—, Peisert 2.50, A. Kamiński 2.—, Wasilewska 2.—, Lissowski J. 1.—, Aumüller 1.—, Pluciński Trzela 1.—, Durczak 1.—, Szkoła Powsz. VII 050, Czerwiński 1 ulster, 1 marynarkę, 2 jupy, 1 ubranko, 2 p. spodni, Szymański 3 kaptany męskie, 6 podstaniczków damskich, 12 trykotów dziec., 6 p. getrów dz., 6 p. trykotów chłop., 12 par rękawiczek, Lisiecki 8 ubranek, 1 marynarka, Dragoszówna 3 p. pończoch, 1 p. kałesonów, 4 jaczki, Dawid 4 płaszcze, 1 suknia, Pogorzelski zabawki i odzież, Werwicki 10 resztek materiału, Jarczewski & Bartlewicz 3 ubrania, 5 wałków materiału, Święcicka palto chłop., Szuster 4 płaszcze damskie, Polska Centr. Społ. Kol. 15 trykotów damskich, 38 dziecięc., Kreglewski 500 zeszytów, Rynowicki 100 boch. chleba, Weber 10 tabl. czekolady, 10 torebek cukierków, Gadebusch 6 mydeł, Janta Polczyński 1 ctr. mąki, Sikorski skrzynkę makaronu, skrzynkę cykorji, Włpk Fabryka Kawy „Basia“ 2 ctr. kawy, Hurtownia Sp. Spozywc. skrzynka domieszki do kawy, Spółka Handlowa 2 ctr. grochu, „Strahl“ 100 paczek proszku, Karpiński A. 2 skrzynki makaronu, Mrugański 10 struclii, L. Goldenring 25 but. wina.

Wszystkim Szanownym Ofiarodawcom składamy w imieniu najuboższych miasta Poznania serdeczne „Bóg zapłać“.
zw 27 295

Poznański Okręg „Caritas“, Nowy Rynek 13, tel. 55 98.

Za złożone nam dowody współczucia, za liczne wieńce, a szczególnie za oddanie ostatniej przysługi drogiemu nam mężowi i ojcu, ś. p.

Wiktorowi Sieredzkemu

składamy na tej drodze Przew. Duchowieństwu, Tow. Restauratorów. Zw. Tow. Powstańców i Wojaków, wszystkim Krewnym i Znajomym za liczne wieńce i oddanie ostatniej przysługi memu najdroższemu mężowi i synowi, ś. p.

Bóg zapłać!

zw 27308 Rodzina.

Przewielebnemu Duchowieństwu, Władzom Szkolnym, Chórowi Nauczycielskiemu, Koleżankom i Kolegom, Krewnym i Znajomym za liczne wieńce i oddanie ostatniej przysługi memu najdroższemu mężowi i synowi, ś. p.

Edmundowi Szulcowi

i za okazane nam dowody współczucia, składamy na tej drodze serdeczne

Bóg zapłać!

zw 27300 Żona i matka.

Odzież balową i wieczorową

najszybciej czyści chemicznie po niskich cenach

„BARWA“

wł. S. Kałamajski. Pw 8106-1.104

Poznań: pl. Wolności 6, ul. Wielka 18, nar. W. Garbar
Marsz. Focha 49, Wierzbicice 49,
Rynek Jeżycki 1, nar. ulicy Kraszewskiego.

Toruń: ul. Szeroka 21. Ostrów: Rynek 28.
Leszno: Rynek 25. Mosina: Farbiarska.

Chorzy na cukrzycę!

Udzielam bezpłatnej rady, jak można pozbyć się cukrzycy, i stać się znowu zdolnym do pracy.

DR. CASPARY et CO. GDANSK 142.

KINO „METROPOLIS“ Dziś! KINO „METROPOLIS“
w poniedziałek, 12 b. m. wielka premjera

„GRA O MĘŻCZYZNĘ“

Oryginalna komedia filmowa.

W głównej roli: czarująca gwiazda ekranu — Liliana Haid. zw 27307

Na scenie — wielka rewja z całkowitą zmianą programu w wykonaniu artystów scen polskich z b. prima-
wioną operetki poznańskiej p. Melą Grabowską na czele. — Seanse o godz. 5-ej, 7-ej i 9-ej wieczorem

PARCELA

śliczna, 800 m², ogrodzona parkanem, drzewa owocowe, agrest i świętojanki, tanio na sprzedaż na Wniarach, m² 5.— zł. Wpłaty 3 000 zł. Adres wskazuje Kurjer pod zw 27 304

Który z pp. administratorów

przyjąłby syna mego lat 22 (z rodziny ziemiańskiej) — z 2-letnią praktyką, posiadającego zamilowanie do gospodarstwa jako praktykanta lub wolontariusza za wynagrodzeniem z mej strony 200—250 zł. miesięcznie. Zależy na dobrym rolniku, któryby się nim szczerze zajął. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zw 27 295

Większa fabryka kapeuszy damskich i hurtownia dodatków modniarskich **poszukuje**

ZASTĘPCY

zaraz. Zgłoszenia do eksp. Kurjera pod zw 27 301

Dzierżawa!

HAJATEK ZIEMSKI 900 mórg ziemi, bonit. 4,00 mk., drenażowa, w tem 56 mórg łąk, koni 25, bydła 50, dojek 30, nowy garnitur parowy, Fordson, martwy nadkompletny. Zabudowania masyw, pałac 8 pokoi, 8 mórg parku, 1 1/2 km. od stacji i szosy. Tenuta 85 funtów żyta z morgi. Do objęcia potrzeba 120 000 zł. przy wpłacie 70 000 zł. Na informację znaczek 25 gr. załączyć. Zgłoszenia **Dom Rolniczo-Osadniczy, Kepno, telefon 70.** zw 27 306

Poszukujemy zaraz

fachowych inspektorów i zastępców (akwizytorów).

Wynagrodzenie stałe i prowizja. Reflektuje się tylko na pierwszorzędną siłę, dobrze ustosunkowaną. Oferty do „Par” Katowice, Dyrekcja 10, pod: „Stanowisko”. Pw 8 337-71,11

Powazne tow. Ubezpieczeń w Katowicach

energicznego, inteligentnego fachowca

na kierownika biura dla działów: samochodowego, nieszczelnych wypadków, odpowiedzialności cywilnej, ogniowego i kradzieżowego. Znajomość prowadzenia samodzielnie korespondencji w języku polskim i niemieckim konieczna. Reflektuje się tylko na pierwszorzędną siłę, prawnicy mają pierwszeństwo. Oferty z dokładnym życiorysem, podaniem kursu naukowego, referencyj i wymagań kierować do: „Par”, Katowice, ul. Dyrekcja 10, pod: „Stanowisko”. Pw 8 336-71,12

I. F. 9/28. WYWOŁANIE. Mistrz rzeźniczy Ignacy Jończyk w Moszczenicach pow. Piotrków, dawniej w Buku, postawił wniosek o wywołanie listów hipotecznych dla hipotek: a) 6000 mk. z 6 1/2% odsetkami zapisane w księdze wieczystej Buk tom I wykaz liczb 15 dział III pod liczbą 32 na rzecz Banku Ludowego, Sp. z o. edp. w Poznaniu-Jeżyce; b) 5000 mk. z 5% odsetkami zapisane w księdze wieczystej Buk tom I wykaz liczb 15 dział III pod liczbą 33 na rzecz Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu. Posiadacza tych dokumentów wzywa się, by najpóźniej w terminie w dniu 16 marca 1931 r. godz. 11 przed połudn. w podpisanym Sądzie, pokój liczb 20, swoje prawa zgłosił, w przeciwnym bowiem razie nastąpi unieważnienie dokumentów. Grodzisk, dnia 23 grudnia 1930 r. Sąd Powiatowy. nw 6 770

I. F. 3/30. I. WYWOŁANIE. Kazimierz Wąsowicz, mistrz stolarski w Buku, zastęp. przez adwokata Dr. Majchrzyckiego w Grodzisku, postawił wniosek na wywołanie listu hipotecznego dla hipoteki 4000 mk. z % zapisanej na nieruchomości Buk wykaz liczb 100 pod liczbą 11 dla Banku Ludowego w Buku. Posiadacza tego dokumentu wzywa się, by najpóźniej w terminie w dniu 16 marca 1931 roku przed południem o godz. 10,30 w podpisanym Sądzie, pokój liczb 11 odbył się mającym, swoje prawa zgłosił i dokument ten przedłożył, w przeciwnym bowiem razie nastąpi unieważnienie dokumentu.

II. WYWOŁANIE. Walentyna Wąsowiczowa ur. Trenner w Buku, zastęp. przez adwokata Dr. Majchrzyckiego w Grodzisku, wniosła o wywołanie wierzyciela hipoteki zapisanej na jej nieruchomości Buk wykaz liczb 101 w dziale III pod liczbą 15 dla Maksy Jonasa, dawniej w Poznaniu, obecnie nieznanego miejsca pobytu. Wyżej wymienionego wierzyciela wzywa się, aby najpóźniej w terminie wyznaczonym na dzień 16 marca 1931 r., przed poł. o godz. 10,30 w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 11, swoje prawa do powyższej hipoteki zgłosił, w przeciwnym razie zostanie ze swymi prawami wykluczony. Grodzisk, dnia 16 grudnia 1930 r. Sąd Powiatowy. nw 6 768

PRZETARG PRZYMUSOWY

We wtorek, dnia 13 stycznia 1931 roku, o godzinie 9,30, w Swarzędzu przy ul. Dworcowej 7, sprzedam publicznie najwięcej dającym za gotówkę:

leżankę. nw 6 723
H. Prusiński, kom. sąd. Poznań, ul. Bydgoska 2

PRZETARG PRZYMUSOWY

We wtorek, dnia 13 stycznia 1931 roku, o godz. 14,45, w Swarzędzu pow. Poznań, sprzedam publicznie najwięcej dającym za gotówkę:

regulator, gablotę, stół z aparatem do piwa, 4 stoły, 12 krzesel, stół składowy. nw 6 721
Zbiórka w Rynku.
H. Prusiński, kom. sąd. Poznań, ul. Bydgoska 2.

L. cz. I. K. 2/30. **PRZETARG PRZYMUSOWY.** Nieruchomość położona w Grodzisku i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Grodzisk tom II wykaz liczb 72 na imię Jadwigi Wellenroowej ur. Rabskiej w Grodzisku, zostanie dnia 9 marca 1931 r. o godz. 10,30 przed południem wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 20. Nieruchomość składa się z zabudowanego podwórza przy ul. Rakoniewickiej obszaru 0,8323 ha, mapa i parcella 99/67 100/68, czystego dochodu gruntowego 4 tal. 39/100 wartości użytkowej budynków 1335 zł. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 8 marca 1930 r. Grodzisk dnia 15 grudnia 1930 r. Sąd Powiatowy. nw 6 769

PRZETARG PRZYMUSOWY

W środę, 14 stycznia 1931 r., o godz. 1-szej, ul. Dąbrowskiego 81, w podwórzu sprzedam publicznie najwięcej dającym:

samochód ciężarowy mniejszy z motorem „Opel”. nw 6 718
W. Trzeciak, kom. sąd. Poznań, ul. Młyńska 3, tel. 51 18.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W środę, 14 stycznia 1931 r., o godz. 11-ej, ul. Fr. Ratajczaka 28, I., sprzedam publicznie najwięcej dającym:

kanapę, 2 fotole, 2 taboreciki i obraz. nw 6 719
W. Trzeciak, kom. sąd. Poznań, ul. Młyńska 3, tel. 51 18.

PRZETARG PRZYMUSOWY

We wtorek, dnia 13 stycznia 1931 roku, o godz. 14-tej, w Swarzędzu przy ul. Zamkowej 16, sprzedam publicznie najwięcej dającym za gotówkę:

6 krzesel, leżankę z nakryciem. nw 6 720
H. Prusiński, kom. sąd. Poznań, ul. Bydgoska 2

PRZETARG PRZYMUSOWY

We wtorek, dnia 13 stycznia 1931 roku, o godz. 13-tej, w Swarzędzu, Rynek, sprzedam publicznie najwięcej dającym za gotówkę:

2 gotowalnie w obsłudze w damskim salonie fryzjerskim. nw 6 722
Zbiórka w Swarzędzu przed Ratuszem.
H. Prusiński, kom. sąd. Poznań, ul. Bydgoska 2.

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W środę, dnia 14.1.1931 r., o godz. 11-tej, przy ulicy Sielskiej odbędzie się sprzedaż za natchmiastową zapłatą:

5 maszyn do obróbki drzewa, maszyny do pisania i biurka. nw 7 018
Obejrzeć można 15 minut przed sprzedażą.
Zbiórka o godz. 10,45 przy ul. Sielskiej narożnik szosy okrężnej.
Poznań, dnia 10 stycznia 1931 r.
MAGISTRAT XIII/4.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (naprzykład: z 18924, n 2735, d 1790)
I l. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

1 SPRZEDAŻE

Gramofony!
Płyty gramofonowe mechaniczmy
Sprzedają po cenach najniższych Feliks Białost. Woźna 12 Pw 9099-1,30

Antyki
wielki wybór. Powitowa 22. sklep Pw 7630-87,858

Futro
łapki karakulowe okazują się na sprzedaż. Kantaka 8. Salon Mód. Pw 53 791

Sprzedam
futro piżmowe brzuski bardzo tanio, dwa pieczyki gazowe i dwa pierzki do grzania żelaz. stół krzewicki. Ratajczaka 33. II. lewo. zw 54 558

Dom
handlowy, centrum, dochód roczny 10 000. cena 50 000 gotówką. Szarek. Bydgoszcz, Dworcowa 90. zw 54 793

Składy
Stary Rynek — objęcie 3.200; Wielkie Garbary — 2.200; spiesznie sprzedaż Rutkowski Polzórna 12 b. parter. zw 55 142

Zakład
fryzjerski, pokój, kuchnia, tanio sprzedam. Adres wskazać Kurjer zw 55 144

Na
sprzedaż elegan. sukienki m. składowa (rokoko). Chwaliszewo 78, IV. piętro, lewo. rw 12 748

Restauracja
w Poznaniu przy ruchliwej ulicy sprzedam lub zamienię na dom na prowincji. Piękary 18 I., prawo zw 55 189

Z powođu
wyjeżdżając z granicy sprzedam skład kolonialny z przykleśtem dużym mieszkaniem zaraz. Zgłoszenia do Kurjera zw 55 197

Restauracja
na Chwaliszewie 3.500. Dutkiewicz, Chwaliszewo 70. zw 55 190

Praktykę dentystyczną
dobrze zaprowadzoną w Poznaniu, mieszkaniem 5 pokojowym, z całym urządzeniem lub bez sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zw 55 200

Twardg
oddam. K. Woleki, młeczarnia w Kostrzynie. zw 54 467

Futro
piżmowe (czarne poszyte) tanio sprzedam. Ul. Dąbrowskiego 911, III., lewo. zw 54 860

Teren
19 000 m² przy stacji Poznań, z możliwością wbudowania łazienki nadający się na składnice wszelkiego rodzaju korzystnie to sprzedam. Oferty do Kurjera zw 54 974

Gościniec

składem kolonialnym duża sala do zabaw, w. sztatem rzeźniczym, kompletnym urządzeniem sliwym ogrodem 3 morgi ziemi, w dużej wiosce, jedyny sam bez konkurencji na 6 lat. Miesięcznie 70 złotych. Objęcie z towarami 4 000, w tem 1 500 złotych kaucji. Osobiście zjadalem. Spiesznie zgłoszenia Nowak, Poznań Górna W. lida 50, pierwsze piętro. zw 53 765

Manekiny
damskie, mekkie sprzedam. Sobczak Słusarska 5. zw 53 483

Konia
dobrego sprzedam. Staroleka, ul. Romana Maza, Stan. Błaszak. zw 54 340

Sypialnie
lustrami, marmurem, lóżka orzechowe bardzo tanio sprzeda. Stolarnia, Kwiatowa 6. zw 54 840

Słubne
obraczki, podarki imieninowe, za roczny od 10 do 100 zł poleca Chwilkowski, Św. Marcina 40. zw 55 164

Pianino
krzyżowe, Woźna 10 podwórzu prawo, III. zw 55 168

Balowe
suknie eleganckie okazują się tanio. Salon Mód Pani Hanki, Gwarng 11. Hw 60

Bernardyna
sprzedam. Bittner, Wierzblicze 23. zw 54 953

Meble
używane oraz inne przedmioty sprzedaje i kupuje Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3 telefon 11-44. Pw 8101-1,65

Wroniecka 24
znajduje się Hurtownia Porcelany. Tamże sprzedaż wyłącznie Cmiełowski Porcelany bez wyjątku każdemu. Potem składowi tylko 10 groszy, umywalki 7 1/2 zł; noże widelce tuzin 23 1/2 zł. — Różne prezenty jak najtaniej. — Szkło, porcelana dla restauratorów zupełnie tanio. zw 55 090

0,60 zł
1 litr nafty. Centrala Spożywcza ul. Wroniecka 12. nar. ul. Sławnej telefon 27-43. rw 12 740 I

Frak
plaszcz sprzedam tanio. Zgłoszenia Kurjer zw 54 976

Grant
ca. 33 000 m² i połączeniem kolejowym w Poznaniu korzystnie na sprzedaż. Oferty do Kurjera zw 54 975

Szafa
żelazna na sprzedaż. Młyńska 9, II., prawo. zw 55 017

Folwark 235 morgowy

5 km. od Jarocina z żywym i martwym inwentarzem masywnymi budynkami na sprzedaż. Cena 135 000. wpłaty 70 000 reszta długoterminowa hipoteka. Agenci wykluczeni. Oferty Kurjer zw 54 961

Piec
kafłowy przenośny. Kochanowskiego 17. zw 54 957

Futro
do podróży dla szoferów, kilka kurtek z kożuchem, okazują się tanio. Ul. Wielka 6 w podwórzu. I. piętro. zw 54 956

Balowa
sukienki przyski model, nowa oraz smoking, tania. Marszałka Focha 83 I. Majkowska zw 54 951

Domek
dwa pokoje, dwie kuchnie, morza ziemi, 15 minut od dworca. Oberniki za 4 000. Zgłoszenia Kurjer Poznański zw 55 000

Plaszcz
damski. Tyrakowska, Mielżyńskiego 22. zw 54 520

Leica
aparatus fotograficzny sprzedam. Matejki 51 III. prawo zw 55 022

Restauracja
wyszynk wódek sprzedam. Wskaże Kurjer zw 55 004

1,75 zł
pół kg. najlepszego smalcu amer. Centrala Spożywcza ul. Wroniecka 12. nar. ul. Sławnej. telefon 27-43. rw 12 742-3

Smoking
dobry tanio sprzedam. Łakowa 18 a. IV., lewo. zw 55 090

Motor
ropowy, stojący 15 konny, mało używany wraz z 8-letnim kamieniem piaskowym 113 ctr. przemiatu do 15 ctr. na godzinę, zaraz na sprzedaż. Można obejrzeć w biegu. Cena podlega ugodzie. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 55 034

Kostjum
rosyjski damski i mekki na bal maskowy, do tego czerwone buty korzystnie na sprzedaż. — Gwarna 15, II., lewo. Pw 8 338-2,6

Fortepian
dobrze utrzymany 500 zł sprzedam. Drużbackiej 1, parter. Pw 8 332-53,49

Dom
parterowy, składem mieszkaniem w Szamotułach za 10 000 zł. wpłaty połowę, sprzedaż. Dąbek, Poznań, Wielkie Garbary 54. rw 12 750

Dom
3 morgi ziemi, przy lesie, ładne letnisko, dom pod dachówką, cena 4 000 zł. wpłaty 2 500 zł. Zgłoszenia Dom Rolniczo Osadniczy, Kepno, ul. Nowa 261, telefon 70. zw 55 220

Mereżkarka

Singera korzystnie na sprzedaż. Smilowska Kocian zw 54 516,7

Klubowy
zarnitur elegancki jak nowy, tania. Skierska, Wrocławska 17. I. zw 55 053

Biblioteka
biurko, stół, sześć krzesel, obraz, dywan sprzedam. Adres Kurjer zw 55 061

Sprzedam
zaraz bufet w kinie. Adres Kurjer zw 55 063

CHRUBERT ADAMCZAK
Deseniowe jedwabie za bezcen

Modne wzory Crepe de Chine 9,50. Najnowsze wzory Crepe Metour 12,50. Fular jedw., najładniejsze wzory 7,50. Fular jedw. na abażury 13,50. Vuille Nilon (rozczny druk) 13,50. Tylko podczas tygodnia jedwabiu. Stary Rynek 85, narożnik ul. Rynekowej. Pw 8109-2,2

Skład
fryzjerski sprzedam. Adres Kurjer zw 12 758

Gramofony
płyty, przybory najniższe ceny

Bruzdziński i Ska, Wielka 18. zw 55 210

Restauracja
z mieszkaniem korzystnie do na bycia. Centrala Plac Sapieżyński 7, I. zw 55 220

Dorożkę
samochodową z koncesją lub samą koncesję korzystnie sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zw 55 221

Zwijam
hodowlę drobitu rasowego oddaje karmazynowi 8 zł. importowane z Danji 20 zł. zielonogłowi 6 zł. za sztukę. Zielakowa Unisław zw 55 223

Piekarnia
w Poznaniu z mieszkaniem na sprzedaż. Adres Kurjer zw 55 225

Gospodarstwo
70 mórg 3 km. od Poznania sprzedam. Oferty Kurjer zw 55 137

Koncesję
samochodową sprzedam. Oferty Kurjer zw 55 048

Willa
w niekiem położona przy stawie Poznań Główna, 7 pokoi z centralnym ogrzewaniem jest na sprzedaż. Oferty Kurjer zw 55 236

Smoking
prawie nowy do sprzedania tania Kwiatowa 4 III. prawo zw 55 134

5 KUPNA

Kupię
sypialnie używaną. Zgłoszenia Kurjer zw 54 954

Maszyny
do szycia używane kupię, dobrze zapłaci. Wolnica 45 I., lewo. zw 55 295,6

Skład
cukierków pusy lub towaram przy ruchliwej ulicy kupię. — Adres Kurjer rw 12 740

Szydł godło
drewniane 4 1/2 mtr x 50 cm. kupię. Oferty cena Kurjer zw 55 224

Psa
podwórzowego, ostrego kupię. Oferty podaniem ceny „Par”, pod 1.150. Pw 8 330-1,150

Mleko
potrzebne zaraz od 200 do 500 litrów. Zgłoszenia do Kurjera zw 55 258

Sypialkę
mower niedrogo kupię. Oferty Kurjer zw 55 262

Maszynę
do szycia natchmiast kupię. — Oferty Kurjer zw 55 141

6 KAMIENICE

Kamienica
dwupiętrowa w Mosinie do sprzedania. Cena 15 000 zł. — Wpłata podług umowy. Zgłoszenia: Pikulik, Poznań, Marszałka Focha 193. zw 54 352

Zamienie
kamienice w Poznaniu na Bydgoszcz lub Gdynię. Oferty Kurjer zw 54 915

Wille
kupię. Oferty cena, wpłaty Kurjer zw 55 064

Kamienicę
dochód 15.500, wpłaty 80.000, sprzedaż 147.000. Małecki, Poznań, Rybaki 20 a. zw 55 180

7 PIENIADZ

Pożyczki
5 tysięcy poszukuje na budowie. Zgłoszenia Kurjer zw 54 509

500 zł
kancji, wstąpi na wkroczyć uczciwy i rzetelny kucharz jako kierownik restauracji, hotelu gdzie brak uczciwego zarządu. Zgłoszenia do Kurjera zw 54 795

4 000 — 6 000 dolarów
dam na hipotekę kamienicy — Zgłoszenia do Kurjera zw 54 160

Kto
dopomoże wdowie, posiadającej mieszkanie, pożyczka 50 zł na krótki czas, Gwarancja, procent. Oferty Kurjer zw 55 116. Umowa ustnie.

Hipoteka

do 20 tysięcy dam na dom w Poznaniu. Oferty Kurjer zw 55 054

Współnika
do 8 000 na powiększenie stolarni. Oferty Kurjer zw 55 230

Współnika
do 1 000 złotych przyjmie poważna firma handlowa — W-każe Wszczępolska Agencja Długa 5. zw 55 232

Poszukuję
potrzebki 3—5 tysięcy na dom przy Poznaniu. Za procent mogę dać mieszkanie. Oferty Kurjer zw 55 234

Współnika
do fabryki cukrów w Gdyni poszukuje na powiększenie warowni. Oferty pod 100 Ekspozytura Kurjera Poznańskiego w Gdyni. zw 7 022

8 DO WYNAJĘCIA

2 mieszkania
po 3 pokoje i mieszkanie po 2 pokoje zaraz do wydzierżawienia od gospodarza. Stacja kolei Czerwonak. Oferty Kurjer zw 54 233

Mieszkanie
jednopokojowe i pokój z kuchnią wynajmie. Gospodarz Tytyk ulica Jeżycka 26. zw 54 712

Mieszkanie
1, 2, 3 pokojowe z kuchnią oraz skład, nadający się na filię piekarni, bez konkurencji, później piekarnia, zaraz. Adres Kurjer zw 55 070

Sołacz
Mazowiecka 61, dwa mieszkania 4 pokojowe komfortowe z przy należnościami do wynajęcia. zw 55 085

Dwupokojowe
kuchnia, łazienka, gaz, elektryka, parkiet, willa, blisko Teatru Wielkiego. Czynn zgróy 2 500 zł. Kurjer zw 55 213

Piec pokoi
centrum dla lekarza lub adwokata, odda Czarnecki, Ratajczaka 13. zw 55 131

500
pokój, kuchnia, Ag

51000

nakładu posiada tygodnik
Ilustracja Poznańska i Nowiny Sportowe.

OGŁOSZENIA

przedsiębiorstw z masową produkcją, przeznaczoną dla najszerszych warstw, znajdują w nim najodpowiedniejszy organ. Zamówienia wprost i przez wszystkie agencje ogłoszeniowe upraszamy do każdego poniedziałku godziny 10 przed poł.

Drukarnia Polska S. A. w Poznaniu
św. Marcin 70.

Mieszkania
2 pokoje, kuchnia 1800, w ten rok dzierżawa; 3 pokoje, kuchnia komfort, 3.000, centrum, zaraz do objęcia. „Labora”, Ratajczaka 9, II. zdw 55 119

9 SZUKA MIESZK.

Małżeństwo
poszukuje pokoju z kuchnią lub bez kuchni w Poznaniu lub okolicy za czynsz miesieczny Oferty Kurjer zdw 54 995

Poszukuje
3-5 pokoi wprost do gospodarza Jeżyce, centrum Łazarz lub Wilga. Zgłoszenia Kurjer zdw 55 013

1-2
pokojowego, kuchni, Łazarz, poszukuje bezpośrednio inteligentne małżeństwo. Dzierżawa naprzód. Możliwe sublokatorstwo używaniem kuchni, pomieszczeniem słuszej. Oferty zdw 55 028

Trzypokojowego
poszukuje, mogą być meble Oferty Kurjer zdw 55 139

5-6
pokoi bez odstepnego za czynszem miesiecznym do 300 zł od gospodarza. Spieszne oferty zdw 55 165

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Mieszkanie
6 pokojowe z przynależnościami przy ul. 27 Grudnia, obok Placu Wolności, zamienie na 3 pokojowe względnie większe w okolicy Placu Sapińskiego Oferty do Kurjera pod zdw 54 934

11 POKOJE UMEBL.

Pokój
dla pani i wspólny z własną pościelą od zaraz. A. Dobrowolska, ul. Wodna 5, II p. zdw 54 290

Dla
dwóch panów pokój wolny Sta chowak Wierzbice 23, zdw 54 463

Pokój
elektrycznością wynajme inteligentnym. Wielgoszowa Słowackiego 37, zdw 54 897

Pokój
Skryta parter, lewo, zdw 54 657

2 osobowy
ładny pokój, Polna 13, I p. zdw 54 652

Pokój
tanie wynajme. Pocztowa 26, IV, lewo, zdw 54 650

Frontowe
panom, Dąbrowskiego 64, parter, lewo, zdw 53 390

Pokój
umeblowany, elektryczność Skryta 10, III, prawo, zdw 54 930

Pokój
dla 2 panów zaraz, Wiśniewski, Kraszewskiego 8, zdw 54 971

Pokój
frontowy, Obierżek przed południem, Młyńska 9, I, prawo, zdw 55 016

Pokój
dla małżeństwa Polna 26, II, zdw 55 228/9

Dwuosobowy
piętnastoletni student (Kochanowski) 22, II, prawo, zdw 55 019

Pokój
dobrze umeblowany, niekrepujący elektryczność, łazienka Wierzbice 51, wysoki parter lewo, zdw 54 905

Pokój
umeblowany, Matejki 6, I, lewo, dom ogrodowy, zdw 55 035

1-2
pokoi od 15, małżeństwu, Focha 41, III, lewo, zdw 55 037

Pokój
z elektrycznością I, prawo, Strzelecka 5, zdw 55 038

Pokój
mały, zobaczyć 10-4, Młyńska 3, IV, prawo, zdw 55 055

Pokój
do wynajęcia dla 2 panów, Długa 4, podwórko prawo parter lewo, zdw 55 057

Pokój
ładny, frontowy, elektryczność, łazienka, dobrem utrzymaniem, światło, opa! 200 złotych, Strzelecka 12, III, lewo, zdw 55 059

Śródmieście
jedno dwuosobowy z utrzymaniem, bez Sieradzka, ulica Strzelecka 25, zdw 55 072

Elegancki
pokój (elektryczność) wynajme, Jeżycka 41, II, lewo, zdw 55 073

Pokój
umeblowany, Frynkowski, Patrona Jackowskiego 29, III, lewo, zdw 55 078

Centrum
pokój dobrze umeblowany, elektryczność, łazienka, wynajme, Aleje Marcinkowskiego 17, I, prawo, zdw 54 581

Pokoje
wynajme, Długa 10, II, lewo, zdw 54 816

Pokój
elektryczność, łazienka, Ratajczaka 11 a, 3 wejście, Hauflfe, zdw 54 899

Dwuosobowy
niekrepujący bez pościeli wynajme paniom, Adres Kurjer zdw 55 041

Dwuosobowy
bez pościeli panom, Golebniak Bukowska 33, zdw 55 051

Na
wspólny panienki, Wielkie Garbary 21, Filarska, zdw 55 151

Pokój
niekrepujący, elektryczność, Szweska 9, III, lewo, zdw 12 761

Pokój
umeblowany, frontowy wynajme, Dybizański, Wielkie Garbary 21, zdw 12 753

Elegancki
pokój, Wielka 15, III, lewo, zdw 12 754

Dwie
osoby na pokój z niekrepującym wejściem od 15, 1, Wiśniewski, Żydowska 28, zdw 12 759

Pokój
Półwiejska 38a, III, lewo, zdw 55 081

Pokój
zaraz, Piekary 20 21, I, piętrowo, prawo, zdw 55 083

Ładny
ciepły 2 osobowy, Matejki 1, I, zdw 55 089

Elegancki
czysty, Małeckiego 17, I, lewo, zdw 55 208

Przyjmie
panie na pokój z Dąbrowskiego 27, I, Kulczyńska, zdw 55 209

Eleganckie
słoneczne 2 pokoje umeblowane parterowe, najchętniej bezdzietnemu małżeństwu odda Jaskowska, Strzelecka 14 a, zdw 55 214

Dwuosobowy
Matejki 45, II, lewo, zdw 55 215

Pokój
umeblowany na 2 osoby zaraz do wynajęcia, Warchlewski, Przeczynica 2, zdw 55 222

Przód
elektryczność ciepły panom Małeckiego 31, III, zdw 55 266

Wspólny
Łakowa 16, III, prawo, zdw 55 293

Panienkę
na wspólny pokój, Nowakowska, św. Marcin 21, zdw 55 235

Pokój
dla 1-2 studentów, Śniadeckich 6, III, piętrowo, drzwi środkowe, zdw 55 124

Panu
solidnemu, inteligentnemu eleganckiemu, duży pokój, Wielkie Garbary 29, III, lewo, zdw 55 125

Przyjmie
panienki na pokój, Stary Rynek 10, wchód Kurzenowa IV, piętrowo, zdw 55 126

Pokój
inteligentnemu panu, Długa 3, II, prawo, zdw 55 127

Pokój
dwom, trzem młodym, elektryka utrzymanie, bez, Wrocławka 19, II, front, zdw 55 128

Pokój
jedno i dwuosobowy, Białkowska, Grunwaldzka 11, zdw 55 129

Centrum
frontowy pokój 1-2 inteligentnym, stanowisku wynajme, Wejście niekrepujące, Mielżyńskiego 22, I, zdw 55 132

Pokój
zaraz, Poznańska 56, parter, prawo, zdw 55 133

Pokój
umeblowany wynajme zaraz, Bukowska 9, I, piętrowo, lewo, zdw 55 135

Czysty
frontowy pokój dla solidnego pana, Działyńskich 2, III, prawo, zdw 55 138

Pokój
wspólny panu Plac Nowomiejski 10 b, I, zdw 55 046

Drugiego
pana, Piekary 4, III, zdw 55 049

Pokoje
umeblowane dla małżeństwa poleca Biuro Handlowe, Kantaka 1, II, zdw 55 256

Śródmieście
pokój utrzymaniem, Podgórna 2a, III, prawo, zdw 55 259

2 pokoje
umeblowane na wysokim parterze, front, elektryczność, łazienka, wynajme zaraz, Bodzan, Waly Jagiello 3, zdw 55 260

Skromny
pokój do wynajęcia zaraz, Bodzan, Łakowa 10, zdw 55 261

Mielżyńskiego 25 a
II, prawo, pokój bez pościeli, zdw 55 230

Pokój
frontowy 2 osobowy z utrzymaniem lub bez oraz 1 mały na 1 osobę, Ul. Jasna 5, II, prawo, zdw 55 153

Lepszy
panom 1, II, Łakowa 13, front, II, prawo, zdw 55 158

Korzystnie
ciepły pokój 1-2 osobom (utrzymaniem), Matejki 1, III, zdw 55 179

Pokój
duży, centralne, do wynajęcia, Matejki 60, II, prawo zdw 55 175

Mielżyńskiego
25 a, III, prawo, pokój niekrepujący, zdw 55 170

Pokój
umeblowany, Patrona Jackowskiego 3, zdw 55 171

Pokoje
Gwarna 8, III, prawo, zdw 55 203

Pokój
umeblowany do wynajęcia zaraz, św. Marcin 56, dom tylny, podwórko prosto, III lewo, zdw 55 201

Pokój
do wynajęcia, Drodźewska, Plac Nowomiejski 9, zdw 55 095

Pokój
umeblowany wynajme, Kabat, Piekary 24, zdw 55 121

Pokój
elegancko umeblowany na jedną lub dwie osoby do wynajęcia, Ul. Konopnickiej 8, parter, zdw 55 114

2 pokoje
frontowe, elektryka, razem, oddzielnie zaraz, później do wynajęcia, Zielona 1, parter prawo, zdw 55 115

Małżeństwa
pokój lub panom zaraz, — Adres Kurjer zdw 55 112

Pokój
Marcin 13, Smiechowska, zdw 55 111

Pokój
Kozłowska, Focha 38, zdw 55 106

Pokój
dwuosobowy, Działyńskich 8, II, lewo, zdw 55 102

Pokój
do wynajęcia, Reya 5, II, prawo, poprzeczna Słowackiego, Jeżyce, zdw 55 103

Niekrepujący
umeblowany dla małżeństwa, Maćkowiakowa, Krzyżowa 8, zdw 55 193

Pokój
duży, jasny dla 2, używalność kuchni, św. Wojciech 22 24, III, prawo, zdw 55 190

„Informator” poleca pokoje
Ratajczaka 15 (Pasaż), zdw 55 183

Pokój
małżeństwu, Prąbyska, Traugutta 5, zdw 55 185

Pokój
wynajme, Garczyński, Matejki 6, zdw 55 147

Dwuosobowy
Śniadeckich 9, II, środek, zdw 55 148

Słoneczny
lepszymu panu wynajme, Górna Wilda 52, II, piętrowo, prawo, zdw 55 145

Dwuosobowy
15 stycznia, Skarbowska 19, Wasilewska, zdw 55 143

Pokój
ciepły, słoneczny 2-3 osobom utrzymanie lub nie, zaraz wynajme, Grunwaldzka 17, I, zdw 55 160

Pokój
próżny śródmieściu dla małżeństwa od 15 I, do wynajęcia — Adres wskaże Kurjer zdw 55 161

Panienkę
utrzymaniem lub bez, Kochanowskiego 23, II, lewo, zdw 55 162

Mały
pokój od 15, I, wolny Orzeszkowej 2, I, zdw 55 155

12 SZUKA POKOJU

Pokoju
skromnego z pościelą poszukuje od 15 bm, urzędnik Okolica ul. św. Czesława Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 54 994

„Informator” poszukuje pokoi
Ratajczaka 15 (Pasaż), zdw 55 187

Przyjezdny
pan szuka niekrepującego, eleganckiego pokoju, Warunek: wejście z klatki schodowej. Oferty Kurjer zdw 54 985

Pokoju
jednosobowego śródmieście, w solidnym domu, dla studentki Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 54 982

Małżeństwo
bez dzieci poszukuje pokoju umeblowanego lub próżnego z używaniem kuchni, pościel frany własna, od 1 II Oferty Kurjer zdw 54 920

Pokój
frontowy 2 osobowy z utrzymaniem lub bez oraz 1 mały na 1 osobę, Ul. Jasna 5, II, prawo, zdw 55 153

Lepszy
panom 1, II, Łakowa 13, front, II, prawo, zdw 55 158

Korzystnie
ciepły pokój 1-2 osobom (utrzymaniem), Matejki 1, III, zdw 55 179

Pokój
duży, centralne, do wynajęcia, Matejki 60, II, prawo zdw 55 175

Mielżyńskiego
25 a, III, prawo, pokój niekrepujący, zdw 55 170

Pokój
umeblowany, Patrona Jackowskiego 3, zdw 55 171

Pokoje
Gwarna 8, III, prawo, zdw 55 203

Pokój
umeblowany do wynajęcia zaraz, św. Marcin 56, dom tylny, podwórko prosto, III lewo, zdw 55 201

Pokój
do wynajęcia, Drodźewska, Plac Nowomiejski 9, zdw 55 095

Pokój
umeblowany wynajme, Kabat, Piekary 24, zdw 55 121

Pokój
elegancko umeblowany na jedną lub dwie osoby do wynajęcia, Ul. Konopnickiej 8, parter, zdw 55 114

2 pokoje
frontowe, elektryka, razem, oddzielnie zaraz, później do wynajęcia, Zielona 1, parter prawo, zdw 55 115

Małżeństwa
pokój lub panom zaraz, — Adres Kurjer zdw 55 112

Pokój
Marcin 13, Smiechowska, zdw 55 111

Pokój
Kozłowska, Focha 38, zdw 55 106

Pokój
dwuosobowy, Działyńskich 8, II, lewo, zdw 55 102

Pokój
do wynajęcia, Reya 5, II, prawo, poprzeczna Słowackiego, Jeżyce, zdw 55 103

Niekrepujący
umeblowany dla małżeństwa, Maćkowiakowa, Krzyżowa 8, zdw 55 193

Pokój
duży, jasny dla 2, używalność kuchni, św. Wojciech 22 24, III, prawo, zdw 55 190

„Informator” poleca pokoje
Ratajczaka 15 (Pasaż), zdw 55 183

Pokój
małżeństwu, Prąbyska, Traugutta 5, zdw 55 185

Pokój
wynajme, Garczyński, Matejki 6, zdw 55 147

Dwuosobowy
Śniadeckich 9, II, środek, zdw 55 148

Słoneczny
lepszymu panu wynajme, Górna Wilda 52, II, piętrowo, prawo, zdw 55 145

Dwuosobowy
15 stycznia, Skarbowska 19, Wasilewska, zdw 55 143

Pokój
ciepły, słoneczny 2-3 osobom utrzymanie lub nie, zaraz wynajme, Grunwaldzka 17, I, zdw 55 160

Pokój
próżny śródmieściu dla małżeństwa od 15 I, do wynajęcia — Adres wskaże Kurjer zdw 55 161

Panienkę
utrzymaniem lub bez, Kochanowskiego 23, II, lewo, zdw 55 162

Mały
pokój od 15, I, wolny Orzeszkowej 2, I, zdw 55 155

13 LOKALE

Lokal
handlowy, duży Plac Wolności, obszerne sutereny, w powód wyjazdu zaraz odstąpię Zgłoszenia zdw 54 210

3 próżne
pokoje na biura w śródmieściu poszukiwane. Oferty z podaniem ceny Kurjer zdw 54 536

Lokal handlowy
w śródmieściu na II piętrze, nadający się na przedstawicielstwo lub tp, przedsiębiorstwa do wyjęcia. Zgłoszenia uprasza się skierować do Kurjera zdw 54 959

Lokal handlowy
w najlepszym punkcie miasta na I, piętrowo, oddam tylko poważnym reflektantom. Zgłoszenia uprasza się skierować do Kurjera zdw 54 958

Pokój
na biuro z używaniem telefonu oddam Sebel, Sew. Mielżyńskiego 4, II, zdw 54 993

Ubikacje
przemysłowe do wynajęcia, Nowak, Kopernika 4, zdw 54 973

Dwie
ubikacje parterowe, wejście z podwórka, na cele handlowe na trzymiast do wynajęcia, Ulica Wodna 3, H. Walter, zdw 55 213

2 jasne pokoje
na parterze z wejściem wprost ze schodów na biura zaraz do wynajęcia, Ul. Słowackiego 18, Tamże garaż do wynajęcia Pw 7 509-50.106

14 DZIERŻAWY

Skład
z pokojkiem do wynajęcia na korzystnych warunkach, Fr. Wawrzyniakówna Gnieźnieńska 74, telefon 14 16, zdw 54 988

Skład
z mieszkaniem w rynku zaraz do wydzierżawienia, czynsz miesieczny 50 zł. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 55 235

Piekarnia
połączona kolonjalką z kompletnym urządzeniem, dobrze prosperująca, przy Poznaniu, za rocznym czynszem 1.900 złotych spieszenie wydzierżawi „Pawilon”, Marszałka Focha 15, zdw 55 036

51000
nakładu posiada tygodnik
Ilustracja Poznańska i Nowiny Sportowe.
OGŁOSZENIA
przedsiębiorstw z masową produkcją, przeznaczoną dla najszerszych warstw, znajdują w nim najodpowiedniejszy organ. Zamówienia wprost i przez wszystkie agencje ogłoszeniowe upraszamy do każdego poniedziałku godziny 10 przed poł.
Drukarnia Polska S. A. w Poznaniu
św. Marcin 70.

Pokoju
taniego poszukuje, Kurjer zdw 54 987

Inżynier
poszukuje umeblowanego pokoju solidnego, czystego, spokojnego z pościelą i elektrycznością niekrepującego. Oferty z ceną do Kurjera Poznańskiego zdw 55 018

Panienka
poszukuje pokoju na Wildzie. Cena do 25. Oferty Kurjer zdw 55 050

Pokoju
z utrzymaniem poszukuje student. Zgłoszenia ceną do Kurjera zdw 55 030

Dwie panie
poszukują próżnego pokoju w centrum zaraz. Oferty Kurjer zdw 55 091

Pokoju
umeblowanego w okolicy Wodnej zaraz poszukuje kupiec samodzielny. Oferty Kurjer zdw 55 204

Studentka
poszukuje pokoju. Oferty ceną Kurjer zdw 55 136

Dobrze
umeblowanego pokoju poszukuje. Oferty Kurjer zdw 55 052

Student
poszukuje pokoju umeblowanego z całkowitem utrzymaniem, najchętniej z telefonem. Oferty do „Par”, Poznań, 27 Grudnia 18, pod 60 15. Pw 8 331-60.15

Uczeń ślusarski
poszukuje pokoju umeblowanego z całodziennym utrzymaniem, najchętniej Jeżyce — Oferty „Par”, 27 Grudnia 18, pod 60.14, Pw 8 329-60.14

15 UZDROWISKA

Krynica
Willa „Flora” pensjonat Fr. Kiepurki komfortowo urządzone, bieżąca ciepła i zimna woda, centralne ogrzewanie wodne, 3 min. w pieszko do Nowych Łazienek. Telefon nr. 57, zdw 54 376

Krynica
Pensjonat Redura Heleny Nowackiej, centrum miasta otwarty od 15 grudnia, poleca ciepłe pokoje całodziennym wykwitniem utrzymujemy od 11 zł, zdw 2231

Zakopane
„Palace” Chałubińskiego, nowo-otwarty pensjonat, 45 pokoi, bieżąca ciepła i zimna woda centralne ogrzewanie, tarasy garaże, telefon 651. Przyjmujemy zamówienia na styczeń, luty, zdp 54 944

16 OSOBISTE

Autobusy
do Gniezna ul. Dominikańska 9, 15; 11; 13, 45; 16, 30; 20, 15 zdw 12 747

Unieważniam
wykaz osobisty i karte inwalidów, które wraz z torebką i pieczęcią zostały mi skradzione. Maria Kaczmarek, zdw 55 024

Panią
niedziela, godz. 13-14, Fangrat pod filarem, niebieska sukienka, czarny kapelusz, proś o wiadomość obserwujący i kłaniający się pod zdw 55 092

21 ZGUBY

Zgubiłem
papiery: książeczki wojskowa, wykaz osobisty dyplom szoferski unieważniam, Florjan Maciejewski, Woźna 9, skład, skór zdw 54 474

Zgubione
papiery wojskowe na nazwisko Wincenty Frysiak, Żółwia 5, zdw 54 783

Torebkę
zawierającą 100 złotych wykaz osobisty i różne przedmioty agubila biedna panienka, Uczucie znalazła sechce oddała za wynagrodzeniem, zdw 55 122

22 ROZMAITE

Książki
powieściowe, szkolne naukowe poszczególne dzieła i całe biblioteki kupuje p'aci najk'rzystnie. Woźna 12 „Książka” „Antykwarjat”, zdw 53 450

Suknie
od 10 zł wieczorowe wykonuje Gałązka, Focha 98 VIII wejście, m. 6, zdw 54 250

Suknie
balowe, wziętowo, spacerowe wykonuje się szybko i tanio, przyjmuje się wszelkie prace kucnierkie. Le Grand Chic Ratajczaka 33, zdw 54 557

Suknie
kostjumy eleganckie modele szyje szybko, najtaniej według mody Klawiterowa, Marj. Magda leny 1, zdw 2551

Lyżwy
do ostrzenia i niklowania przyjmuje szlifiernia Ed Karge Poznań, ul. Nowa 7, Pw 7 897-51.118

Przerabiam
naprawiam garsonki swetry, palowery itp. „Trico”, Szymańskiego 10, III, Pw 6182-1.43

Tanio
na sprzedaż orkiester, 24 płyt grający Kopernika 3, Manthey zdw 54 996

Przyjmuje
pranie i prasowanie. Rzeczypospolitej 3, podwórko, parter prawo, zdw 55 008

Wykonuje
wszelką garderobę damską według najnowszego żurnala, modnie i tanio futra korzystnie Giza, Wrocławka 12, dom orodowy, I, wejście II, zdw 55 124

15 UZDROWISKA

Krynica
Willa „Flora” pensjonat Fr. Kiepurki komfortowo urządzone, bieżąca ciepła i zimna woda, centralne ogrzewanie wodne, 3 min. w pieszko do Nowych Łazienek. Telefon nr. 57, zdw 54 376

Krynica
Pensjonat Redura Heleny Nowackiej, centrum miasta otwarty od 15 grudnia, poleca ciepłe pokoje całodziennym wykwitniem utrzymujemy od 11 zł, zdw 2231

Zakopane
„Palace” Chałubińskiego, nowo-otwarty pensjonat, 45 pokoi, bieżąca ciepła i zimna woda centralne ogrzewanie, tarasy garaże, telefon 651. Przyjmujemy zamówienia na styczeń, luty, zdp 54 944

16 OSOBISTE

Autobusy
do Gniezna ul. Dominikańska 9, 15; 11; 13, 45; 16, 30; 20, 15 zdw 12 747

Unieważniam
wykaz osobisty i karte inwalidów, które wraz z torebką i pieczęcią zostały mi skradzione. Maria Kaczmarek, zdw 55 024

Panią
niedziela, godz. 13-14, Fangrat pod filarem, niebieska sukienka, czarny kapelusz, proś o wiadomość obserwujący i kłaniający się pod zdw 55 092

21 ZGUBY

Zgubiłem
papiery: książeczki wojskowa, wykaz osobisty dyplom szoferski unieważniam, Florjan Maciejewski, Woźna 9, skład, skór zdw 54 474

Zgubione
papiery wojskowe na nazwisko Wincenty Frysiak, Żółwia 5, zdw 54 783

Torebkę
zawierającą 100 złotych wykaz osobisty i różne przedmioty agubila biedna panienka, Uczucie znalazła sechce oddała za wynagrodzeniem, zdw 55 122

22 ROZMAITE

Książki
powieściowe, szkolne naukowe poszczególne dzieła i całe biblioteki kupuje p'aci najk'rzystnie. Woźna 12 „Książka” „Antykwarjat”, zdw 53 450

Suknie
od 10 zł wieczorowe wykonuje Gałązka, Focha 98 VIII wejście, m. 6, zdw 54 250

Suknie
balowe, wziętowo, spacerowe wykonuje się szybko i tanio, przyjmuje się wszelkie prace kucnierkie. Le Grand Chic Ratajczaka 33, zdw 54 557

Suknie
kostjumy eleganckie modele szyje szybko, najtaniej według mody Klawiterowa, Marj. Magda leny 1, zdw 2551

Lyżwy
do ostrzenia i niklowania przyjmuje szlifiernia Ed Karge Poznań, ul. Nowa 7, Pw 7 897-51.118

Przerabiam
naprawiam garsonki swetry, palowery itp. „Trico”, Szymańskiego 10, III, Pw 6182-1.43

Tanio
na sprzedaż orkiester, 24 płyt grający Kopernika 3, Manthey zdw 54 996

Przyjmuje
pranie i prasowanie. Rzeczypospolitej 3, podwórko, parter prawo, zdw 55 008

Wykonuje
wszelką garderobę damską według najnowszego żurnala, modnie i tanio futra korzystnie Giza, Wrocławka 12, dom orodowy, I, wejście II, zdw 55 124

23 OŻENKI

Samotny
lat 36, na poważnym stanowisku, chce poznać w celu matrymonialnym przystojną niewiastę z wyższym wykształceniem. Zgłoszenia nieanonimowe nadesłać możliwie z fotografią Kurjer Poznański zdw 54 380. Dyskrecja gwarantowana

Tysiące
bogaty pan pragnie wyjść za żonę za inteligentnych panów, nawet bez majątku. Kto chce się szybko i dobrze ożenić niech się zwróci do największego biura matrymonialnego „Poste” Warszawa Senatorska 38 Np. sęd. don. e wysyłamy kilkadziesiąt ofert do wyboru zdw 6 401

Dam 2 000 zł
osobie inteligentnej, uosobionej, wykształconej, która mnie dyskretnie wyszła z panem miła niebrydka, gospodarna, dojrzała wychowana, moraca reprezentować dom, pochodząca z przynajmniej 50 000 zł. Mam lat 30, jestem kawalerem, szlachcicem, dyrektorem, doborczykiem, dzielnym, prawnym, kulturalnym i sympatycznym. Łaskawe zgłoszenia zdw 54 996

Panna
lat 30, szuka pana do lat 35. Cel matrymonialny. Wdowcy niewykluczeni. Oferty Kurjer zdw 54 949

24 NAUKA

Stelli Kledeckiej Szkoła Tańców
Pocztowa 29 Pw 8052 82.99

Kto
udziela lekcji z działu mierniczo? Zgłoszenia Kurjer pod zdw 54 544

Starszy student
udzieli korepetycji w zakresie gimnazjalnym z mieszkanie lub wynagrodzenie Oferty Kurjer zdw 54 571

Tanie kursy tańców
Opaliński, 27 Grudnia 19, II, zdpw 54 991

Akademia Tańców
Wituskowskich rozpoczyna 10. 15. stycznia specjalny tan kurs karnawałowy Dom Rzemieślniczy Ratajczaka Pw 9097 i 20

Mikołajczaka szkoła tańców, Pocztowa 29
Kurs akademicki rozpoczyna we wtorek 7.30 Pp 8 309-53.45

Kto
udzieli lekcji chemii z zakresu szkoły wyższej. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 54 811

Francuskiego
angielskiego włoskiego udziela osoba wykształcona 2.250 Strzelecka 31, podwórko, wprost, II, piętro, prawa, zdw 54 908

Robót
ręcznych wyczyma, Strzeszyńska, Focha 23, zdw 55 007

Maskowy
efektowny kostjum wypolczy lub sprzedam, Jasna 16, III, lewo, zdw 54 284

Krawcowa
domowa szuka pracy, 250 zł. — Zgłoszenia Kurjer zdw 55 056

Całkowita wyprzedaż pończoch, skarpetek
z powodu likwidacji wyjątkowo niskie ceny. „Julpol”, Pocztowa 11, zdw 55 044

Kupię
6000 żelazne, Oferty Kurjer zdw 55 050

Chiromantka
przyjeżdżna przepowiada przyszłość, teraźniejszość, przeszłość, dobrze wroży z reki, kart. Rom. Szymańskiego 8, podwórko, parter, lewo, przy Placu Świętokrzyskim, zdw 55 176

Obiadów prywatnych
szukają 2 osoby

Studentka
wziela bardzo tanio korepetycyj
Oferty Kurjer zdw 54 965

Włoski
Soskonały 1.50, 2. — 2.50 Zgło-
szenia Kurjer zdw 54 911

Do gimnazjum
I i II klasy przygotowuje w
kompletach, opłata 30 zł. Zgło-
szenia Kurjer zdw 55 150

Monsieur
vent prendre leçons d'une fran-
caise. Euvron Wilda. Zgło-
szenia Kurjer zdw 55 088

Uczni (uczennice)
przyjme na stancje z fachowa
pomocą naukową. Opłata 100 zł.
Zgłoszenia Kurjer zdw 55 140

English Lady
gives lessons conversation Ap-
ply Kurjer zdw 55 101

25 MUZYKA

Kwartet
koncertowy i dancjowy dobrze
zgrany, z najnowszym repertua-
rem wolny od 15 bm lub 1 lutego.
Łaskawe oferty do Kurjera
zdw 54 555

Udzielam
lekcji gry na fortepianie. Pod
górą 7. I. Zdw 54 737

Wiolonczelista
pierwszorzędny jazz poszukiwa-
ny. Kurjer zdw 55 008

Lekcyj
fortepianu wzięła nauczycielka.
Ratajczaka 10. I. Zdw 55 043

26 ROZRYWKA

Kino „Corsa“
Dziewica Orleańska
ul. Wielka 21. Zdw 55 181

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszu-
kujących posady w tej rubryce
obliczamy po jednej 'rzecznej' cenie
drukanych

Stenotypistka
polsko - niemiecka stenografia
poszukuje posady Łaskawe zgło-
szenia Kurjer zdw 55 439

Stangret szofer
żonaty, praktyki 4 lata szuka
posady od 1 IV. 31 r. dobrymi
świadectwami. Oferty Kurjer
zdw 54 256

Książkowa - bilansistka
dłuższa praktyka, pisząca biegle
na maszynie szuka posady moż-
liwie zaraz. Oferty Kurjer
zdw 54 815

Ogrodnik
obeznany wszechstronnie w swym
zawodzie specjalność kwiatar-
stwo warzywnictwo. sadownictwo
ciecie drzew karłowatych poszukuje
posady zontate od 1. 3. lub 1. 4.
Zgłoszenia Kurjer zdw 54 351

Panienska
inteligentna poszukuje posady ka-
sierki najchętniej w drogerji. mo-
że złożyć kaucję. Oferty Kurjer
zdw 54 243

Rysownik
miał pierwszorzędna poszukuje
posady. Oferty Kurjer
zdw 54 686

Kongresowlanka
poszukuje posady gospodyni u
samotnej osoby. Oferty Kurjer
zdw 54 476

Kołodziej
poszukuje posady od 1. 4. 31 r.
wykonuje również prace stolar-
skie bednarskie posiada własne
narzędzia najchętniej na większy
majątek A. Knecht. Lewice. po-
wiat Miedzichód. Zdw 54 530

Poszukuje
posady jako uczennica w branży
rzeźniczej. Oferty Kurjer
zdw 54 473

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Parada miłości“.
Aurora: „Klub czarnej reki“.
Colosseum: „Obrońca praw“.
Corso: „Dziewica Orleańska“.
Casino: „Postrach Singapuru“.
Edison: „Księżniczka Jazz-
bandu“.
„Harja“: „Meksykanka“.
Kapitol: „Człowiek na kome-
die“ i „Pod biczem de-
spoty“.
Metropolis: „Bitwa nad Som-
mą“ (Grób Mijonów).
Odeon: „W szponach djabli-
cy“.
Orzel: „Piraci panamscy“ i
„Szkatulka życia i śmierci“.
Renaissance: „Pościg za wid-
mem“ oraz „Śmiertelny
Lot“.
Słońce: „Niebezpieczny ro-
mans“.
Stylowe — Teatr Rewja:
„Coś dla dam“.
Tęcza: „Czarny Pierrot“.
Wilsona: „Nie zdradzaj“.

Gospoia
3 lata praktyki wiejskiej i mie-
jskiej, uczyła się u pani Hr. Czar-
neckiej w Przybysławiu. lat 27
oraz elewka 18letnia z ukończo-
ną roczną praktyką poszukują
posad zaraz lub później. Helena
Antkowiak. Przybysław p. Żer-
ków. pow. Jarocin. Zdw 54 796

Młodsza
panienka poszukuje posady do
pomocy w lepszym domu M.
W. oczerek. Gąsiorowskich 5 a.
Zdw 54 833

Inteligentna
panienka (język niemiecki)
przyjme posadę biurową, wy-
chawawczyń lub tp. Oferty Kur-
jer zdw 54 635

Ceglaz
znający się na wszelkich wyro-
bach glinianych, dobrze obezna-
ny, z dobrymi świadectwami; po-
szukuje posady zaraz lub później
Oferty Kurjer zdw 54 803

Panienska
inteligentna, lat 17, poszukuje
posady jako pokojowa lub do
dziecka. Oferty Kurjer
zdw 54 802

Gospodyni
samodzielną w średnim wieku z
dobrymi świadectwami poszukuje
posady od zaraz lub później. —
Oferty Kurjer Poznański
zdw 52 932

Panienska
do dzieci z syciem bielizny, po-
szukuje posady w lepszym do-
mu od 15. 1. 31 r. Oferty Kur-
jer zdw 55 084

Panna
która pracowała 2 lata w skła-
dzie rzeźniczym, poszukuje po-
sady. Oferty Kurjer
zdw 55 086

Szukam
posługi. Oferty Kurjer
zdw 55 087

Pomocnik
gastronomiczny, m. ody, trzeźwy,
zwinny, dobrze obeznany w swym
zawodzie, nawskroś rzetelny,
władca językiem polskim, francu-
skim oraz niemieckim w słowie
i piśmie, posiada długoletnie,
chlubne i polecające świadectwa,
poszukuje posady jako kelner do
restauracji, kawiarni lub cukier-
ni od zaraz lub 15. 1. 30. Oferty
Kurjer zdw 55 090

Włodarz
z długoletnią praktyką poszukuje
stanowiska samodzielnego gospo-
darza. Łaskawe zgłoszenia Ku-
rjer zdw 55 211

Panienska
z ukończoną szkołą handlową o-
raz praktyką w dużej firmie po-
szukuje posady biurowej zaraz
względnie od 1. II. 1931 r. Ła-
skawe zgłoszenia uprasza się do
Kurjera zdw 54 964

Uczniwa
dziewczyna szuka domowej pra-
cy lub do dzieci za skromnym
wynagrodzeniem. Oferty Kurjer
zdw 55 130

Posługi
chętnie z praniem w centrum
lub pobliżu szukam Oferty Ku-
rjer zdw 55 134

Dziewczyna
z dobrem gotowaniem i świadec-
twami do wszystkiego poszukuje
posady od 15 Oferty Kurjer
zdw 55 047

Służąca
uczniwa, poszukuje posady zaraz
lub 15. 1. za pokojowa lub do
wszystkiego. Oferty Kurjer
zdw 55 293

Ogrodnik
kawaler, lat 23, pięcioletnia prak-
tyka, wolny od służby wojsk.,
obeznany dokładnie w swym za-
wodzie oraz pszczelnictwie, po-
szukuje posady od 1 marca lub
przedzi w mniejszym ogrodzie
tzw. najchętniej w majątku. Ła-
skawe zgłoszenia zdw 55 243

Panienska
skromna, sierota, poszukuje od 1.
4. lub przedzi posady kasjerki na
małtę do małego wynagrodze-
niem. Może wyreczyć pania do-
mu. Okolice obojetna. Oferty
Kurjer zdw 55 244

Młody
sumienny, uczciwy człowiek z u-
kończoną szkołą handlową, piszą-
cy na maszynie, poszukuje posady.
Oferty Kurjer zdw 55 246

Młodszy
uczniwy, dzielny pomocnik ku-
piecki z branży towarów kolon-
jalnych i delikatesów, poszukuje
posady miejscowość obojetna.
Oferty Kurjer zdw 55 247

Ogrodnik
znający dobrze kwaciarstwo, wa-
rzywnictwo, pszczelnictwo, ho-
dowlę morwy i jedwabnika, pracu-
jąc tylko we większych ogro-
dach prywatnych i handlowych,
posiada chlubne świadectwa oraz
dobre referencje, przyjmie posadę
żonatego zaraz lub później.
Zgłoszenia zdw 55 248

Panienska
znająca trochę szycia i robótki,
z prowincji, szuka jakiegokolwiek
bądź posady. Oferty Kurjer
zdw 55 249

Dziewczyna
poszukuje posady z gotowaniem
od 15 stycznia do restauracji.
Oferty Kurjer zdw 55 207

Panienska
ukończoną szkołą wydziałowa po-
szukuje posady do biura. Oferty
Kurjer zdw 55 231

Pracy
poszukuje biuralistka z długolet-
nią praktyką może być na pro-
wincji. Oferty Kurjer zdw 55 237

Dziewczyna
porządna i uczciwa do wszystkie-
go z dobrem gotowaniem potrzeb-
na zaraz. Zgłoszenia: Wawrzyń-
ca 28 b parter. Zdw 54 967

Elew aptekarski
z dłuższą praktyką w aptece po-
szukuje posady Łaskawe zgło-
szenia wraz z podaniem warunków
proszę skierować do Kurjera Po-
znańskiego pod zdp 54 999

10 — 12 000
złoty kaucji gotówka złoży ru-
tynowany zbożowiec za udzielenie
nie dobrej posady, ewentualnie
przystąpi jako wspólnik. Oferty
Kurjer zdw 54 800

Dziewczyna
ze wsi, zdrowa i czysta z do-
brym wychowaniem lat 17 po-
szukuje posady do dzieci i lżej-
szych prac domowych Adres
wskaże Kurjer zdw 54 979

Ważne
dla fotografów, amatorów Przy-
jmuje klisze do powiększenia i re-
tusowania do bardzo niskiej ce-
nie. Staszica 4 u p. Kowalskiej
zdw 55 157

Posługi
poszukuje. Oferty Kurjer
zdw 54 966

Gospodarz
starszy, samotny, trzeźwy i pra-
cowity, mówiący także po nie-
miecku szuka posady na dużym
gospodarstwie rolnym lub prze-
mysłowym, gdzie gospodarza
brak. Wymagania skromne Ła-
skawe zgłoszenia Kurjer Poznań-
ski zdw 54 960

Sierota
uczniwa poszukuje posady Oferty
Kurjer zdw 54 997

Ekspedjentka
szuka posady w składzie cukier-
ków lub cukierni, świadectwami
Łaskawe zgłoszenia Kurjer
zdw 55 015

Poszukuje
posady sumienny i uczciwy kupie-
cie za administratora inkasenta
lub jakiegokolwiek innego za-
jęcia. Może także zastąpić szefa.
Łaskawe oferty Kurjer
zdw 55 014

Prasowaczka
szuka pracy Oferty Kurjer
zdw 55 025

Ogrodnik
kawaler po wojskowości, z bar-
dzo dobrymi poleceniami poszukuje
posady zaraz lub później.
Zgłoszenia Czesław Andrzejewski,
Lubia, pow. Kościan.
zdw 54 826-7

Dziewczyna
uczniwa, czysta, poszukuje posu-
gi. Zgłoszenia Kurjer zdw 55 002

Młodszy
pomocnik mleczarski poszukuje
posady od zaraz lub później obe-
znany w maszynach parowych,
wyrobie masła eksportowego, se-
ra tylniczkiego i kaziń. Łaskawe
oferty proszę nadsyłać Czesław
Piench, Maj. Rogówko, poczta
Rogowo. Zdw 55 005

Sierota
lat 22, uczniwa, poszukuje dobrej
posługi lub zajęcia bez spania.
Oferty Kurjer zdw 55 031

30 zł
dam osobie, która wskaże pa-
niencie dobrze wychowanej z pro-
wincji, posadę w cukierni, skła-
dzie, pokojowej, dzieci chętnie
zajmie się pracą domową. Wy-
magania skromne. Zgłoszenia Ku-
rjer zdw 55 032

Osoba
średnim wieku poszukuje posady
do wszystkiego. Oferty Kurjer
zdw 55 036

Szukam
prania. Zgłoszenia Kurjer
zdw 55 001

Młoda osoba
poszukuje posady gospodyni lub
bony, najchętniej do samotnej
osoby. Zgłoszenia Helena Zalew-
ska, Wrocławska 11. Zdw 55 029

Dziewczyna
sierota poszukuje posady do
wszystkiego od 15. 1. Oferty pro-
szę Kurjer zdw 55 058

Uczniwa
dziewczyna szuka posady z goto-
waniem, jednej lub dwóch osób
od 15. 1. Oferty Kurjer
zdw 55 075

Uczniwa
dziewczyna wiejska poszukuje po-
sady z gotowaniem od 1 lutego.
Oferty Kurjer zdw 55 042

Gospodyni
starsza szuka samodzielną posady
na majątku lub kasynie od
1. II. Oferty Kurjer zdw 55 043.
Dobre świadectwa.

Pracznica
szuka prania. Oferty Kurjer
zdw 55 163

Posługi
z praniem okolica Wildy cało-
dziennie szukam Oferty Kurjer
zdw 54 968

Biuralistka
z kilkoletnią praktyką poszukuje
pracy choćby na parę godzin
dziennie Oferty do Kurjera
zdw 55 238

Uczniwa
dziewczyna, lat 17, poszukuje
posady bez gotowania, możliwie
do dzieci. Oferty Kurjer
zdw 55 146

Dziewczyna
jako pokojowa lub do wszystkie-
go poszukuje posady od 15. 1. —
Oferty Kurjer zdw 55 183

Dziewczyna
uczniwa pracowita i czysta, z
długoletnim świadectwem, po-
szukuje posady od 15. — Zgło-
szenia Kurjer zdw 55 184

Gospodyni kucharka
poszukuje posady od 1 lutego,
najchętniej do jednej lub dwóch
osób. Oferty do Kurjera
zdw 55 195

Dziewczyna
uczniwa poszukuje posady z goto-
waniem, dobrymi świadectwami,
najchętniej w środowisku. —
Oferty Kurjer zdw 55 099

Dziewczyna
lat 21, z prowincji szuka posady
do wszystkiego. Oferty Kurjer
zdw 55 100

Dziewczyna
młodsza, czysta poszukuje posu-
gi, najchętniej na Jeżycach od 15.
1. Łaskawe oferty Kurjer
zdw 55 107

Dziewczyna
uczniwa, sumienna szuka posady
z gotowaniem lub bez od 15. 1.
1931. Zgłoszenia Kurjer
zdw 55 113

Ekspedjentka
uczniwa szuka posady cukierni-
karni, na życzenie kaucja. —
Oferty Kurjer zdw 55 202

Dziewczyna
poszukuje posady od 15 1 z go-
towaniem, z syciem, znam język
francuski dobrze, lubięca dzieci,
ewentualnie do państwa francu-
skiego. Oferty Kurjer zdw 55 163

Dziewczyna
zdrowa, kochająca dzieci, posu-
kuje posady od 15. 1. z dobrymi
świadectwami, z cośkolwiek syciem,
do wszystkiego, ewentual-
nie jako pokojowa Oferty Ku-
rjer zdw 55 166

Gospoia
lat 34, dobrymi poleceniami z do-
brym gotowaniem nęczeniem
chleba, ciast, prasowaniem bieli-
zny, zamiłowaniem do chowu dro-
biu, poszukuje posady za skrom-
nym wynagrodzeniem. — Oferty
Kurjer zdw 55 169

Osoba
uczniwa i inteligentna przyjmie
posadę samodzielną lub też do
wszystkiego od 15. 1. lub do sa-
motnej osoby. Oferty do Kurjera
zdw 55 174

Przychodnia
z gotowaniem lub do dzieci. Zgło-
szenia Kurjer Poznański
zdw 55 178

Posługaczka
poszukuje posady z dobrymi świa-
dectwami. Zgłoszenia Kurjer
zdw 55 182

Mistrz młynarski
kilkoletnią praktyką obeznany
wszelkimi maszynami młyńskimi,
także przy motorach ropo-
wych i ssaco gazowych poszukuje
pracy. Agencja Kurjera Poznań-
skiego, Środa. nr 7 023

28 WOLNE MIEJSCA

Agentki
i agencji wszystkich branż eme-
rycy urzędniczy, nauczyciele m. o-
gą uzyskać znaczny dochód
przyjawszy zastępstwo w pier-
wszej i jedynej wyłącznie chrześ-
cijańskiej polskiej instytucji ban-
kowej dla zagwarantowania wnie-
słej i stałej pensji, oraz do
zbierania zamówień na obligacje
państwowe. Zgłoszenia Spółdziel-
czy Bank dla Emerytów: Za rzek
Lwów, ulica Akademicka 10,
dw 432

10 zł dziennie
Poważne przedsiębiorstwo prze-
mysłu krajowego poszukuje pa-
ni i panów do lekkiej piśmiennic-
zkiej domowej Gdyni — por-
skrytka pocztowa 4 zdw 52 952

Inkasenta
stała posada, pensja 200, kaucja
wymagana. Oferty Kurjer
zdw 55 118

Uczennica
do mniejszego składu blawatów i
towarów krótkich, 15 letnia, po-
rządna, inteligentna zaraz po-
trzebna. Zgłoszenia 2-3, 7-8,
Dąbrowskiego 57, III. Zdw 55 065

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych za-
raz potrzebna, tylko Małopolan-
ka. Zgłoszenia z podaniem po-
proźniczego miejsca do Kurjera Po-
znańskiego zdw 55 074

Dziewczyna
zaraz lub 15. 2. potrzebna. Gra-
niczna 12. I., prawo. Zdw 55 110

Dziewczyna
do dzieci z dobrymi świadectwa-
mi, obznajmiona językiem pol-
skim i niemieckim. Zgłoszenia —
Sędziejewski, Mazowiecka 16.
zdw 55 117

Posługaczka
potrzebna. Mostowa 16, III, le-
wo. Zdw 55 098

Biuralistkę
kasjerkę początkującą, kaucja
wymagana 200-300. — Oferty
Kurjer zdw 55 120

Wakuje
samodzielne stanowisko w mły-
nie turbinowym, wiadomości fa-
chowe nie konieczne, wymagana
kaucja do 2.000 zł. Oferty Kurjer
zdw 55 177

Dziewczyna
starszej z praniem i gotowaniem
jako samodzielną poszukuje. Ul.
Poznańska 8/10, piekarnia
zdw 55 227

Apteka
w małym mieście Woj. Pozn. po-
szukuje praktykanta (tki) wzgl.
sily pomoc. Zgłoszenia do Ku-
rjera Pozn. pod zdw 54 797

Służąca
młodsza do wszystkiego. Sebel.
Sew. Mielżyńskiego 4. Zdw 54 992

Służąca
lepsza, starsza dobrze gotująca
do wszelkiej pracy domowej po-
trzebna od 15 blisko Poznania
Świadectwa wymagane Oferty
Kurjer zdw 54 962

Panna
która zna szycie i wszelkie pra-
ce domowe potrzebna Nowa Cu-
kiernia, 27 Grudnia 17.
zdw 55 010

Dzielnego
podróżniaczego z branży kolonial-
nej na prowincje poszukuje się za-
raz Zgłoszenia do Kurjera
zdw 55 020

Uczennice
do filetu potrzebne. Strzyżewska
Focha 28. Zdw 55 006

Agenci
do sprzedaży maszyn do szycia
na wysoką prowizję poszukiwani
Kromczyński, Poznań Al. Mar-
cinkowskiego 5. Zdw 55 039

Marszantki
samodzielne mogą się zgłosić. —
Malczewski, Szkolna 13.
zdw 55 062

Potrzebny
chłopak 14 lat bufet Kino Co-
losseum. Zdw 55 066

Potrzebne
dziewcze do posług Adres Kur-
jer zdw 55 067

Samodzielny
czeladnik rzeźniczy zaraz po-
trzebny, kaucja 1.500, posada
stała. Spieszne oferty Kurjer
zdw 55 069

Krawcowa
akuratna i biegła na fartuchy
może się zgłosić. Ul. Czesława 3,
I. piętro, Wichniarek. Zdw 55 071

Służąca
potrzebna zaraz. Wały Króło-
wej Jadwigi 11. I. p., lewo.
zdw 55 152

Uczennica
potrzebna. Maciejewska St. Ry-
nek 16-17. rw 12 760

Uczennice
lepszych rodziców na rok nauki
przyjmie Salon Młd „Mira“
Marsz. Focha 36. Zdw 55 078

Potrzebna
zaraz na osobny folwark gospo-
dyni, znająca się hodowli dro-
biu. Zgłoszenia do Kurjera Po-
znańskiego pod zdw 55 232

Zegarmistrz
samodzielny na małe zegarki po-
trzebny. Chwilkowski, Św. Mar-
cin 40. Zdw 55 105

Potrzebna
zaufana osoba, przy wolnym u-
trzymaniu u bezdzietnego małże-
ństwa do wszelkiej pracy domo-
wej z gotowaniem oraz do po-
mocy w składzie towarów kró-
tkich i piśmiennych. Proszę o po-
danie bliższych warunków. Zgło-
szenia Kurjer zdw 55 252

Potrzebna
zaufana osoba, przy wolnym u-
trzymaniu u bezdzietnego małże-
ństwa do wszelkiej pracy domo-
wej z gotowaniem oraz do po-
mocy w składzie towarów kró-
tkich i piśmiennych. Proszę o po-
danie bliższych warunków. Zgło-
szenia Kurjer zdw 55 252

Potrzebna
zaufana osoba, przy wolnym u-
trzymaniu u bezdzietnego małże-
ństwa do wszelkiej pracy domo-
wej z gotowaniem oraz do po-
mocy w składzie towarów kró-
tkich i piśmiennych. Proszę o po-
danie bliższych warunków. Zgło-
szenia Kurjer zdw 55 252

Potrzebna
zaufana osoba, przy wolnym u-
trzymaniu u bezdzietnego małże-
ństwa do wszelkiej pracy domo-
wej z gotowaniem oraz do po-
mocy w składzie towarów kró-
tkich i piśmiennych. Proszę o po-
danie bliższych warunków. Zgło-
szenia Kurjer zdw 55 252

Potrzebna
zaufana osoba, przy wolnym u-
trzymaniu u bezdzietnego małże-
ństwa do wszelkiej pracy domo-
wej z gotowaniem oraz do po-
mocy w składzie towarów kró-
tkich i piśmiennych. Proszę o po-
danie bliższych warunków. Zgło-
szenia Kurjer zdw 55 252

Krawcowa
samodzielną specjalistką na suk-
nie potrzebna. „Mira“ Marsz.
Focha 36. Zdw 55 079